

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ

MERKEZ BANKASI

ÜÇ AYLIK BÜLTEN

SAYI: 2023 / IV

ÜÇ AYLIK BÜLTEN

Sayı: 2023/IV

I: ÖNSÖZ

Dünya Bankası tarafından 2024 yılı Ocak ayında yayınlanan Küresel Ekonomik Beklentiler raporunda küresel büyümenin 2024 yılında yüzde 2,4 olacağı tahminine yer verilmiştir. Küresel büyüme hızında beklenen yavaşlamaya uzun yıllardır süren yüksek enflasyonu dizginlemeye yönelik sıkı para politikalarının, durgun küresel ticaretin ve kısıtlayıcı kredi koşullarının sebep olduğuna vurgu yapılmıştır. Dünya Bankası raporunda ayrıca küresel manşet enflasyonun 2023 yılında önemli ölçüde gerilediğinden ve bu gerilemenin enerji ve gıda enflasyonundaki yavaşlama, tüketici talebindeki azalma ve küresel tedarik zincirlerindeki toparlanmadan kaynaklandığına değinilmiştir.

TCMB Para Politikası Kurulu'nun (PPK), 2023 yılı Kasım ve Aralık ayları ile 2024 yılı Ocak ayı toplantılarında politika faiz oranında artışlar yapılarak bir haftalık repo faiz oranı yüzde 35 seviyesinden yüzde 45'e çıkartılmıştır. 2024 yılı Şubat ayında gerçekleştirilen son toplantıda ise politika faizi yüzde 45 seviyesinde sabit tutulmuştur. Toplantı sonrası yayımlanan metinde parasal sıklığı desteklemek amacıyla likidite gelişmelerinin yakından takip edileceğine dikkat çekilmiştir.

2023 yılı dördüncü çeyreğinde KKTC'de bir önceki aya göre enflasyon oranları Ekim, Kasım ve Aralık aylarında sırasıyla yüzde 1,92, yüzde 4,42 ve yüzde 5,44 olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılı dördüncü çeyreğinde, bir önceki yılın aynı ayına göre yıllık enflasyon oranları Ekim ayında yüzde 78,60, Kasım ayında yüzde 81,99 ve Aralık ayında ise yüzde 83,63 olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılı Aralık ayı sonunda yıllık fiyat artışının en yüksek olduğu sektörler yüzde 116,63 ile eğitim, yüzde 111,95 ile lokanta ve oteller, yüzde 111,93 ile haberleşme ve yüzde 96,09 ile sağlık kalemleri olmuştur. 2023 yılı Aralık ayı sonu itibarıyla en düşük fiyat artışı ise yüzde 64,35 ile gıda ve alkolsüz içecekler kaleminde olmuştur.

2023 yılında 2022 yılına kıyasla hava ve deniz yolu ile ülkeye giren yolcu sayısı yüzde 31,1 artış göstererek 1.854.490 kişiye ulaşmıştır. Hava ve deniz yolu ile ülkeye gelen yolcu sayısı 2023 yılının Ekim, Kasım ve Aralık aylarında sırasıyla 192.086, 167.325 ve 166.561 olarak gerçekleşmiştir. 2022 yılında, kara kapılarından ülkemize giren KKTC uyruklular hariç kişi sayısı 4.672.126 iken 2023 yılında bu rakam 5.211.977 olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılında kara kapılarından girişlere bakıldığında Güney Kıbrıs uyruklu kişilerin 3.053.389, diğer ülke vatandaşlarının girişlerinin ise 2.158.588 olarak gerçekleştiği görülmektedir.

Covid-19 salgını öncesinde 119.568 olan KKTC'de sosyal sigortalara kayıtlı çalışan sayısı, 2022 yılı Kasım ayı itibarıyla 127.172 seviyesine, 2023 yılı Kasım ayı itibarı ile de 141.441 seviyesine yükselmiştir. 2022 yılı Kasım ayı ile 2023 yılı aynı ayı arasında çalışma iznli sigortalı çalışan sayısı yüzde 16,89 artarak, 54.355'den, 63.537'ye, KKTC vatandaşı sigortalı çalışan sayısı ise yüzde 6,98 artarak, 72.817'den, 77.904'e yükselmiştir. 2020 – 2023 yılları arasında çalışma iznli sigortalı sayısındaki değişimde en büyük pay üçüncü ülke uyruklu sigortalılardan kaynaklanmaktadır. 2020 yılı başında 16.504 olan üçüncü ülke uyruklu sigortalı sayısı, 2022 yılında 18.846'ya, 2023 yılı Kasım ayında ise 25.727 seviyesine ulaşmıştır. Aynı dönemde Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı sigortalı çalışanların sayısı 35.509'dan 37.810'a yükselmiştir. Yaşanan bu değişimlerle birlikte 2008 yılında yüzde 3,6 olan üçüncü ülke uyruklu kayıtlı çalışanın toplam sigortalı çalışanlar içindeki payı 2023 yılına gelindiğinde yüzde 18,2'ye ulaşmıştır.

2023 mali yılında bütçe gelirleri ve giderleri sırasıyla 38.333 milyon TL ve 38.596 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2022 yılında 248,8 milyon TL olarak gerçekleşen bütçe açığı, 2023 yılında yüzde 5,7 artışla 263 milyon TL'ye yükselmiştir. Bütçe gelirlerinden TC yardım ve kredilerinin çıkarılması sonucu oluşan yerel gelirler toplamının bütçe giderlerini karşılama oranı 2023 yılında yüzde 85,7 seviyesinde gerçekleşmiştir. Yerel gelirler ile bütçe giderleri arasındaki açığın giderilmesi için en önemli finansman kaynağı olan TC yardım ve krediler kaleminin bütçe giderlerini karşılama oranı 2023 yılında yüzde 13,7 seviyesinde gerçekleşmiştir.

2023 yılının dördüncü çeyreği içerisinde Devlet İç Borçlanma Senedi (DİBS) ihalesi yoluyla toplam 230,8 milyon TL borçlanılmış, 1,1 milyar TL DİBS geri ödemesi yapılmış ve böylece 836,8 milyon TL net borç geri ödemesi gerçekleştirilmiştir. 2023 yılının dördüncü çeyreğinde Merkez Bankası tarafından Maliye Bakanlığı'na kısa vadeli avans kullanılmamıştır. 2022 yılsonunda DİBS ve KVA yolu ile oluşan toplam iç borç stoku 1.883 milyon TL iken, 2023 yılsonunda 865,5 milyon TL olmuştur. 2023 yılı tamamında DİBS ihraçları yoluyla toplamda 3.914,9 milyon TL borçlanma, 4.929 milyon TL geri ödeme yapılmış ve 1.014,1 milyon TL tutarında net borç geri ödemesi gerçekleştirilmiştir.

2023 yılı Eylül ayı sonunda 200.147,1 milyon TL seviyesinde olan bankacılık sektörünün aktif toplamı, 2023 yılının Aralık ayı sonunda bir önceki çeyreğe göre yüzde 14,28 artarak 228.721,5 milyon TL'ye yükselmiştir. 2023 yılı Aralık ayı itibarıyla sektörün brüt kredileri 92.047 milyon TL, mevduatı ise 186.718 milyon TL olmuştur. 2023 yılının dördüncü çeyreğinde, sektörün aktif toplamı içerisindeki en büyük pay, yüzde 40,24 ile brüt kredilere aittir. Brüt kredileri sırasıyla yüzde 32,57'lik payla nakit ve nakit benzeri kalemler, yüzde 18,22'lik payla MDC ve yüzde 8,97'lik payla diğer aktifler kalemi takip etmektedir. Bir önceki yılın aynı dönemine göre brüt kredilerde yüzde 62,66 artış olmasına rağmen, brüt kredilerin aktif toplamı içindeki payının 4,91 puan azalarak yüzde 40,24'e gerilemesi, kredi talebindeki düşüşün bir önceki çeyrekte olduğu gibi devam ettiğine işaret etmektedir. 2023 yılı Aralık ayı itibarıyla, pasif toplamının yüzde 81,64'ünü mevduat, yüzde 7,35'ini öz kaynaklar, yüzde 5,99'unu bankalara borçlar ve yüzde 5,03'ünü ise diğer pasifler oluşturmaktadır. 2023 yılı Aralık ayı itibarıyla 63.900,2 milyon TL olan işletme kredileri kredi türleri içerisinde ilk sırada, 15.768,8 milyon TL olan tüketici kredileri ise ikinci sırada yer almaktadır. 2023 yılı Aralık ayı itibarıyla mevduatın yüzde 83,97'si YP, yüzde 16,03'ü TP cinsinden olup, TGA hariç TP mevduatın krediye dönüşüm oranı yüzde 104,49, YP mevduatın krediye dönüşüm oranı ise yüzde 36,1 olarak gerçekleşmiştir. Bankacılık sektörünün öz kaynakları 2023 yılı sonunda bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 81,27 oranında artış göstererek 16.819,4 milyon TL seviyesinde gerçekleşmiştir.

Bankacılık sektörünün sermaye yeterliliği standart rasyosu (SYSR) 2023 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre 1,73 puan azalarak yüzde 10 olan yasal sınırın üzerinde, yüzde 16,04 seviyesinde gerçekleşmiştir. Banka grupları bazında incelendiğinde SYSR, kamu eliyle yönetilen bankalarda yüzde 14,5, özel sermayeli bankalarda yüzde 12,17 ve şube bankalarında ise yüzde 20,46 olarak gerçekleşmiştir.

2023 yılı dördüncü çeyreği itibarıyla seçilmiş ekonomilere ve KKTC ekonomisine dair güncel temel göstergelerin yer aldığı ve KKTC bankacılık sektörünün genel görünümünün detaylı şekilde yansıtıldığı bu bültenin konuya ilgi duyanlara fayda sağlamasını umar, hazırlanmasında emeği geçen çalışanlarımıza teşekkür ederim.

Saygılarımla,

Rifat GÜNAY

Başkan

KKTC Merkez Bankası, 2023/IV

Adres

Bedreddin Demirel Caddesi,
Lefkoşa - KKTC

Yazışma Adresi

P.K. 857, Lefkoşa-KKTC

Telefon

0392 - 611 5000

Web Sitesi

<http://www.kkctcmerkezbankasi.org>

E-posta

ileti@kkctcmerkezbankasi.org

Bu bültende yayımlanan istatistiki bilgilerin bir kısmı geçici verilerden derlenmiştir. Önceki bültenler ve/veya internet sitemizdeki veriler ile karşılaştırıldığında farklılıklar görmek mümkündür. Kamuoyunu bilgilendirmek amacıyla hazırlanan bu bülten kanıt gösterilmek suretiyle KKTC Merkez Bankası'ndan herhangi bir hak veya değişiklik talebinde bulunulamaz.

Bu yayının tüm hakları saklıdır. Sadece, ticari amaçlı olmayan eğitim, araştırma vb. çalışmalarda kaynak gösterilerek kullanılabilir.

II: KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AMB/ECB	Avrupa Merkez Bankası
ATM	Otomatik Vezne Makinesi/Bankamatik
BPP	Bankalararası Para Piyasası
BoE	İngiltere Merkez Bankası
Brexit	Birleşik Krallık'ın Avrupa Birliği'nden çıkışı
DİBS	Devlet İç Borçlanma Senedi
DPÖ	Devlet Planlama Örgütü
DTÖ	Dünya Ticaret Örgütü
EA 19	Avro Bölgesi
EUROSTAT	Avrupa İstatistik Ofisi
ESA	Avrupa Hesaplar Sistemi
Fed	ABD Merkez Bankası
FOMC	ABD Merkez Bankası Açık Piyasa İşlemleri Komitesi
GLP	Geç Likidite Penceresi
GSMH	Gayrisafi Milli Hâsıla
GSYH	Gayrisafi Yurt İçi Hâsıla
IMF	Uluslararası Para Fonu
KGF	Kredi Garanti Fonu
KKTCMB/Banka	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası
KOBİ	Küçük ve Orta Büyüklükte İşletme
KVA	Kısa Vadeli Avans
MB	Merkez Bankası
MDC	Menkul Değerler Cüzdanı
MMK	Mevduat Munzam Karşılıkları
OECD	Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
ONS	Birleşik Krallık Ulusal İstatistik Ofisi
OPEC	Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü
OVP	Orta Vadeli Program
PMI	Satın Alma Yöneticileri Endeksi
PPK	Para Politikası Kurulu
RAV	Risk Ağırlıklı Varlıklar
RG	Resmi Gazete
SYSR	Sermaye Yeterliliği Standart Rasyosu
TC	Türkiye Cumhuriyeti
TCMB	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TL/TP	Türk Lirası
TGA	Tahsili Gecikmiş Alacaklar
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
TÜFE	Tüketici Fiyatları Endeksi
TÜK	Toprak Ürünleri Kurumu
UBB	Uluslararası Bankacılık Birimi
UEA	Uluslararası Enerji Ajansı
YP	Yabancı Para
YEP	Yeni Ekonomik Program
Yİ-ÜFE	Yurtiçi Üretici Fiyatları Endeksi
\$/USD	Dolar, ABD doları
€/EUR	Euro, Avro
£/GBP	Sterlin

III: TANIMLAR

Brüt Krediler: Krediler + Tahsili Gecikmiş Alacaklar

Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler: Nakit Değerler + MB'den Alacaklar + Bankalardan Alacaklar + BPP İşlemlerinden Alacaklar

İÇİNDEKİLER

I: ÖNSÖZ	i
II: KISALTMALAR	v
III: TANIMLAR	v
İÇİNDEKİLER	vii
IV: TABLO LİSTESİ	ix
V: GRAFİK LİSTESİ	xi
1 ULUSLARARASI GELİŞMELER	1
1.1 Genel Görünüm ve Güncel Gelişmeler	1
1.2 Seçilmiş Ülkelerdeki Ekonomik ve Finansal Görünüm	2
1.2.1 Büyüme	2
1.2.2 Enflasyon	3
1.2.3 Politika Faizleri	4
1.2.4 Döviz Kurları	5
2 İSTİHDAM VE FİYATLAR	7
2.1 İstihdam	7
2.2 Sosyal Sigortalara Kayıtlı Çalışanlar	7
2.3 Enflasyon	8
3 DIŞ TİCARET ve TURİZM	11
3.1 İhracat ve İthalat Gelişmeleri	11
3.2 Turizm	14
4 BÜTÇE GELİŞMELERİ	17
4.1 2023 Yılı Dördüncü Çeyrek Sonuçları	17
4.2 Gelirler	17
4.3 Giderler	18
4.4 Gelir ve Giderlerdeki Reel Değişim	19
4.5 Bütçe Uygulama Sonuçları	19
4.6 Finansman Dengesi	20
5 PARASAL VE FİNANSAL GELİŞMELER	23
5.1 Bankacılık Sektörünün Genel Görünümü	23
5.1.1 Finansal Derinleşme	23
5.1.2 Bankacılık Sektörünün Performans Rasyoları	23
5.1.3 Bankacılık Sektöründe Yoğunlaşma	24
5.1.4 Banka, Şube, Personel ve ATM Sayısı	24

5.2	Bankacılık Sektörü Konsolide Bilançosu	26
5.2.1	Aktif / Pasif Yapısındaki Gelişmeler	27
5.2.2	Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler	29
5.2.3	Krediler	30
5.2.4	Menkul Değerler Cüzdanı	32
5.2.5	Mevduat	33
5.2.6	Özkaynaklar	36
5.3	Para Arzı	37
5.4	Bankalararası Para Piyasası Genel Görünüm	38
5.5	Kredi Kartları Azami Faiz Oranları	41
6	<i>FİNANSAL İSTİKRAR ANALİZİ</i>	43
6.1	Sermaye Yeterliliği	43
6.2	Tahsili Gecikmiş Alacaklar	44
6.3	Aktif ve Özkaynak Kârlılığı	46
EK A.	<i>EKONOMİK KARARLAR</i>	47
EK B.	<i>İSTATİSTİKİ VERİLER</i>	49
EK C.	<i>NOTLAR</i>	93

IV: TABLO LİSTESİ

Tablo 1.1: GSYH Gerçekleşme ve Tahminleri.....	1
Tablo 2.1: Tüketici Fiyat Endeksi (% Değişim, 2015=100)	9
Tablo 3.1: İhracat ve İthalat.....	11
Tablo 3.2: Önemli İthal Malları (ABD doları).....	12
Tablo 3.3: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İhracatı (yüzde pay)	13
Tablo 3.4: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İthalatı (yüzde pay).....	13
Tablo 3.5: KKTC'ye Hava ve Deniz Yolu ile Gelen Yolcu Sayısı	14
Tablo 3.6: Aylar İtibarıyla Kara Kapılarından Uyruklarına Göre KKTC'ye Yapılan Girişler	15
Tablo 3.7: Uyruklara Göre Konaklayan Kişi Sayısı ve Gecelemeler	16
Tablo 4.1: Bütçe Dengesi (Milyon TL)	17
Tablo 4.2: Bütçe Gelirleri (Milyon TL)	17
Tablo 4.3: Bütçe Giderleri (Milyon TL)	18
Tablo 4.4: Yıllar İtibarıyla Bütçe Yerel Gelir – Gider Reel Değişimleri(%)	19
Tablo 4.5: Bütçe Uygulama Sonuçları (Milyon TL).....	20
Tablo 4.6:Finansman Dengesi (Milyon TL).....	20
Tablo 5.1: Performans Rasyoları	23
Tablo 5.2: Bankacılık Sektöründe Yoğunlaşma (%).....	24
Tablo 5.3: Banka Sayısındaki Gelişmeler	24
Tablo 5.4: Şube ve Personel Sayılarının Gelişimi	25
Tablo 5.5: ATM Sayısındaki Gelişmeler.....	25
Tablo 5.6: Bankacılık Sektörü Konsolide Bilançosu (Milyon TL).....	26
Tablo 5.7: Bankacılık Sektörü Aktif / Pasif Kalemlerinin Yüzde Dağılımı (%)	27
Tablo 5.8: Banka Grupları Bazında Toplam Aktiflerin Gelişimi (Milyon TL).....	28
Tablo 5.9: Krediler ve Mevduatın TP-YP Dağılımı (%)	28
Tablo 5.10: Nakit ve Nakit Benzeri Kalemlerin Gelişimi (Milyon TL).....	29
Tablo 5.11: Kredilerin Türlerine Göre Dağılımı (Milyon TL).....	30
Tablo 5.12: Mevduatın Türlerine Göre Gelişimi (Milyon TL).....	33
Tablo 5.13: Banka Grupları İtibarıyla Mevduatın Gelişimi (Milyon TL).....	34
Tablo 5.14: Mevduatın Vade Dağılımı (%)	35
Tablo 5.15: Mevduatın Büyüklüğüne Göre Dağılımı (Hacim - Milyon TL, Adet – Hesap Adeti)	35
Tablo 5.16: Özkaynakların Gelişimi (Milyon TL)	36
Tablo 5.17: Para Arzı Verileri (Milyon TL)	37
Tablo 5.18: Gerçekleşen İşlem Hacmi (x1.000) ve Adedi.....	38
Tablo 5.19: Gerçekleşen İşlem Hacmi (x1.000).....	39
Tablo 5.20: Ortalama Faiz Oranları (%).....	40
Tablo 5.21: Kredi Kartları Azami Faiz Oranları (%)	41
Tablo 6.1: Risk Ağırlıklı Varlıklar(Milyon TL).....	43
Tablo 6.2: Banka Gruplarına Göre Seçilmiş Bazı Kalemlerin Gelişimi (Milyon TL)	45
Tablo 6.3: Aktif ve Özkaynak Kârlılığı ile Net Faiz Geliri Rasyoları (%).....	46
Tablo A.1: Ekonomik Kararlar - KKTC Merkez Bankası.....	47
Tablo A.2: Ekonomik Kararlar – Yasal Düzenlemeler.....	48
Tablo B.1: KKTCMB Seçilmiş Bilanço Kalemleri (TL).....	50
Tablo B.2: KKTCMB Likit Varlıklar (TL)	51
Tablo B.3: KKTCMB Tarafından Bankacılık Sektörüne Kullanılan Krediler (TL).....	52
Tablo B.4: KKTCMB Nezdindeki Mevduat ve Zorunlu Karşılık (TL)	53
Tablo B.5: KKTCMB Döviz Kurları (Ay Sonu)	54
Tablo B.6: Çapraz Kurlar	55
Tablo B.7: KKTCMB Tarafından Türk Lirası ve Döviz Mevduatına Uygulanan Faiz Oranları (%).....	56

Tablo B.8: KKTCCMB Tarafından Yasal Karşılıklara Uygulanan Faiz Oranları (%)	57
Tablo B.9: Reeskont Faiz Oranları (%).....	58
Tablo B.10: Yasal Karşılık Oranları (%).....	59
Tablo B.11: Karşılıksız Çekler.....	60
Tablo B.12: Elektronik Ödeme Sistemi İşlemleri - Ödeme Kanalına Göre (Adet)	61
Tablo B.13: Elektronik Ödeme Sistemi İşlemleri - Ödeme Kanalına Göre (Tutar).....	62
Tablo B.14: KKTC Takas Odası Aracılığıyla İbrahim Edilen Çekler (Adet)	63
Tablo B.15: KKTC Takas Odası Aracılığıyla İbrahim Edilen Çekler (Tutar)	63
Tablo B.16: KKTC Takas Odası Aracılığıyla İade Edilen Çekler (Adet)	63
Tablo B.17: KKTC Takas Odası Aracılığıyla İade Edilen Çekler (Tutar).....	63
Tablo B.18: Ay Sonları İtibarıyla Karşılıksız Çekler (Adet)	64
Tablo B.19: Ay Sonları İtibarıyla Karşılıksız Çekler (Tutar)	64
Tablo B.20: Bankacılık Sektörü Aktif / Pasif Özetleri (Milyon TL)	65
Tablo B.21: Krediler (Toplam) - Türlerine Göre (Milyon TL).....	66
Tablo B.22: Krediler (TP) - Türlerine Göre (Milyon TL).....	67
Tablo B.23: Krediler (YP) - Türlerine Göre (Milyon TL).....	68
Tablo B.24: Krediler - Vadelere Göre (Milyon TL)	69
Tablo B.25: Krediler - Kamu Özel Ayırımı (Milyon TL)	70
Tablo B.26: Büyüklüklerine Göre Toplam Kredilerin Dağılımı (Milyon TL)	71
Tablo B.27: Özkaynakların Gelişimi (Milyon TL)	72
Tablo B.28: Sermaye Yeterliliği Rasyosu (%).....	73
Tablo B.29: Bankacılık Sektörü Kâr / Zarar Tablosu (Milyon TL).....	74
Tablo B.30: Mevduat (Toplam) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)	75
Tablo B.31: Mevduat (TP) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL).....	75
Tablo B.32: Mevduat (YP) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL).....	76
Tablo B.33: Mevduat (Toplam) - Türlerine Göre (Milyon TL).....	76
Tablo B.34: Mevduat (TP) - Türlerine Göre (Milyon TL)	77
Tablo B.35: Mevduat (YP) - Türlerine Göre (Milyon TL)	77
Tablo B.36: Para Arzı (Milyon TL).....	78
Tablo B.37: Bankacılık Yasası Altında Faaliyet Gösteren Lisanslı Bankalar	79
Tablo B.38: Temel Ekonomik ve Sosyal Göstergeler	80
Tablo B.39: Gayrisafi Yurt İçi Hasıladaki Sektörel Gelişmeler (Cari Fiyatlarla, Milyon TL)	81
Tablo B.40: Gayrisafi Yurt İçi Hasılanın Yüzde Dağılımı	82
Tablo B.41: Ekonominin Genel Dengesi (Cari Fiyatlarla, Milyon TL).....	83
Tablo B.42: Sektörel Katma Değerlerin Reel Büyüme Hızları (%)	83
Tablo B.43: Ödemeler Dengesi (Milyon ABD doları)	84
Tablo B.44: Bir Önceki Yılın Aralık Ayına Göre Tüketici Fiyatları Endeksi Yüzde Değişim.....	84
Tablo B.45: KKTC ve TC Enflasyon Oranları	85
Tablo B.46: Tüketici Fiyatları Endeksi (2015 = 100)	85
Tablo B.47: Asgari Ücret Gelişmeleri	86
Tablo B.48: Akaryakıt Perakende Satış Fiyatları.....	87
Tablo B.49: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İhracatı (ABD doları)	88
Tablo B.50: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İthalatı (ABD doları)	89
Tablo B.51: KKTC'ye Giriş Yapan Yolcuların Limanlara Göre Dağılımı	90
Tablo B.52: 2022 - 2023 Yıllarında Kara Kapılarından Yapılan Toplam Girişler (Kişi Sayısı).....	90
Tablo B.53: Turistik Konaklama Tesislerinde Konaklayan Kişi Sayısı.....	91

V: GRAFİK LİSTESİ

Grafik 1.1: Seçilmiş Ülkelerin GSYH Büyüme Oranları (Önceki Çeyreğe Göre)	2
Grafik 1.2: Seçilmiş Ülkelerin Enflasyon Oranları	3
Grafik 1.3: Seçilmiş Gelişmiş Ülkelerin MB Politika Faiz Oranları	4
Grafik 1.4: TCMB Ağırlıklı Ortalama Fonlama Maliyeti	4
Grafik 1.5: Döviz Kurları Değişim Oranları (2 Ocak 2013 =100)	5
Grafik 2.1: Sigortaya Kayıtlı Çalışan Sayısı	7
Grafik 2.2: Çalışma İzinli Aktif Sigortalı Çalışanlar	7
Grafik 2.3: Kayıtlı Çalışan Sayısının Dağılımı	7
Grafik 2.4: Bir Önceki Aya Göre Gerçekleşen Enflasyon Oranı	8
Grafik 2.5: Bir Önceki Yılın Aynı Ayına Göre Enflasyon Oranı	8
Grafik 2.6: Önceki Yılın Aralık Ayına Göre Birikimli Enflasyon Oranı	8
Grafik 2.7: Ana Harcama Gruplarına Göre Enflasyon Oranları	9
Grafik 3.1: İthalat ve İhracat	12
Grafik 3.2: Dış Ticaret Hacmi (ithalat + ihracat), Dış Ticaret Dengesi (ithalat + ihracat)	13
Grafik 3.3: 2023 Yılında Gelen Yolcu Sayısının 2022 ve 2019 Yılları ve Son 5 Yıllık Ortalamalarla Karşılaştırılması	14
Grafik 3.4: Aylar İtibarıyla Yatak Doluluk Oranı (%)	15
Grafik 3.5: Yatak Kapasitesi	15
Grafik 4.1: Bütçe Gerçekleşmeleri (Milyon TL)	17
Grafik 4.2: Bütçe Gelirlerinin Dağılımı (Yüzde pay)	18
Grafik 4.3: Bütçe Giderlerinin Dağılımı (Yüzde pay)	18
Grafik 4.4: Çeyrek Bazda Yerel Gelirlerin Bütçe Giderlerini Karşılama Oranı	20
Grafik 4.5: Yıllar İtibarıyla Yerel Gelirlerin Bütçe Giderlerini Karşılama Oranı	21
Grafik 4.6: TC Yardım ve Kredilerinin GSYH'ye Oranı	21
Grafik 4.7: İlgili Çeyrek İçinde Yapılan DİBS İhracı ve Geri Ödemesi	21
Grafik 4.8: Kurum Bazında DİBS Stoku ve KVA Bakiyesi	22
Grafik 5.1: Finansal Derinleşme (%)	23
Grafik 5.2: Personel ve Şube Sayısının Gelişimi	25
Grafik 5.3: Bankacılık Sektörünün Aktifleri ve Çeyrek Dönemlik Gelişimleri (%)	27
Grafik 5.4: Banka Gruplarının Sektörün Aktif Toplamındaki Payları (%)	28
Grafik 5.5: Nakit ve Nakit Benzeri Kalemlerin Çeyrek Dönemlere Göre Yüzde Değişimi	29
Grafik 5.6: Nakit ve Nakit Benzeri Kalemlerin Banka Gruplarına Göre Payları (%)	29
Grafik 5.7: Brüt Kredilerin Gelişimi ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim	30
Grafik 5.8: Bankacılık Sektörü Kredileri TP ve YP Ayrımı ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim	30
Grafik 5.9: Banka Gruplarına Göre Brüt Kredilerin Payları (%)	31
Grafik 5.10: Kredi Tutarlarının Toplam Krediler İçindeki Payı (%)	31
Grafik 5.11: Kredilerde Vade Yapısı (Milyon TL)	31
Grafik 5.12: Kredilerde Kamu ve Özel Sektör Dağılımı (Milyon TL)	32
Grafik 5.13: Menkul Değerler Cüzdanı Toplamı ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim	32
Grafik 5.14: Banka Gruplarına Göre Menkul Değerler Cüzdanının Payları (%)	33
Grafik 5.15: Mevduatın Gelişimi ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişimi (%)	34
Grafik 5.16: Mevduatın TP-YP Ayrımı ile Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişimi	34
Grafik 5.17: Mevduatlar, Brüt Krediler ve Fark	36
Grafik 5.18: Banka Grupları Bazında Mevduatın Kredilere (Brüt) Dönüşüm Oranı	36
Grafik 5.19: TP ve YP Mevduatın Kredilere (TGA Hariç) Dönüşüm Oranı	36
Grafik 5.20: M2'nin Bileşenlerinin Payları	37
Grafik 5.21: M3'ün TP - YP Yüzde Dağılımı	38

<i>Grafik 6.1: Sermaye Yeterliliği Standart Rasyosu .....</i>	<i>43</i>
<i>Grafik 6.2: Risk Ağırlıklı Varlıklar.....</i>	<i>43</i>
<i>Grafik 6.3: Toplam Özkaynaklar ve Toplam Aktiflerdeki Artış Oranları (Önceki Çeyreğe Göre) .....</i>	<i>44</i>
<i>Grafik 6.4: Bankacılık Sektörünün Özkaynaklarının Toplam Aktiflere Oranı .....</i>	<i>44</i>
<i>Grafik 6.5: Tahsili Gecikmiş Alacakların Gelişimi.....</i>	<i>44</i>
<i>Grafik 6.6: Banka Gruplarına Göre Takipteki Alacakların Dağılımı .....</i>	<i>45</i>
<i>Grafik 6.7: TGA Dönüşüm Oranı ve Özel Karşılık/TGA(%) .....</i>	<i>46</i>

1 ULUSLARARASI GELİŞMELER

1.1 GENEL GÖRÜNÜM VE GÜNCEL GELİŞMELER

Dünya Bankası tarafından 2024 yılı Ocak ayında yayımlanan Küresel Ekonomik Beklentiler Raporu'na göre, küresel büyümenin 2024 yılında yüzde 2,4 olması beklenmektedir. Büyüme hızındaki bu yavaşlamanın, uzun yıllardır süren yüksek enflasyonu dizginlemeye yönelik sıkı para politikalarının, durgun küresel ticaretin ve kısıtlayıcı kredi koşullarının yansması olduğuna vurgu yapılmıştır.

Küresel Ekonomik Görünüm Raporu'nda küresel büyümeye yönelik aşağı yönlü risklerin ağır bastığına değinilmiştir. Raporda Rusya'nın Ukrayna'yı işgalinin ardından, yakın zamanda Orta Doğu'da yaşanan çatışmaların jeopolitik riskleri artırdığı belirtilmiş; bu etkenlerin enerji fiyatlarında artışa neden olabileceği ve küresel aktivite ve küresel enflasyon üzerinde daha kapsamlı etkileri olabileceğinin altı çizilmiştir. Yüksek reel faiz oranlarına bağlı finansal baskılar, süregelen enflasyon, Çin'in beklenenden altında büyümesi ve iklim değişiklikleri küresel ekonomik görünüm üzerindeki diğer aşağı yönlü riskler olarak sıralanmıştır.

Dünya Bankası raporunda küresel manşet enflasyonun 2023 yılında önemli ölçüde gerilediğinden bahsedilmiştir. İlgili gerilemenin enerji ve gıda enflasyonundaki yavaşlama, tüketici talebindeki azalma ve küresel tedarik zincirlerindeki toparlanmadan kaynaklandığına değinilmiştir. Diğer taraftan, gelişmiş ülkelerin çoğunda ve enflasyon hedeflemesi yapan gelişmekte olan ülkelerin yaklaşık yarısında enflasyonun hedeflerin üzerinde seyrettiği belirtilmiştir.

OECD tarafından 2024 yılı Şubat ayında yayımlanan Ekonomik Görünüm Ara Raporu'nda, 2023 yılında küresel büyümenin hız kaybetmediği ve küresel enflasyonun beklenenden daha hızlı düştüğü belirtilmiştir. İlave, ekonomik büyüme oranlarının ülkeler arasında farklılık gösterdiğinden de bahsedilmiş; ABD'deki ve birçok gelişmekte olan ekonomideki güçlü büyümenin çoğu Avrupa ülkesindeki ekonomik yavaşlama ile küresel büyümeyi dengelediği vurgulanmıştır. Raporda küresel GSYH büyümesinin 2023 ve 2024 yıllarında sırasıyla yüzde 3,1 ve yüzde 2,9 olarak gerçekleşeceği ve 2025 yılında ise finansal

koşulların da iyileşeceği beklentisiyle yüzde 3'e yükseleceği öngörüsü yapılmıştır.

Ekonomik Görünüm Ara Raporu'nda yüksek jeopolitik gerilimlerin özellikle Orta Doğu'daki çatışmanın enerji piyasalarını bozacağından dolayı kısa vadede küresel büyüme ve küresel enflasyon üzerinde önemli bir risk unsuru oluşturduğunun altı çizilmiştir. Geçmişte yapılan politika faizi artışlarının kalıcı etkilerinin beklenenden daha güçlü olması durumunda ise küresel büyümenin öngörülenden daha zayıf olabileceği belirtilmiştir. İlave, hizmet sektörü fiyatlarında süregelen baskıların yukarı yönlü enflasyon sürprizlerine yol açabileceği ve para politikasında yeniden sıkılaşmaya gidilerek finansal piyasaların tekrar fiyatlanmasını tetikleyebileceği vurgulanmıştır.

OECD raporunda temel enflasyon baskılarının kalıcı olarak kontrol altına alınmasını sağlamak amacıyla para politikasının ihtiyatlı kalması gerektiğinden bahsedilmiştir. Bununla birlikte, enflasyonun gevsemeye devam etmesi koşuluyla nominal politika faizlerini düşürmeye başlamak için doğru zamanın geldiğine ve ABD ve Avro bölgelerinde sırasıyla 2024 yılının ikinci ve üçüncü çeyreğinde politika faizi indirimlerinin başlayacağına değinilmiştir.

İlgili raporda politika faizi indirimlerinin hızı ve ölçeğinin verilere ve ekonomik koşullara bağlı olarak ülkeden ülkeye farklılık gösterebileceğinden bahsedilmiştir. OECD raporunda politika faizi indirimlerinin zamanlamasının belirlenmesine yardımcı olacak temel faktörler, istikrarlı mal fiyatları, işgücü piyasalarındaki arz ve talep dengesizliklerinin daralmaya devam etmesi ile hizmet sektörlerinde maliyet ve fiyat baskılarının azalması olarak sıralanmıştır.

Tablo 1.1: GSYH Gerçekleşme ve Tahminleri

	2021	2022	2023	2024 ¹	2024 ²	2025 ¹
IMF	6,2	3,5	3,1 ²	3,1	3,1	3,2
Dünya Bankası	6,2	3,0	2,6 ²	2,7	2,4	2,7
OECD	6,1	3,3	3,1	2,7	2,9	3,0

Kaynak: OECD, Dünya Bankası, IMF

¹ İlgili yılın ilk tahmini.

² İlgili yılın son tahmini.

TCMB tarafından 2024 yılı Şubat ayında yayımlanan Enflasyon Raporu'nda, tüketici enflasyonunun 2023 yılsonunda yüzde 64,8 olarak gerçekleştiği ve bu oranın bir önceki Enflasyon Raporu'nda verilen tahmin aralığının orta noktası ile uyumlu bir seviyede olduğu belirtilmiştir. Raporda 2023 yılında enflasyonun yüksek seyrinde, kur ve ücret gelişmeleri ile talep koşulları, dönemsel fiyatlamaya davranışları, akaryakıt fiyatları ve vergi ayarlamalarının etkili olduğuna vurgu yapılmıştır.

İlgili raporda TÜFE'nin 2024 yılının ilk yarısı boyunca yükseleceği, ikinci yarısından itibaren ise istikrarlı olarak gerileyeceği öngörülmüştür. 2024 yılı ikinci yarısında öngörülen düşüşte iç talepteki dengelenme ile birlikte Türk Lirasında beklenen istikrarlı seyrin belirleyici olacağı tahmin edilmiştir. İlaveten raporda enflasyonun 2024 yılsonunda yüzde 36 olarak gerçekleşeceği ve 2025 yılsonunda yüzde 14 seviyesine gerileyeceği tahminine yer verilmiştir.

TCMB raporunda küresel manşet enflasyonundaki düşüş eğiliminin enerji fiyatlarının da katkısıyla 2023 yılı son çeyreğinde hızlandığı ve küresel çekirdek enflasyondaki gerilemenin de sürdüğü belirtilmiştir. Bu sebeplerden dolayı gelişmiş ülke merkez bankalarının parasal sıkılaştırma süreçlerini büyük ölçüde tamamladıklarına değinilmiştir.

Raporda gelişmekte olan ülkelere yönelik küresel risk iştahının yükseldiği ve Türkiye'nin finansal göstergelerinin parasal sıkılaştırma sürecinin desteğiyle benzer ülkelere pozitif ayrıştığı belirtilmiştir.

1.2 SEÇİLMİŞ ÜLKELERDEKİ EKONOMİK VE FİNANSAL GÖRÜNÜM

1.2.1 BÜYÜME

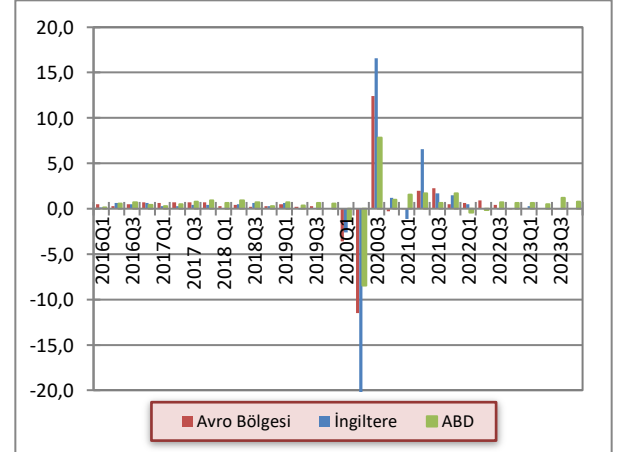
2023 yılı son çeyreğinde yıllık bazda yüzde 3,3 ile piyasa beklentilerinin üzerinde büyüyen ABD ekonomisi 2023 yılında yüzde 2,5 büyüme kaydetmiştir. Reel GSYH'de yaşanan artışta hanehalkı harcamaları, ihracat, eyalet ve yerel hükümet harcamaları, konut sektörü dışındaki sabit yatırımlar, federal hükümet harcamaları ve konut sabit yatırımlarındaki yükselişler etkili olmuştur. 2023 yılı son çeyreğinde ithalatta yaşanan artışlar ise GSYH büyümesini sınırlamıştır.

ONS tarafından açıklanan verilere göre 2023 yılı üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı çeyreğine kıyasla Birleşik Krallık ekonomik büyümesi yüzde 0,2 olarak

gerçekleşmiştir. 2023 yılı ikinci çeyrek büyüme verisi ise yüzde 0,2'den yüzde 0,3'e revize edilmiştir. 2023 yılı son çeyreğinde Birleşik Krallık ekonomisi bir önceki yılın aynı çeyreğine göre yüzde 0,2 daralma yaşamıştır. 2022 yılında yüzde 4,3 seviyesinde büyüyen Birleşik Krallık ekonomisi 2023 yılında yüzde 0,1 büyüme kaydetmiştir. 2023 yılı, finansal krizin yaşandığı 2009 yılından bugüne, sadece Covid-19 salgınının ekonomiyi vurduğu 2020 yılı hariç, Birleşik Krallık ekonomisinde yaşanan en zayıf büyüme yılı olmuştur.

Avro Bölgesi ekonomisi EUROSTAT tarafından açıklanan öncü verilere göre 2023 yılı son çeyreğinde mevsim etkisinden arındırılmış olarak bir önceki çeyreğe kıyasla değişim göstermemiştir. Piyasa beklentileri Avro Bölgesi'nin bu dönemde bir önceki çeyreğe kıyasla yüzde 0,1 daralarak teknik resesyona işaret edeceği yöndeydi. 2023 yılında ekonomi öncü verilere göre yıllık yüzde 0,5 büyüme kaydetmiştir.

Grafik 1.1: Seçilmiş Ülkelerin GSYH Büyüme Oranları (Önceki Çeyreğe Göre)

Kaynak: OECD

Türkiye ekonomisi, zincirlenmiş hacim endeksine göre, 2023 yılı üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 6,1 ile piyasa beklentilerinin üzerinde büyüme kaydetmiştir. 2023 yılının ilk iki çeyreğine ilişkin yıllık büyüme oranları sırasıyla yüzde 3,9'dan yüzde 4,0'e ve yüzde 3,8'den yüzde 3,9'a revize edilmiştir. 2023 yılı üçüncü çeyreğinde mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış GSYH bir önceki çeyreğe göre yüzde 0,3 artmıştır.

Türkiye ekonomisinde harcamalar yöntemine göre GSYH'yi oluşturan kalemlerde en yüksek katkıyı 7,7 puan ile özel tüketim harcamaları yapmıştır. Kamu harcamaları 1,0 puan katkı sağlamıştır. Net ihracat -2,6 puan ile ekonomik büyümeyi yavaşlatırken, deprem felaketi sonrasında artan inşaat ve makine teçhizat

yatırımları ekonomik büyümeyi desteklemiştir. 2023 yılı üçüncü çeyreğinde yatırım harcamalarının toplam katkısı 3,4 puan olmuştur. Net ihracatın ekonomik büyüme üzerindeki sınırlandırıcı etkisinin azalmasında ihracatın büyümeye katkısının 0,3 puan ile pozitifte dönmesi etkili olmuştur.

Türkiye ekonomisi, zincirlenmiş hacim endeksine göre, 2023 yılı dördüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı çeyreğine göre yüzde 4,0 büyüme kaydetmiştir. Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış GSYH zincirlenmiş hacim endeksi, bir önceki çeyreğe göre yüzde 1,0 artmıştır.

Türkiye ekonomisinde 2023 yılı son çeyreğinde harcamalar yöntemine göre GSYH'yi oluşturan kalemlerde en yüksek katkıyı 6,7 puan ile özel tüketim harcamaları yapmıştır. Kamu harcamaları 0,2 puan katkı sağlamıştır. Net ihracat -0,6 puan ile ekonomik büyümeyi yavaşlatırken, deprem felaketi sonrasında artan inşaat ve makine teçhizat yatırımları son çeyrekte de ekonomik büyümeyi desteklemeye devam etmiştir. 2023 yılı dördüncü çeyreğinde yatırım harcamalarının toplam katkısı 2,6 puan olmuştur.

Tüm bu gelişmeler sonucunda Türkiye ekonomisi, 2023 yılı tamamında, zincirlenmiş hacim endeksine göre, yıllık bazda yüzde 4,5 büyüme kaydetmiştir.

1.2.2 ENFLASYON

ABD’de yıllık TÜFE 2023 yılı Ekim ayında yüzde 3,2, Kasım ayında 3,1 ve Aralık ayında yüzde 3,4 artış kaydetmiştir. ABD TÜFE aylık bazda Ekim ayında artış kaydetmezken, Kasım ve Aralık aylarında sırasıyla yüzde 0,1 ve yüzde 0,3 artış göstermiştir.

ONS tarafından açıklanan verilere göre Birleşik Krallık’ta yıllık TÜFE artışı 2023 yılı Ekim ayında yüzde 4,7, Kasım ve Aralık aylarında ise yüzde 4,2 olarak gerçekleşmiştir. Birleşik Krallık’ta aylık TÜFE 2023 yılı Ekim ayında yüzde 0,1 artış, Kasım ayında yüzde 0,1 düşüş ve Aralık ayında ise yüzde 0,4 artış göstermiştir. 2023 yılı Aralık ayında TÜFE’deki yıllık değişime yukarı yönlü en büyük katkı alkol ve tütünden gelirken, aşağı yönlü en büyük katkı ise gıda ve alkolsüz içeceklerden gelmiştir.

EUROSTAT verilerine göre 2023 yılı Ekim, Kasım ve Aralık aylarında Avro Bölgesinde harmonize edilmiş yıllık TÜFE sırasıyla yüzde 2,9, 2,4 ve 2,9 artış göstermiştir. 2023 yılı Aralık ayı yıllık enflasyon oranı alt kalemler bazında incelendiğinde en yüksek katkıyı

yüzde 6,1 ile gıda, alkol ve tütün ürünleri yapmıştır. Gıdayı yüzde 4,0 ile hizmetler ve yüzde 2,5 ile enerji dışı sanayi ürünleri takip ederken, enerji fiyatları ise yüzde 6,7 gerilemiştir.

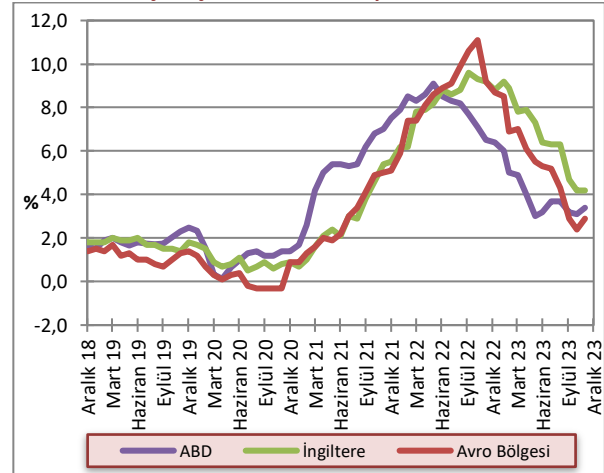
Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından açıklanan verilere göre 2024 yılı Ocak ayında aylık TÜFE artışı yüzde 6,70 ile son beş ayın en hızlı yükselişini sergilemiştir. Yıllık TÜFE enflasyonu ise yüzde 64,86 ile 2022 yılı Kasım ayından bugüne en yüksek düzeyine ulaşmıştır. 2024 yılı Ocak ayında Yi-ÜFE bir önceki aya göre yüzde 4,14 ve yıllık bazda yüzde 44,2 artış kaydetmiştir.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından açıklanan verilere göre 2024 yılı Şubat ayında aylık TÜFE artışı yüzde 4,53 olmuştur. Yıllık TÜFE enflasyonu ise yüzde 67,07 oranında artmıştır. 2024 yılı Şubat ayında Yi-ÜFE bir önceki aya göre yüzde 3,74 ve yıllık bazda yüzde 47,29 artış kaydetmiştir.

Ana harcama gruplarına göre 2024 yılı Şubat ayında aylık bazda en yüksek fiyat artışı gösteren ana harcama grupları yüzde 12,76 ile sağlık ve yüzde 8,25 ile gıda ve alkolsüz içecekler, en düşük fiyat artışı gösteren ise yüzde 0,20 ile giyim ve ayakkabı olmuştur. Ana harcama gruplarında bir önceki yılın aynı ayına göre en düşük artış yüzde 43,44 ile giyim ve ayakkabı, en yüksek artış ise yüzde 94,78 ile lokanta ve oteller grubunda olmuştur.

2024 yılı Ocak ayında TÜFE sepeti içerisindeki ana harcama gruplarının ağırlıklarını güncelleyen TÜİK, 12 harcama grubundan 8’inin sepetteki payını artırmıştır. İlgili revizyonda en büyük değişiklikler ulaştırma ve konut grubu paylarında yapılmış olup sırasıyla 2,27 puan artış ve 2,42 puan azalış yapılmıştır.

Grafik 1.2: Seçilmiş Ülkelerin Enflasyon Oranları

Kaynak: OECD

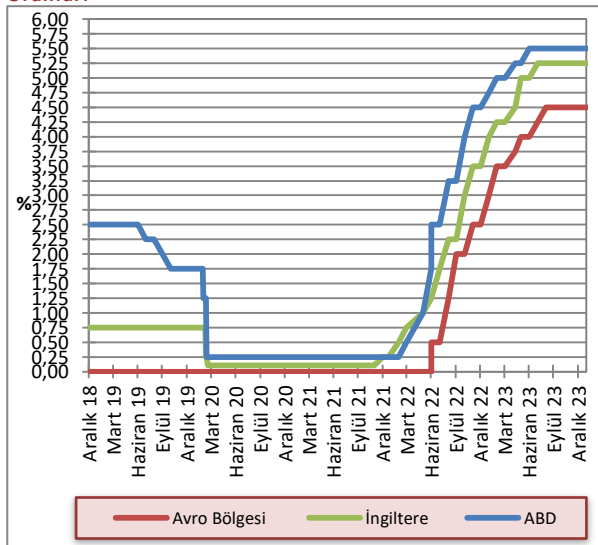
1.2.3 POLİTİKA FAİZLERİ

Fed 2024 yılı Ocak ayı toplantısında politika faizini piyasa beklentilerine paralel olarak değiştirmeyerek yüzde 5,25-5,50 bandında sabit tutmuştur. Toplantı sonrası yayınlanan metinde enflasyonun gerilemesine rağmen yüksek seyrini sürdürdüğü ve Fed Açık Piyasa İşlemleri Komitesi'nin fiyat artışlarını tetikleyebilecek risklere karşı duyarlı olduğu vurgulanmıştır. İlaveeten, enflasyon görünümüne ilişkin daha fazla güven sağlanana dek faiz indirimlerine gidilmeyeceğinin altı çizilmiştir.

İngiltere Merkez Bankası (BoE) Para Politikası Komitesi (PPK), 2024 yılı Şubat ayında gerçekleştirdiği yılın ilk toplantısında 2023 yılı son üç toplantısında olduğu gibi politika faiz oranında herhangi bir değişikliğe gitmeyerek son 15 yılın en yüksek seviyesi olan yüzde 5,25 seviyesinde sabit tutmuştur.

Avrupa Merkez Bankası (ECB) 14 Aralık 2023, 25 Ocak 2024 ve 7 Mart 2024 tarihinde gerçekleştirdiği para politikası toplantılarında politika faiz oranında değişikliğe gitmeyerek yüzde 4,5 seviyesinde sabit tutmuştur. Böylelikle, ECB beklentilere paralel olarak art arda dördüncü toplantısında da politika faiz oranında değişikliğe gitmemiştir. 7 Mart 2024 tarihli toplantı sonrası açıklanan karar metninde faiz oranı kararlarının, gelen ekonomik ve finansal veriler ışığında enflasyon görünümüne, enflasyonun ana dinamiklerine ve para politikası aktarımının gücüne ilişkin değerlendirmeler sonucunda alınacağına altı çizilmiştir.

Grafik 1.3: Seçilmiş Gelişmiş Ülkelerin MB Politika Faiz Oranları

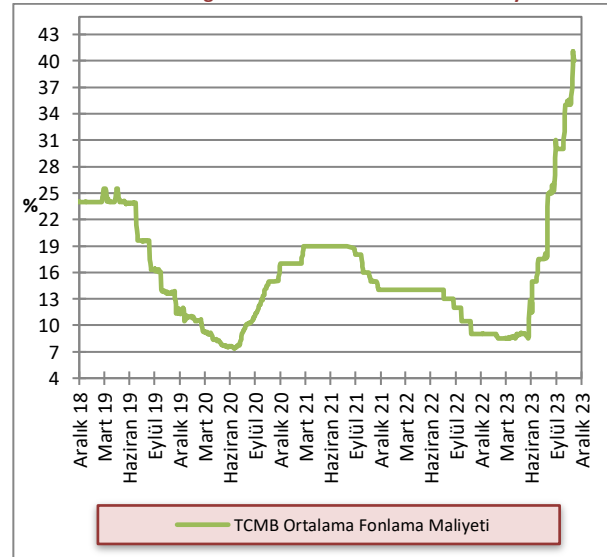

Kaynak: FED, ECB, BoE

TCMB Para Politikası Kurulu 2023 yılı Kasım ve Aralık aylarında yaptığı toplantılarda politika faizi olan bir haftalık repo faiz oranını sırasıyla 500 baz puan artışla yüzde 40'a ve 250 baz puan artışla yüzde 42,5'e yükseltmiştir. Kurul, 25 Ocak 2024 tarihinde gerçekleştirdiği toplantısında ise politika faizini piyasa beklentilerine paralel olarak 250 baz puan artırarak yüzde 45'e yükseltmiştir. Toplantı sonrası yayımlanan metinde, dezenflasyonun tesisi için gerekli parasal sıkılık düzeyine ulaşıldığı ifade edilirken, enflasyon görünümü üzerinde belirgin ve kalıcı riskler oluşması durumunda parasal sıkılığın gözden geçirileceği belirtilmiştir.

22 Şubat 2024 tarihinde gerçekleştirilen TCMB PPK toplantısında politika faiz oranında piyasa beklentilerine paralel olarak herhangi bir değişikliğe gidilmeyerek yüzde 45 seviyesinde sabit tutulmuştur. Toplantı sonrası yayımlanan metinde, makro ihtiyati politikaları piyasa mekanizmasının işlevselliğini ve makro finansal istikrarı koruyacak şekilde uygulamayı sürdüreceklerine vurgu yapılmıştır. Bu çerçevede, kredi büyümesi ve mevduat faizinde öngörülenin dışında gelişmeler olması durumunda parasal aktarım mekanizmasının destekleneceği belirtilmiştir. İlaveeten, parasal sıkılığı desteklemek amacıyla likidite gelişmelerinin yakından takip edileceğine dikkat çekilmiştir.

Grafik 1.4: TCMB Ağırlıklı Ortalama Fonlama Maliyeti

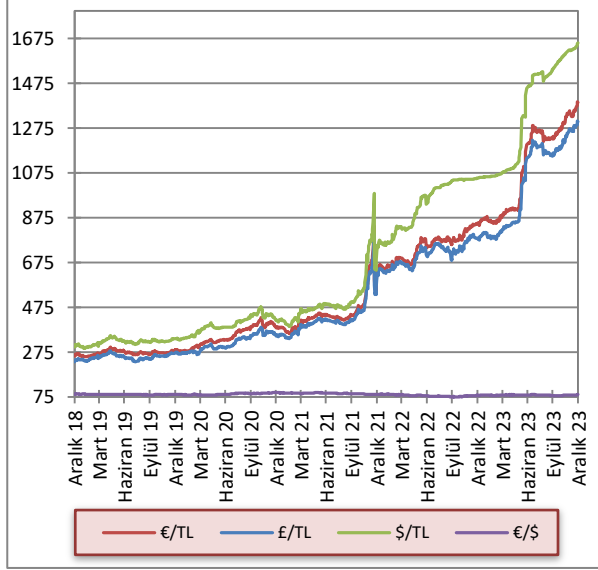

Kaynak: TCMB

1.2.4 DÖVİZ KURLARI

2023 yılı dördüncü çeyreğinde, önceki yılın aynı dönemine kıyasla Türk Lirası, ABD doları karşısında yüzde 53 ve Avro ile Sterlin karşısında yüzde 62 değer kaybı yaşamıştır. 2022 yılı dördüncü çeyreğinde döviz alım kurları ortalamaları GBP/TL, EUR/TL, USD/TL için 21,79, 18,99 ve 18,60 iken, 2023 yılı aynı dönem ortalamaları 35,28, 30,63 ve 28,47 seviyelerinde gerçekleşmiştir.

Grafik 1.5: Döviz Kurları Değişim Oranları (2 Ocak 2013 =100)

Kaynak: KTCMB

2 İSTİHDAM VE FİYATLAR

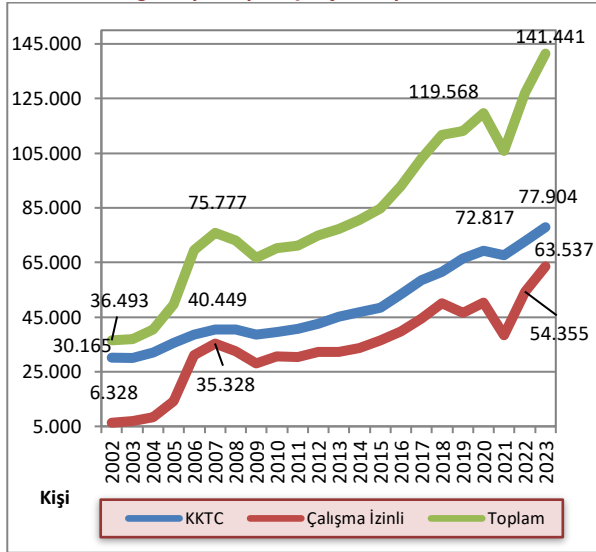
2.1 İSTİHDAM

Çalışma Dairesi tarafından hazırlanan 2021 yılı dördüncü çeyrek Kasım, Aralık ayları ile 2022 ve 2023 yılına ait istihdam verileri temin edilemediğinden, ilgili dönemler için güncelleme yapılamamıştır.

2.2 SOSYAL SİGORTALARA KAYITLI ÇALIŞANLAR

2020 yılında tüm dünyayı etkileyen Covid-19 salgını nedeniyle toplam aktif sigortalı çalışanların sayısında yaşanan düşüş, 2022 yıl sonu itibarı ile salgın öncesi rakamlarının üzerine çıkmıştır. Covid-19 salgını öncesinde 119.568 olan kayıtlı çalışan sayısı, 2022 yılı Kasım ayı itibarıyla 127.172 seviyesine, 2023 Kasım ayı itibarı ile de 141.441 seviyesine yükselmiştir. 2022 yılı Kasım ayı ile 2023 yılı aynı ayı arasında çalışma izinli sigortalı çalışan sayısı yüzde 16,89 artarak, 54.355'den, 63.537'ye, KKTC vatandaşı sigortalı çalışan sayısı ise 72.817'den, 77.904'e yükselmiştir.

Grafik 2.1: Sigortaya Kayıtlı Çalışan Sayısı

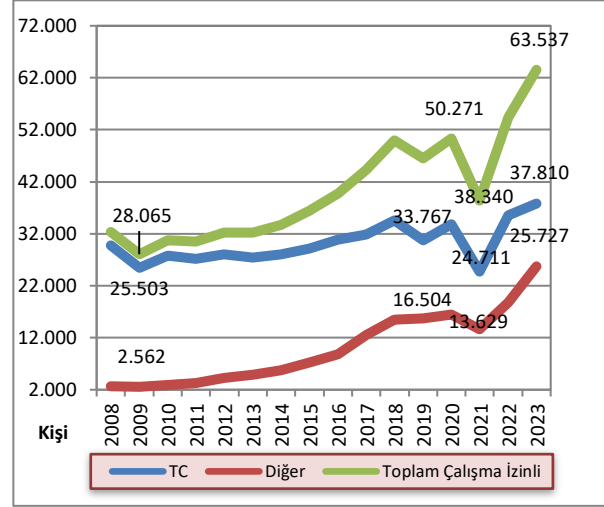

Kaynak: Sosyal Sigortalar Dairesi

*2002-2019 yılları arasında Mart, 2020-2021 yılları için Ocak, 2022 yılı ve 2023 yılı için Kasım ayı kayıtları kullanılmıştır.

2020 – 2023 yılları arasında çalışma izinli sigortalı sayısındaki değişimde en büyük pay üçüncü ülke uyruklu sigortalılardan kaynaklanmaktadır. 2020 yılı başında 16.504 olan üçüncü ülke uyruklu sigortalı sayısı, 2022 yılında 18.846'ya yükselmiştir. Üçüncü ülke uyruklu sigortalı sayısı, 2023 yılı Kasım ayında 2022 yılının aynı dönemine göre yüzde 36,51 artarak 25.727 seviyesine ulaşmıştır. Aynı dönemde Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı sigortalı çalışanların sayısı 35.509'dan 37.810'a yükselmiştir.

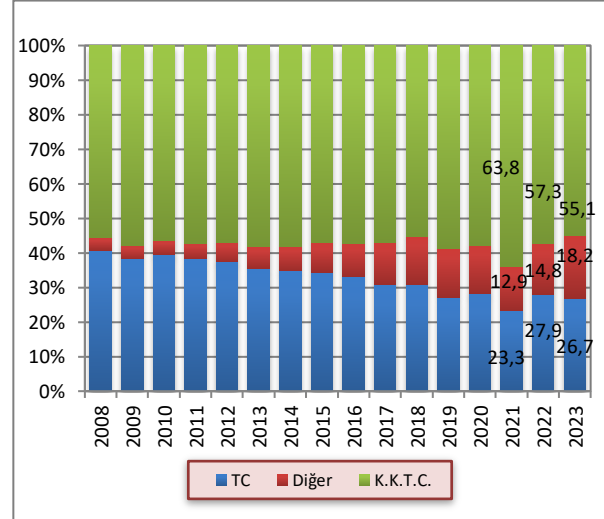
Grafik 2.2: Çalışma İzinli Aktif Sigortalı Çalışanlar

Kaynak: Sosyal Sigortalar Dairesi

KKTC vatandaşı sigortalı çalışanların toplam sigortalı çalışanlar içindeki payı 2023 yılı Kasım ayı itibarı ile yüzde 55 seviyesindedir. Türkiye Cumhuriyeti uyruklu sigortalıların toplam sigortalılar içindeki payı ise 2023 yılında yüzde 26,7'ye gerilemiştir. Diğer uyruklu sigortalıların payı ise 2023 yılı Mayıs ayında yüzde 18,2 olmuştur.

Grafik 2.3: Kayıtlı Çalışan Sayısının Dağılımı

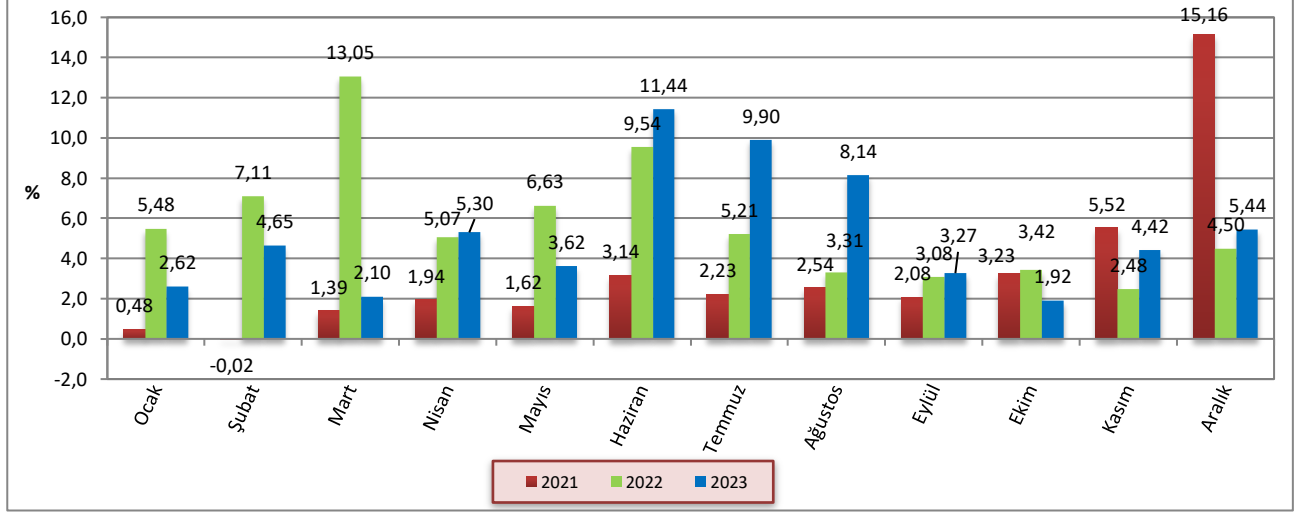
Kaynak: Sosyal Sigortalar Dairesi

2.3 ENFLASYON

2023 yılının dördüncü çeyreğinde enflasyon, Ekim, Kasım ve Aralık aylarında bir önceki aya göre sırasıyla yüzde 1,92, yüzde 4,42 ve yüzde 5,44 olarak gerçekleşmiştir. 2022 yılının aynı döneminde aylık

enflasyon sırasıyla yüzde 3,42, yüzde 2,48 ve yüzde 4,50 olarak gerçekleşmişti. 2022 yılında ortalama yüzde 5,74 olan aylık enflasyon, 2023 yılında ortalama yüzde 5,24 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Grafik 2.4: Bir Önceki Aya Göre Gerçekleşen Enflasyon Oranı

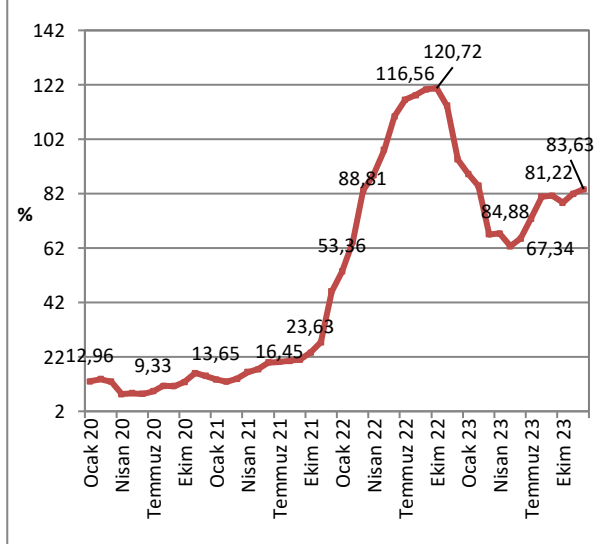

Kaynak: İstatistik Kurumu

2023 yılının dördüncü çeyreğinde, bir önceki yılın aynı ayına göre yıllık enflasyon Ekim, Kasım ve Aralık aylarında sırasıyla yüzde 78,6, yüzde 81,99 ve yüzde 83,63 olarak gerçekleşmiştir. 2022 yılının aynı döneminde enflasyon sırasıyla yüzde 120,72, yüzde 114,35 ve yüzde 94,51 olarak gerçekleşmişti.

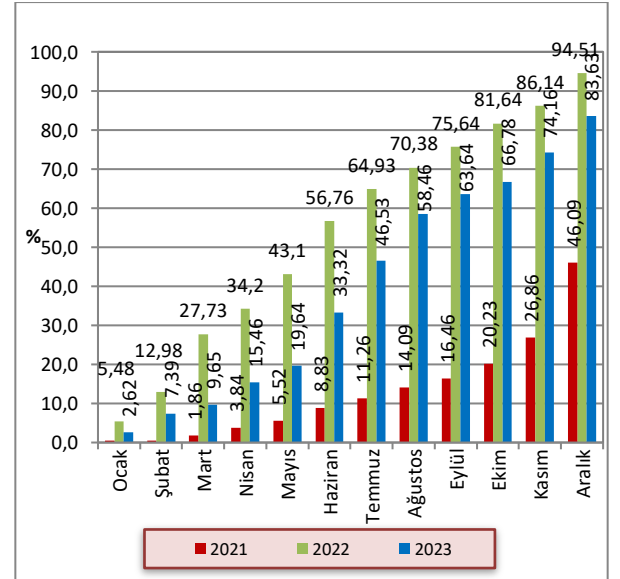
2023 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki yılın Aralık ayına göre enflasyon Ekim, Kasım ve Aralık aylarında sırasıyla yüzde 66,78, yüzde 74,16 ve yüzde 83,63 olarak gerçekleşmiştir. 2022 yılı son çeyreğinde ise önceki yılın Aralık ayına göre enflasyon sırasıyla yüzde 81,64, yüzde 86,14 ve yüzde 94,51 olarak gerçekleşmişti.

Grafik 2.5: Bir Önceki Yılın Aynı Ayına Göre Enflasyon Oranı

Kaynak: İstatistik Kurumu

Grafik 2.6: Önceki Yılın Aralık Ayına Göre Birikimli Enflasyon Oranı

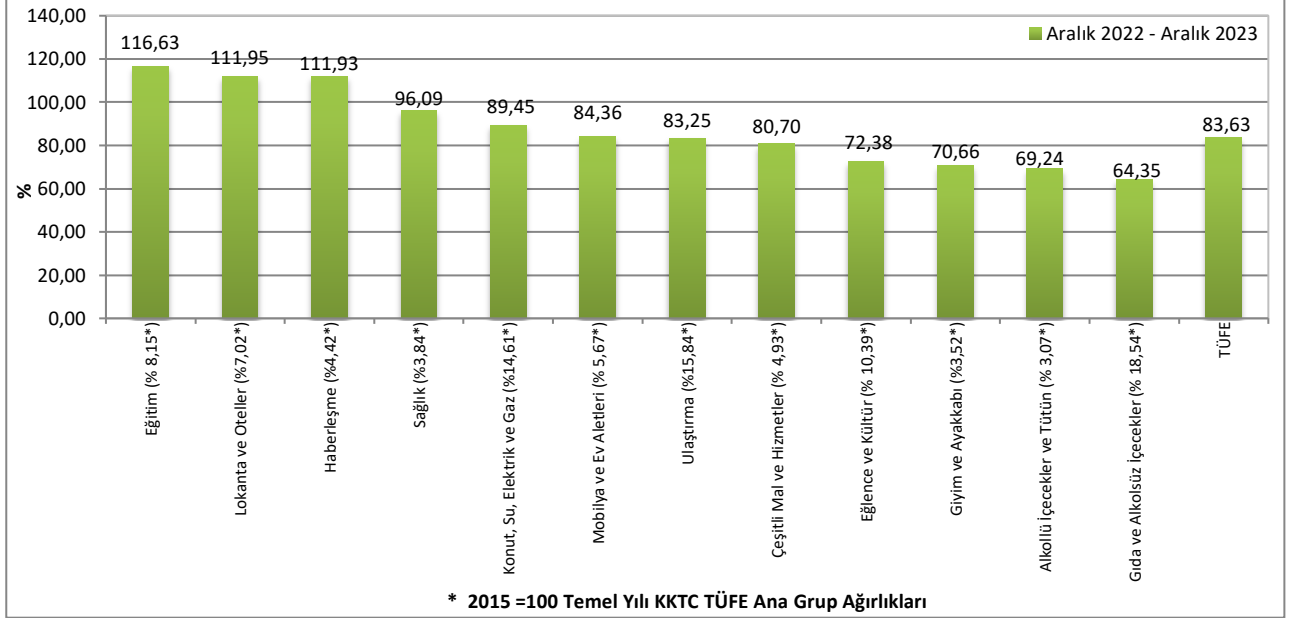
Kaynak: İstatistik Kurumu

2023 yılı Aralık ayında yıllık fiyat artışının en yüksek olduğu harcama grupları sırasıyla, yüzde 116,63 ile eğitim, yüzde 111,95 ile lokanta ve oteller, yüzde 111,93 ile haberleşme ve yüzde 96,09 ile sağlık kalemleridir.

2023 yılı Aralık ayı sonu itibarıyla önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 64,35 ile en düşük artışı yaşayan kalem gıda ve alkolsüz içecekler olmuştur.

Grafik 2.7: Ana Harcama Gruplarına Göre Enflasyon Oranları

Kaynak: İstatistik Kurumu

2022 ve 2023 yıllarına ait Tüketici Fiyat Endeksi değişim oranları aylık, bir önceki yılsonuna göre ve yıllık olarak Tablo 2.1'de verilmektedir.

Tablo 2.1: Tüketici Fiyat Endeksi (% Değişim, 2015=100)

	Aylar	Aylık	Bir Önceki Yılsonuna Göre	Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre
2022	Ocak	5,48	5,48	53,36
	Şubat	7,11	12,98	64,3
	Mart	13,05	27,73	83,19
	Nisan	5,07	34,2	88,81
	Mayıs	6,63	43,1	98,12
	Haziran	9,54	56,76	110,42
	Temmuz	5,21	64,93	116,56
	Ağustos	3,31	70,38	118,18
	Eylül	3,08	75,64	120,32
	Ekim	3,42	81,64	120,72
	Kasım	2,48	86,14	114,35
	Aralık	4,5	94,51	94,51
2023	Ocak	2,62	2,62	89,23
	Şubat	4,65	7,39	84,88
	Mart	2,1	9,65	66,97
	Nisan	5,3	15,46	67,34
	Mayıs	3,62	19,64	62,61
	Haziran	11,44	33,32	65,43
	Temmuz	9,9	46,53	72,81
	Ağustos	8,14	58,46	80,9
	Eylül	3,27	63,64	81,22
	Ekim	1,92	66,78	78,6
	Kasım	4,42	74,16	81,99
	Aralık	5,44	83,63	83,63

Kaynak: İstatistik Kurumu

3 DIŞ TİCARET VE TURİZM

3.1 İHRACAT VE İTHALAT GELİŞMELERİ

KKTÇ Ticaret Dairesi tarafından 2023 yılına ilişkin ihracat ve ithalat verilerinin detayları yayınlanmadığından, ihraç-ithal edilen ürün gruplarına ve ülke yüzdelerine yönelik güncelleme yapılamamıştır.

Ticaret Dairesi tarafından açıklanan ihracat ve ithalat verilerine göre, 2023 yılının dördüncü çeyreğinde ihracat, ABD doları bazında bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 96,30 artmıştır. İhracat 2023 yılında 2022 yılına göre yüzde 39,85 artış göstermiştir.

2022 yılında ihracat 125,6 milyon ABD doları iken, 2023 yılında 175,6 milyon ABD dolarına yükselmiştir.

İthalat ise 2023 yılında önceki yıla göre ABD doları bazında yüzde 23,74 artmıştır. 2023 yılı dördüncü çeyreğinde ithalat, önceki yılın aynı ayına göre, Ekim ayında yüzde 22,89, Kasım ayında yüzde 15,19 ve Aralık ayında yüzde 10,95 artış gerçekleşmiştir. 2023 yılı dördüncü çeyreğinde, önceki yılın aynı çeyreğine göre, ithalat yüzde 16,22 artış göstermiştir.

Tablo 3.1: İhracat ve İthalat

	İhracat (ABD doları)			İthalat (ABD doları)		
	2022	2023	Yüzde Değişim	2022	2023	Yüzde Değişim
Ocak	11.054.223	7.054.839	-36,18	159.832.060	220.861.709	38,18
Şubat	15.223.305	20.321.253	33,49	146.227.131	194.631.684	33,10
Mart	16.168.588	20.010.441	23,76	159.569.055	151.129.631	-5,29
I. Çeyrek	42.446.116	47.386.533	11,64	465.628.246	566.623.024	21,69
Nisan	14.373.798	34.533.138	140,25	183.452.171	205.299.038	11,91
Mayıs	11.393.293	13.976.977	22,68	170.881.117	272.081.555	59,22
Haziran	9.552.496	9.437.144	-1,21	188.549.882	223.169.614	18,36
II. Çeyrek	35.319.587	57.947.259	64,07	542.883.170	700.550.207	29,04
Temmuz	8.188.082	10.313.800	25,96	159.457.449	215.902.240	35,40
Ağustos	9.851.229	8.598.556	-12,72	222.134.877	272.161.586	22,52
Eylül	7.316.129	7.278.259	-0,52	200.558.731	263.306.966	31,29
III. Çeyrek	25.355.440	26.190.615	3,29	582.151.057	751.370.792	29,07
Ekim	7.122.484	9.281.916	30,32	221.186.526	271.821.911	22,89
Kasım	7.469.606	8.909.979	19,28	207.266.770	238.748.503	15,19
Aralık	7.881.479	25.924.322	228,93	239.803.452	266.068.227	10,95
IV. Çeyrek	22.473.569	44.116.217	96,30	668.256.748	776.638.641	16,22
Yıl Toplamı	125.594.712	175.640.623	39,85	2.258.919.221	2.795.182.664	23,74

Kaynak: Ticaret Dairesi

Not: 1) Kıbrıs Rum kesimine yapılan ihracat dâhil değildir.

2021 yılında ithalat içerisinde en büyük paya sahip olan yakıt ithalatı, 2022 yılında, önceki yıla göre yüzde 76,56 artış göstererek 299 milyon ABD dolarına ulaşmış ve toplam içerisindeki payı yüzde 13,24 ile ilk sırada yer almıştır.

2022 yılında ikinci en yüksek paya sahip taşıt araçları ithalatı, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 40,3 artış göstermiş ve 155 milyon ABD doları olmuştur.

Üçüncü en yüksek paya sahip olan inşaat demiri kalemi, bir önceki yıla göre yüzde 35,03 artarak 68,5 milyon ABD doları olmuş, toplam ithalat içerisindeki payı ise yüzde 3 olmuştur. İthalat kalemleri arasından seçilmiş en yüksek on kalemin toplam ithalat içerisindeki payı 2021 yılında yüzde 34,92, 2022 yılında ise yüzde 35,82 olmuştur. Seçilmiş on ithalat kalemi 2022 yılında bir önceki yıla göre yüzde 47,40 artış göstermiştir.

Tablo 3.2: Önemli İthal Malları (ABD doları)

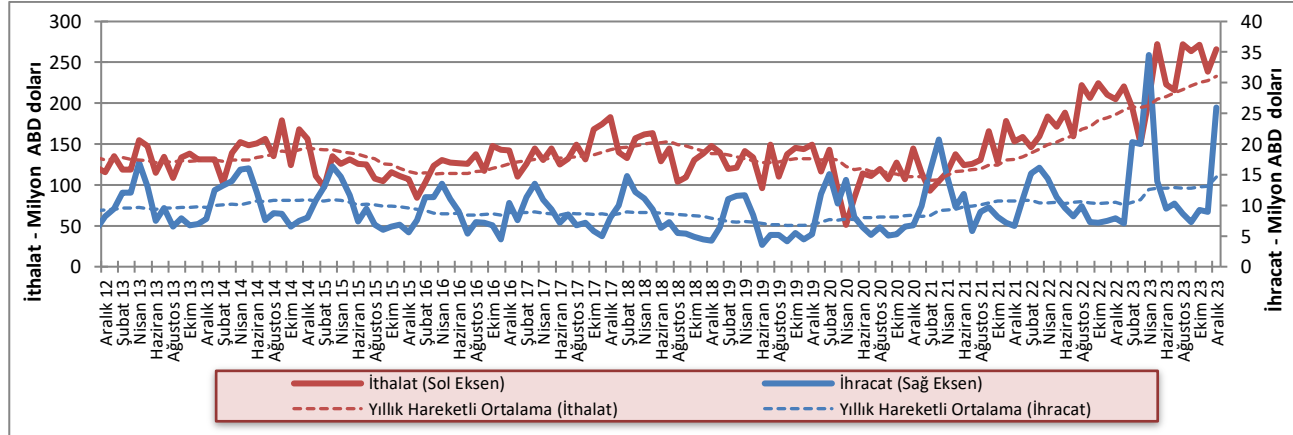
Mal Cinsi	2021	Genel Toplam İçindeki Payı	2022	Genel Toplam İçindeki Payı	Yüzde Değişim
Yakıt	169.378.112	10,77	299.046.692	13,24	76,56
Taşıt Araçlar	110.673.459	7,04	155.273.052	6,87	40,30
İnşaat Demiri	50.744.492	3,23	68.520.457	3,03	35,03
Konfeksiyon	34.764.130	2,21	49.229.290	2,18	41,61
Alkollü İçecekler	28.403.797	1,81	44.307.008	1,96	55,99
Sanayi Tipi Makineler	23.713.066	1,51	42.902.934	1,90	80,93
Cep Telefonları	28.448.715	1,81	40.815.320	1,81	43,47
Hayvan Yemleri ve Katkı Mad.	46.330.744	2,95	38.287.036	1,69	-17,36
Arpa	27.112.088	1,72	35.667.590	1,58	31,56
İlaçlar	29.390.314	1,87	35.114.063	1,55	19,47
Toplam	548.958.917	34,92	809.162.442	35,82	47,40
Genel İthalat Toplamı	1.572.089.809		2.258.919.221		43,69

Kaynak: Ticaret Dairesi

KKTC'nin ihracat ve ithalatının 2012 ve 2023 dönemleri arasındaki 11 yıllık seyri incelendiği zaman, her yılın ilk yarısında artan ihracat hacminin, ikinci yarıda düştüğü görülmektedir. 2019 yılında 6,9 milyon ABD doları seviyesinde olan ortalama aylık ihracat 2020 yılında 8,4 ve 2021 yılında ise 10,7 milyon ABD doları seviyesine yükselmiştir. 2022 yılında ise ortalama aylık ihracat 10,5 milyon ABD doları seviyesindedir. 2023 verilerine göre ise bu rakam aylık ortalama yüzde 14,6 seviyesine yükselmiştir. İthalatta ise, 2008 yılının Ağustos ayından itibaren gerçekleşen en düşük seviye, 2020 yılının Nisan ayında 51,2 milyon ABD doları ile kaydedilmiştir.

İthalatın yıllık hareketli ortalamasına bakıldığında, 2020 yılı Şubat ayına kadar normal seyrettiği, Covid-19 salgını sebebiyle 2020 yılı Mart ayından itibaren hızlı bir düşüşe geçtiği ve 2021 yılının ikinci çeyreğine kadar düşmeye devam ettiği görülmektedir. 2019 yılında aylık ithalat ortalaması 132,3 milyon ABD doları seviyesinde iken, 2021 yılında aylık ithalat ortalaması 131,0 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiş, 2022 yılında aylık ortalama ithalat 188,24 milyon ABD doları seviyesine yükselmiştir. 2023 yılında ise aylık ithalat ortalaması son on bir yılın en yükseği olan 233 milyon seviyesine ulaşmıştır.

Grafik 3.1: İthalat ve İhracat

Kaynak: Ticaret Dairesi

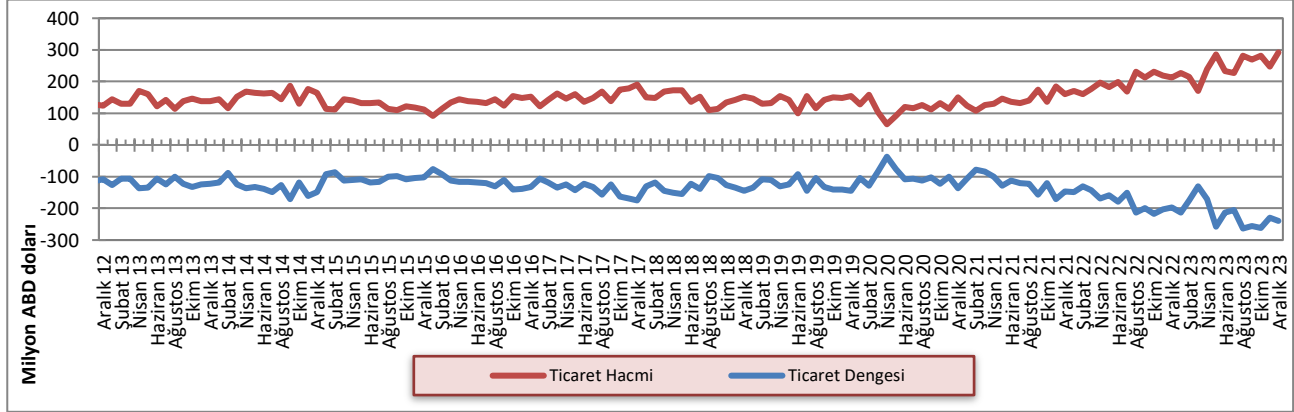
2020 yılında 118,4 milyon ABD doları olan ortalama aylık ticaret hacmi, 2021 yılında 141,7 milyon ABD dolarına, 2022 yılında 198,7 milyon ABD dolarına ve 2023 yılında ise 247,6 milyon ABD dolarına yükselmiştir.

Ortalama aylık dış ticaret açığı ise 2020 yılında 101,5 milyon ABD doları iken 2021 yılında 120,3 milyon ABD doları, 2022 yılında 177,8 milyon ABD doları ve 2023 yılında 218,3 milyon ABD doları seviyesine yükselmiştir.

2006 - 2010 yılları arasında ihracatın ithalatı karşılama oranı ortalama yüzde 5 olurken, 2011 - 2015 döneminde yüzde 7,3'e yükselmiş, 2016 - 2020 yılları arasında ise ortalama yüzde 6,4 olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılında ihracatın ithalatı karşılama oranı yüzde

8,68 iken, 2021 yılında yüzde 8,86'ya yükselmiş, 2022 yılında ise yüzde 5,8'e gerilemiştir. 2023 yılında ise artan ihracat ile birlikte yüzde 6,72 seviyesine yükselmiştir.

Grafik 3.2: Dış Ticaret Hacmi (ithalat + ihracat), Dış Ticaret Dengesi (ithalat - ihracat)

Kaynak: Ticaret Dairesi

KKTC'nin gerçekleştirdiği ihracat içinde en büyük paya sahip olan Türkiye'nin payı 2022 yılında yüzde 53,7'ye ulaşmış, AB ülkeleri ve Orta Doğu ülkeleri dışında diğer

tüm ülke gruplarının payı ise azalmıştır. Türkiye'ye yapılan ihracat, 2022 yılında 67,4 milyon ABD doları seviyesine ulaşmıştır.

Tablo 3.3: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İhracatı (yüzde pay)

Yıllar	Türkiye	AB Ülkeleri	Diğer Avrupa Ülkeleri	Orta Doğu Ülkeleri	Diğer Ülkeler
2012	51,0	7,7	1,0	35,7	4,6
2013	52,2	7,6	2,3	31,9	6,0
2014	60,1	3,7	0,6	31,1	4,5
2015	56,1	5,2	3,2	30,2	5,3
2016	62,5	10,2	0,9	22,7	3,7
2017	60,4	7,9	1,6	21,1	9,0
2018	51,7	10,3	2,5	25,9	9,6
2019	52,3	2,6	2,7	37,0	5,4
2020	49,0	2,0	10,3	31,2	7,5
2021	49,3	1,5	4,7	26,0	18,5
2022	53,7	1,9	0,9	28,7	14,8

Kaynak: Ticaret Dairesi

2022 yılında ithalatta Türkiye'nin payı 1.518,65 milyon ABD doları ile yüzde 67,3, AB ülkelerinin payı ise 286,98 milyon ABD doları ile yüzde 12,7'dir. 2021 yılı ile kıyaslandığında Türkiye, Diğer Avrupa Ülkeleri ve Orta Doğu Ülkeleri'nden yapılan ithalatın payında artış, AB

ülkeleri, Uzak Doğu Ülkeleri ve Diğer Ülkeler gruplarının paylarında ise düşüş gerçekleştiği görülmektedir.

Tablo 3.4: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İthalatı (yüzde pay)

Yıllar	Türkiye	AB Ülkeleri	Uzak Doğu Ülkeleri	Diğer Avrupa Ülkeleri	Orta Doğu Ülkeleri	Diğer
2012	72,4	14,5	4,8	1,7	4,8	1,8
2013	66,7	15,8	6,6	3,8	5,4	1,7
2014	64,7	15,5	8,1	4,6	4,9	2,2
2015	64,5	18,1	7,7	3,0	4,7	2,0
2016	60,4	20,9	8,7	3,3	4,5	2,2
2017	58,6	21,7	8,4	3,4	4,9	2,7
2018	58,8	19,6	8,2	4,9	5,5	2,8
2019	58,4	18,1	9,6	5,4	6,0	2,4
2020	60,4	17,0	12,1	3,2	4,4	2,9
2021	62,9	15,0	8,9	3,7	6,5	2,9
2022	68,4	11,7	6,1	4,5	7,1	2,2

Kaynak: Ticaret Dairesi

3.2 TURİZM

2021 yılında, Covid-19 salgınına karşı alınan önlemlerin devam etmesine bağlı olarak ülkeye giren yolcu sayısı dŐek seyretmeye devam etmiŐ, 2022 yılında ise salgın öncesi seviyelere yaklaŐılmıŐtı. 2023 yılında ise 2022 yılına kıyasla ülkeye hava ve deniz yolu ile gelen yolcu sayısı yüzde 31,1 artış göstermiş ve salgın öncesi rakamların üzerinde bir seyir izlenmiŐtir. Hava ve deniz yolu ile ülkeye gelen toplam yolcu sayısı 2023 yılının Ekim, Kasım ve Aralık aylarında sırasıyla 192.086, 167.325 ve 166.561 olarak gerçekleşmiştir.

2023 yılı dördüncü çeyreğinde gelen yolcu sayısı bir önceki yıla kıyasla yüzde 21,4 artış göstererek 525.972 seviyesinde gerçekleşmiştir. Bu rakamlara göre 2023 yılının dördüncü çeyreğinde ülkeye giren yolcu sayısı, 2019 yılının aynı dönemine göre yüzde 15,61 daha fazla gerçekleşmiştir. 2023 yılı dördüncü çeyrekte gelen yolcu sayısınının 450.051'i TC uyruklu, 75.921'i ise üçüncü ülkelerden gelen yolculardan oluşmaktadır.

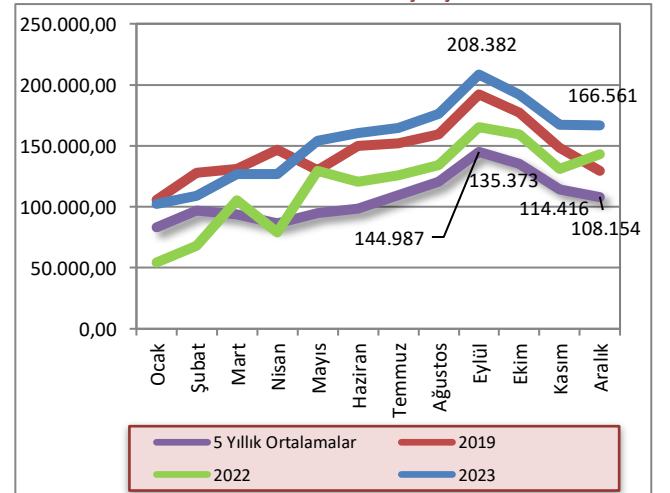
Tablo 3.5: KKTC'ye Hava ve Deniz Yolu ile Gelen Yolcu Sayısı

Dönem	T.C. Uyruklu			3. lke Uyruklu			Toplam		
	2022	2023	Yüzde Değişim	2022	2023	Yüzde Değişim	2022	2023	Yüzde Değişim
Ocak	45.065	85.425	89,6	9.293	16.901	81,9	54.358	102.326	88,2
Şubat	52.582	85.693	63,0	15.385	23.132	50,4	67.967	108.825	60,1
Mart	79.811	96.356	20,7	25.380	30.579	20,5	105.191	126.935	20,7
I. eyrek	177.458	267.474	50,7	50.058	70.612	41,1	227.516	338.086	48,6
Nisan	57.120	100.430	75,8	21.926	26.515	20,9	79.046	126.945	60,6
Mayıs	104.061	124.346	19,5	25.281	29.977	18,6	129.342	154.323	19,3
Haziran	95.125	131.931	38,7	25.195	28.290	12,3	120.320	160.221	33,2
II. eyrek	256.306	356.707	39,2	72.402	84.782	17,1	328.708	441.489	34,3
Temmuz	98.343	135.112	37,4	27.447	29.544	7,6	125.790	164.656	30,9
Ağustos	104.263	142.854	37,0	30.131	33.051	9,7	134.394	175.905	30,9
Eylül	127.278	170.733	34,1	37.998	37.649	-0,9	165.276	208.382	26,1
III. eyrek	329.884	448.699	36,0	95.576	100.244	4,9	425.460	548.943	29,0
Ekim	119.722	156.507	30,7	39.831	35.579	-10,7	159.553	192.086	20,4
Kasım	107.720	144.831	34,5	23.261	22.494	-3,3	130.981	167.325	27,7
Aralık	126.585	148.713	17,5	16.263	17.848	9,7	142.848	166.561	16,6
IV. eyrek	354.027	450.051	27,1	79.355	75.921	-4,3	433.382	525.972	21,4
Toplam	1.117.675	1.522.931	36,3	297.391	331.559	11,5	1.415.066	1.854.490	31,1

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

2023 yılı itibarı ile gelen yolcuların son beş yıllık ortalaması, Ekim ayı için 135.373, Kasım ayı için 114.416 ve Aralık ayı için 108.154'tür.

Grafik 3.3: 2023 Yılında Gelen Yolcu Sayısının 2022 ve 2019 Yılları ve Son 5 Yıllık Ortalamaları Karşılaştırılması

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

2022 yılında, kara kapılarından ÷lkemize giren KKTC uyruklular hariç kişi sayısı 4.672.126 iken 2023 yılının aynı döneminde bu rakam 5.211.977 olarak gerçekteŐmiştir. 2023 yılının dördüncü çeyreğinde kara

kapılarından girişlere bakıldığında Güney Kıbrıs uyrukluların kiŐilerinin 751.324'e, diğer ÷lke vatandaşlarının girişlerinin ise 493.081'e yükseldiği gör÷lmektedir.

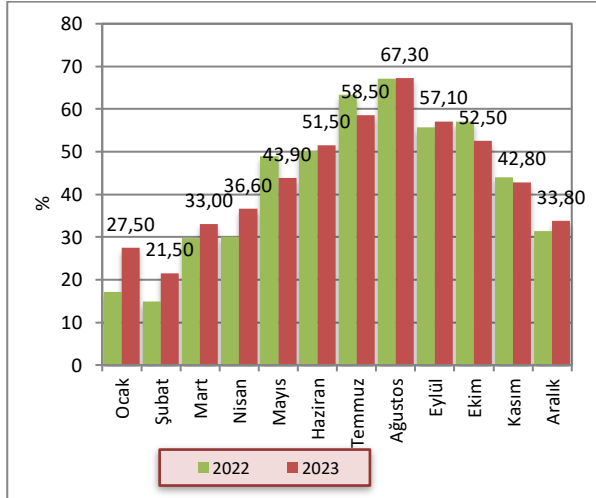
Tablo 3.6: Aylar İtibarıyla Kara Kapılarından Uyruklarına Göre KKTC'ye Yapılan Girişler

Uyruk	Güney Kıbrıs		Diğer ÷lkeler		Toplam	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Ocak	173.327	227.551	68.131	136.373	241.458	363.924
Şubat	176.744	204.371	74.437	123.354	251.181	327.725
Mart	204.509	232.786	107.582	153.623	312.091	386.409
I. Çeyrek	554.580	664.708	250.150	413.350	804.730	1.078.058
Nisan	231.192	259.644	149.582	190.717	380.774	450.361
Mayıs	248.181	245.851	167.434	191.743	415.615	437.594
Haziran	264.064	261.418	177.737	200.782	441.801	462.200
II. Çeyrek	743.437	766.913	494.753	583.242	1.238.190	1.350.155
Temmuz	272.994	286.641	196.884	220.788	469.878	507.429
Ağustos	311.463	315.274	223.088	241.810	534.551	557.084
Eyl÷l	248.213	268.529	188.820	206.317	437.033	474.846
III. Çeyrek	832.670	870.444	608.792	668.915	1.441.462	1.539.359
Ekim	242.822	259.651	197.577	202.086	440.399	461.737
Kasım	215.055	240.215	148.633	152.023	363.688	392.238
Aralık	246.932	251.458	136.725	138.972	383.657	390.430
IV. Çeyrek	704.809	751.324	482.935	493.081	1.187.744	1.244.405
Toplam	2.835.496	3.053.389	1.836.630	2.158.588	4.672.126	5.211.977

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

÷lkemizde bulunan turistik tesislerin doluluk oranı, 2023 yılı Ekim ayında yüzde 52,5, Kasım ayında yüzde 42,8 ve Aralık ayında yüzde 33,8 olmuştur. 2022 yılının aynı döneminde doluluk oranları Ekim ayında yüzde 57,0, Kasım ayında yüzde 44 ve Aralık ayında yüzde 31,4 olmuŐtu.

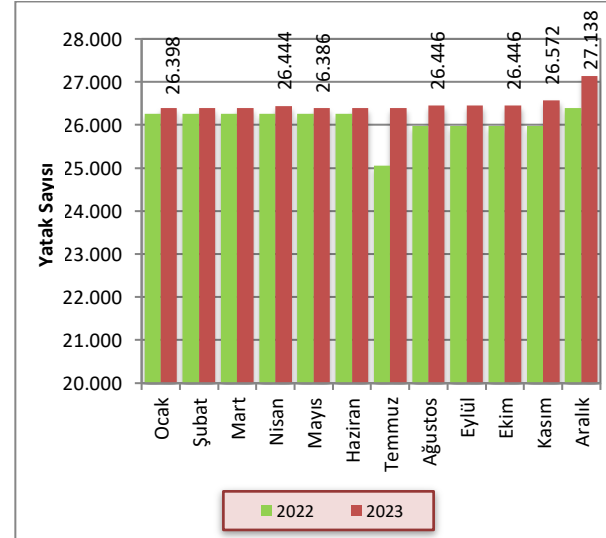
Grafik 3.4: Aylar İtibarıyla Yatak Doluluk Oranı (%)

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

Sektörün 2022 yılı sonu itibarıyla 26.398 olan yatak kapasitesi, 2023 yılının aynı dönemi itibarıyla 27.138'e yükselmiştir. Yatak sayısında 2022 yılına kıyasla 2023 yılında yüzde 2,8 artış gerçekteŐmiştir.

Grafik 3.5: Yatak Kapasitesi

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

KKTC'deki turistik tesislerde konaklayan kişi sayısı 2022 ve 2023 yıllarında toplamında sırasıyla 1.030.458 ve 1.240.432 olarak gerçekleşmiştir. Geceleme toplamları ise aynı dönemlerde sırasıyla 3.747.029 ve 4.111.078 olarak gerçekleşmiştir.

Gecelemeler toplamının turistik tesislerde konaklayan kişi sayısına bölünmesi ile elde edilen ortalama konaklama süresi 2023 yılı sonunda, 2022 yılının üçüncü çeyreğinde olduğu gibi TC uyruklular için 3 gece, diğer ülke vatandaşları için ise 5 gece olarak hesaplanmıştır.

Tablo 3.7: Uyruklara Göre Konaklayan Kişi Sayısı ve Gecelemeler

	Konaklayan Kişi Sayısı			Gecelemeler		
	2022	2023	Yüzde Değişim	2022	2023	Yüzde Değişim
TC	707.284	869.133	22,9	2.187.184	2.550.097	16,6
Diğer	251.362	306.751	22,0	1.389.044	1.417.319	2,0
KKTC	71.812	64.548	-10,1	170.801	143.662	-15,9
Toplam	1.030.458	1.240.432	20,4	3.747.029	4.111.078	9,7

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

4 BÜTÇE GELİŞMELERİ

4.1 2023 YILI DÖRDÜNCÜ ÇEYREK SONUÇLARI

2023 mali yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla, KKTC bütçe gelir toplamında yüzde 76,8, gider toplamında ise yüzde 89,9 artış olmuştur. Bütçe gelirleri ve bütçe giderleri 2023 yılı dördüncü çeyreğinde sırasıyla 14.009,3 ve 15.646,4 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2022 yılının dördüncü çeyreğinde 315,5 milyon TL açık veren bütçe, 2023 yılının aynı döneminde 1.637,1 milyon TL açık vermiştir.

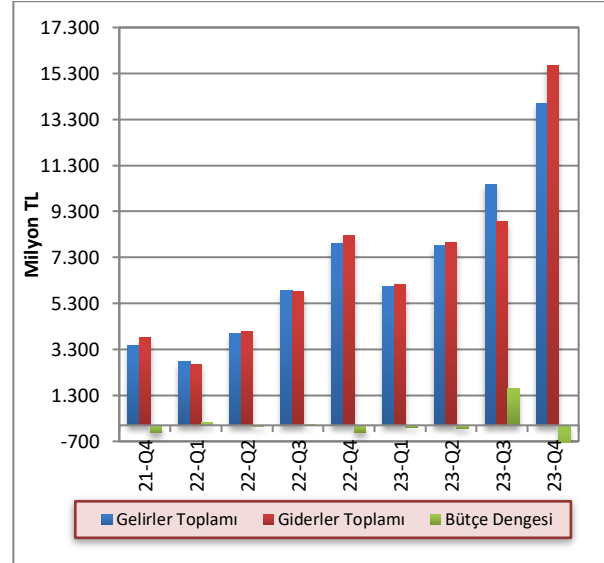
Tablo 4.1: Bütçe Dengesi (Milyon TL)

	2022		2023		% Değişim
	Yıllık Gerçekleşme	Ekim-Aralık Gerçekleşme	Yıllık Gerçekleşme	Ekim-Aralık Gerçekleşme	
Bütçe Gelirleri	20.547,7	7.921,9	38.333,0	14.009,3	76,8
Bütçe Giderleri	20.796,5	8.237,4	38.596,0	15.646,4	89,9
Bütçe Dengesi	-248,8	-315,5	-263,0	-1.637,1	

Kaynak: Maliye Bakanlığı

2022 yılının tamamında elde edilen 20.547,7 milyon TL tutarındaki bütçe gelirleri toplamının yüzde 38,6'sı dördüncü çeyrek içinde tahsil edilmişti. 2023 yılı tamamında elde edilen 38.333 milyon TL toplam bütçe gelirlerinin ise yüzde 36,6'sı dördüncü çeyrek içinde tahsil edilmiştir. 2023 yılı içinde hizmet ve faaliyetlerin yürütülmesinde harcanan 38.596 milyon TL'nin yüzde 40,5'i dördüncü çeyrek içinde kullanılmıştır. Bu oran bir önceki yılın aynı döneminde yüzde 39,6 olarak gerçekleşmişti.

Grafik 4.1: Bütçe Gerçekleşmeleri (Milyon TL)

Kaynak: Maliye Bakanlığı

4.2 GELİRLER

2023 mali yılı dördüncü çeyreği itibarıyla bütçe gelirleri, bir önceki yılın aynı dönemine göre 6.087,4 milyon TL artış göstererek 14.009,3 milyon TL olmuştur. Bütçe gelirleri içerisinde en büyük paya sahip vergi gelirleri kalemi toplamı, 2023 yılı dördüncü çeyreği içinde bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 89,5 artış göstererek 9.206,7 milyon TL olmuştur. Vergi gelirleri toplamı 2022 yılının aynı döneminde 4.858,3 milyon TL olarak gerçekleşmişti. Bütçe gelirleri içinde ikinci en yüksek paya sahip olan alınan bağış, yardım ve krediler kalemi 2023 yılı dördüncü çeyreğinde 2.775,3 milyon TL, önceki yılın aynı döneminde ise 2.099,4 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Vergi dışı gelirler kalemi 2022 yılının dördüncü çeyreğinde 863,9 milyon TL iken, 2023 yılının aynı döneminde 1.624 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılı dördüncü çeyreği içinde diğer gelirler kalemi 403,3 milyon TL olmuştur.

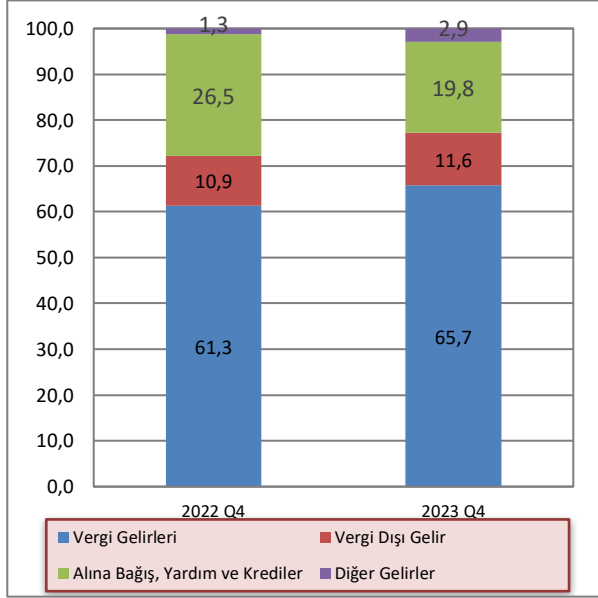
Tablo 4.2: Bütçe Gelirleri (Milyon TL)

	2022	2023	% Değişim
	Ekim-Aralık	Ekim-Aralık	
Vergi Gelirleri	4.858,3	9.206,7	89,5
Vergi Dışı Gelirler	863,9	1.624,0	88,0
Alınan Bağış, Yardım ve Krediler	2.099,4	2.775,3	32,2
Diğer Gelirler	100,3	403,3	302,1
Toplam	7.921,9	14.009,3	76,8

Kaynak: Maliye Bakanlığı

2022 yılının dördüncü çeyreğinde vergi gelirleri kaleminin toplam bütçe gelirleri içindeki payı yüzde 61,3 iken, 2023 yılı aynı döneminde yüzde 65,7 olmuştur. 2023 yılının dördüncü çeyreğinde 2022 yılının aynı dönemine göre vergi dışı gelirler kaleminin payı yüzde 10,9'dan yüzde 11,6'ya yükselmiş, alınan bağış, yardım ve krediler kaleminin payı ise yüzde 26,5'ten yüzde 19,8'e gerilemiştir. 2022 yılının dördüncü çeyreğinde diğer gelirler kaleminin toplam bütçe gelirleri içindeki payı yüzde 1,3 iken, 2023 yılının aynı döneminde yüzde 2,9 seviyesine yükselmiştir.

Grafik 4.2: Bütçe Gelirlerinin Dağılımı (Yüzde pay)

Kaynak: Maliye Bakanlığı

4.3 GİDERLER

2023 yılı dördüncü çeyreği itibarıyla bütçe giderleri toplamı, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 89,9 artış göstermiş ve 8.237,4 milyon TL'den, 15.646,4 milyon TL'ye yükselmiştir. 2023 yılı dördüncü çeyreğinde cari transferler, personel giderleri ve mal ve hizmet alım giderleri kalemlerinde 2022 yılının aynı dönemine göre sırasıyla yüzde 87,3, yüzde 89,4, yüzde 157,9 artış yaşanmıştır. Aynı dönemlerde sermaye giderleri ve transferleri, faiz giderleri ve diğer giderler kalemlerinde sırasıyla yüzde 67,4, yüzde 249 ve yüzde 8,2 artış yaşanmıştır.

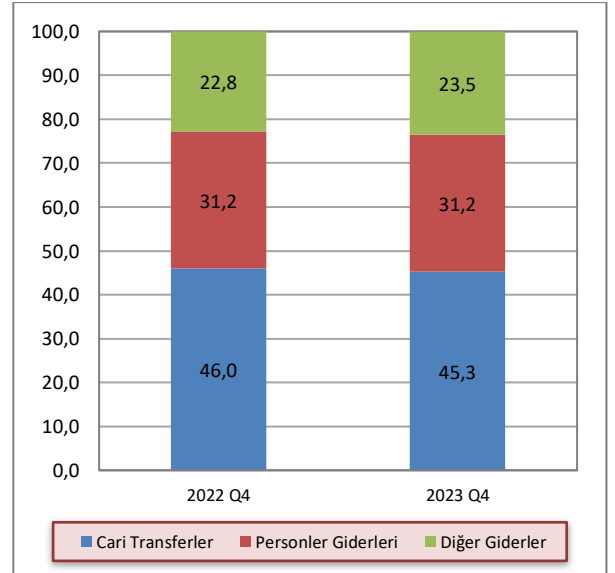
Tablo 4.3: Bütçe Giderleri (Milyon TL)

	2022 Ekim-Aralık	2023 Ekim-Aralık	% Değişim
Cari Transferler	3.786,4	7.091,3	87,3
Personel Giderleri	2.573,4	4.874,7	89,4
Sermaye Giderleri ve Transferleri	927,6	1.552,8	67,4
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	641,2	1.653,8	157,9
Faiz Giderleri	58,0	202,4	249,0
Diğer Giderler	250,8	271,4	8,2
Toplam	8.237,4	15.646,4	89,9

Kaynak: Maliye Bakanlığı

2022 yılı dördüncü çeyreğinde bütçe giderleri toplamının yüzde 46'sını oluşturan cari transferler kaleminin payı, 2023 yılı aynı dönemde yüzde 45,3 olmuştur. Personel giderleri kaleminin toplam giderler içindeki payı, 2022 yılı dördüncü çeyreğinde yüzde 31,2 seviyesinde gerçekleşmiş, 2023 yılı aynı dönemde de aynı seviyede kalmıştır. Personel giderleri ile cari transferler kalemleri toplamının bütçe giderleri içindeki payı, 2022 yılı dördüncü çeyreğinde yüzde 77,2 iken 2023 yılı aynı dönemde yüzde 76,5 seviyesinde gerçekleşmiştir. Diğer giderler kaleminin toplam giderler içindeki payı, 2022 yılı dördüncü çeyreği içinde yüzde 22,8 iken, 2023 yılı aynı dönemde yüzde 23,5 olmuştur.

Grafik 4.3: Bütçe Giderlerinin Dağılımı (Yüzde pay)

Kaynak: Maliye Bakanlığı

Not: Diğer giderler kalemi içerisinde sermaye giderleri ve transferler, mal ve hizmet alım giderleri ve faiz giderleri yer almaktadır.

4.4 GELİR VE GİDERLERDEKİ REEL DEĞİŞİM

2023 yılında önceki yıla göre vergi gelirlerinde ve vergi dışı gelirlerde sırasıyla yüzde 100,5 ve yüzde 70,8 artış yaşanmıştır. Enflasyondan arındırılarak yapılan hesaplamalarda, vergi gelirleri ve vergi dışı gelirler kalemleri toplamlarının yıllık değişimlerinde, 2017-2022 yılları arasındaki vergi gelirlerinde yüzde 0,7 ortalama reel büyüme, vergi dışı gelirlerde ise yüzde 6,6 ortalama reel küçülme olduğu görülmektedir. 2023 yılında ise önceki yıla göre vergi gelirleri ve vergi dışı gelirler toplamları reel olarak, sırasıyla yüzde 9,2 büyüme ve yüzde 7 küçülme göstermiştir. Buna bağlı olarak 2017-2022 yılları arasında reel olarak ortalama yüzde 0,7 daralma gösteren yerel gelirler toplamı, 2023 yılında bir önceki yıla göre reel olarak yüzde 7,5 büyüme göstermiştir.

Bütçe giderlerinin enflasyondan arındırılmasıyla yapılan hesaplamalarda 2017-2022 yılları arasında ortalama reel olarak yüzde 0,3 seviyesinde daralma olduğu görülmektedir. 2023 yılında ise bütçe giderleri 2022 yılına göre reel olarak yüzde 1,1 artış göstermiştir.

Tablo 4.4: Yıllar İtibarıyla Bütçe Yerel Gelir – Gider Reel Değişimleri(%)

	Vergi Gelirleri	Vergi Dışı Gelirler	Yerel Gelirler	Bütçe Giderleri
2014	13,52	7,38	12,01	4,98
2015	1,79	-4,36	-0,15	-2,11
2016	6,62	13,46	8,25	-1,91
2017	7,41	-5,21	6,06	6,07
2018	-6,06	-24,29	-9,74	-21,43
2019	19,40	31,87	24,41	29,35
2020	-17,17	-20,54	-19,30	-1,92
2021	-16,64	-29,22	-20,45	-18,25
2022	16,40	2,11	13,37	2,94
2023	9,21	-6,97	7,54	1,07

Not: Reel değişimler ilgili yıl içinde gerçekleşen enflasyon oranından arındırılarak hesaplanmıştır.

4.5 BÜTÇE UYGULAMA SONUÇLARI

2023 mali yılında bütçe gelirleri ve giderleri sırasıyla 38.333 milyon TL ve 38.596 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

2022 yılına kıyasla, 2023 yılında bütçe gelirlerinde yüzde 86,6, bütçe giderlerinde ise yüzde 85,6 artış yaşanmıştır. Bütçe gelirleri içerisinde en yüksek paya sahip vergi gelirleri kalemi 2023 yılında 2022 yılına kıyasla yüzde 100,5 artış yaşamış ve 26.776,6 milyon TL seviyesine ulaşmıştır. Vergi dışı gelirler kalemi ise 2023 yılında bir önceki yıla kıyasla yüzde 70,8 artarak 5.269,9 milyon TL seviyesinde gerçekleşmiştir. 2022 yılında 3.805,9 milyon TL seviyesinde gerçekleşen alınan bağış, yardım ve krediler kalemi, 2023 yılında önceki yıla kıyasla yüzde 38,5 artış göstererek 5.271,8 milyon TL seviyesine yükselmiştir. Diğer gelirler kalemi ise 2023 yılında bir önceki yıla kıyasla yüzde 233 artış yaşayarak 1.014,7 milyon TL seviyesinde gerçekleşmiştir.

2022 yılında bütçe giderleri içerisinde en yüksek paya sahip cari transferler kalemi, 2023 yılında önceki yıla kıyasla yüzde 82,7 artış göstererek 18.214,8 milyon TL seviyesine yükselmiştir. Bütçe giderleri içerisinde ikinci en yüksek paya sahip personel giderleri kalemi ise bir önceki yıla göre yüzde 96,9 artış göstererek 13.121,6 milyon TL seviyesine ulaşmıştır. 2023 yılında mal ve hizmet alım giderleri kalemi 2022 yılına kıyasla yüzde 115,7 artarak 3.593,9 milyon TL seviyesinde gerçekleşmiştir. Sermaye giderleri ve transferleri, faiz giderleri ve diğer giderler kalemlerinde ise sırasıyla yüzde 50, yüzde 58 ve yüzde 35 artış yaşanmıştır.

2022 yılında 248,8 milyon TL olarak gerçekleşen bütçe açığı, 2023 yılında yüzde 5,7 artışla 263 milyon TL'ye yükselmiştir.

Tablo 4.5: Bütçe Uygulama Sonuçları (Milyon TL)

	2022 Yılı Gerçekleşme	2023 Yılı Gerçekleşme	2022-2023 Değişim (%)	
Gelirler	Vergi Gelirleri	13.352,4	26.776,6	100,54
	Vergi Dışı Gelirler	3.084,7	5.269,9	70,84
	Alınan Bağış Yardım Krediler	3.805,9	5.271,8	38,52
	Diğer Gelirler	304,7	1.014,7	233,02
	Genel Toplam	20.547,7	38.333,0	86,56
Giderler	Cari Transferler	9.972,2	18.214,8	82,66
	Personel Giderleri	6.663,8	13.121,6	96,91
	Sermaye Giderleri ve Transferleri	1.544,6	2.317,2	50,02
	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	1.666,4	3.593,9	115,67
	Faiz Giderleri	289,8	458,0	58,04
	Diğer Giderler	659,7	890,5	34,99
	Genel Toplam	20.796,5	38.596,0	85,59
Gelirler - Giderler	-248,8	-263,0	5,71	

Kaynak: Maliye Bakanlığı

4.6 FINANSMAN DENGESİ

Bütçe gelirlerinden TC kredileri kaleminin çıkarılması suretiyle elde edilen toplam gelir rakamı ile bütçe giderleri arasındaki farka eşit olan finansman dengesi, 2023 yılı dördüncü çeyreğinde 1.854,3 milyon TL açık vermiştir. Bütçe açığının finansmanı için kullanılan TC kredileri 2023 yılı dördüncü çeyreğinde 217,2 milyon TL seviyesinde gerçekleşmiştir. 2023 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre yerel gelirler kalemi yüzde 92,9 artış yaşamış ve 11.234 milyon TL seviyesinde gerçekleşmiştir.

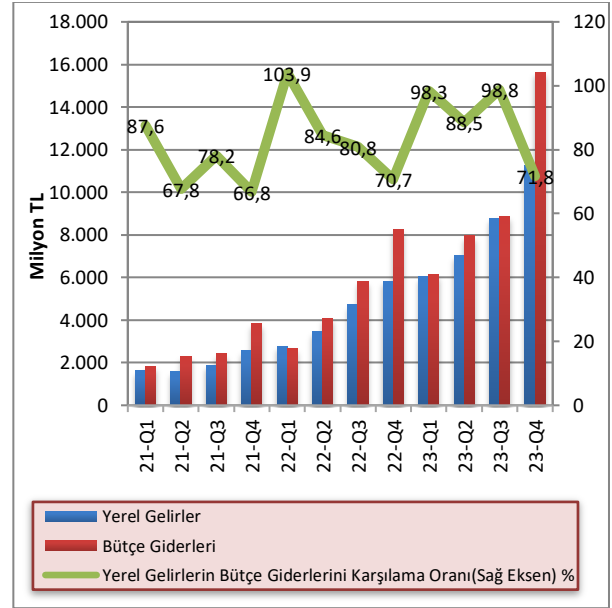
Tablo 4.6: Finansman Dengesi (Milyon TL)

	2022	2023
	Ekim-Aralık	Ekim-Aralık
Bütçe Gelirleri – TC Kredi	7.289,9	13.792,1
1. Yerel Gelirler	5.822,5	11.234,0
Vergi Gelirleri	4.858,3	9.206,7
Vergi Dışı Gelirler	863,9	1.624,0
Diğer Gelirler	100,3	403,3
2. Dış Yardımlar	1.467,4	2.558,1
TC Yardımları	1.467,4	2.558,1
Bütçe Giderleri	8.237,4	15.646,4
Cari Transferler	3.786,4	7.091,3
Personel Giderleri	2.573,4	4.874,7
Sermaye Giderleri	927,6	1.552,8
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	641,2	1.653,8
Faiz Giderleri	58,0	202,4
Diğer Giderler	250,8	271,4
Finansman Dengesi	-947,5	-1.854,3
Finansman	632,0	217,2
TC Kredileri	632,0	217,2

Kaynak: Maliye Bakanlığı

2023 yılı dördüncü çeyreği itibarıyla oluşan bütçe rakamlarına göre, yerel gelirlerle bütçe giderlerini karşılama oranı yüzde 71,8 seviyesinde gerçekleşmiştir. Aynı oran 2022 yılı dördüncü çeyreğinde yüzde 70,7 seviyesinde gerçekleşmişti.

Grafik 4.4: Çeyrek Bazda Yerel Gelirlerin Bütçe Giderlerini Karşılama Oranı

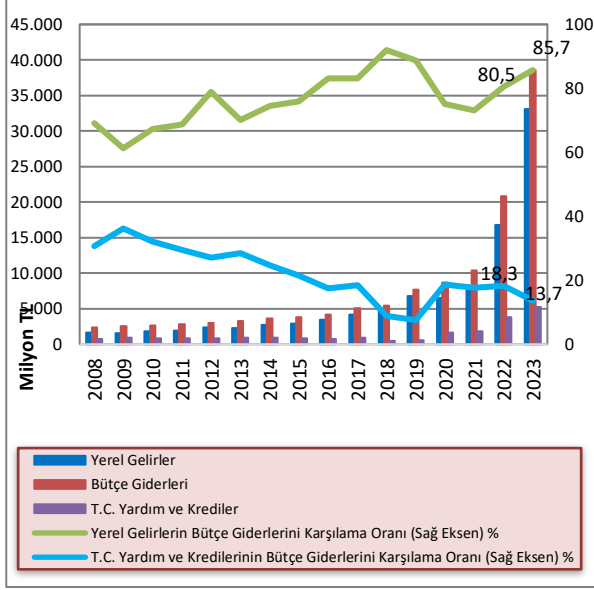

Kaynak: Maliye Bakanlığı

Bütçe gelirlerinden TC yardım ve kredilerinin çıkarılması sonucu oluşan yerel gelirler toplamının bütçe giderlerini karşılama oranı 2023 yılında yüzde 85,7 seviyesinde gerçekleşmiştir. Bu oran 2020, 2021 ve 2022 yıllarında sırasıyla yüzde 75,1, yüzde 73,1 ve yüzde 80,5 seviyelerinde gerçekleşmiştir. Yerel gelirler ile bütçe giderleri arasındaki açığın giderilmesi için en önemli finansman kaynağı olan TC yardım ve krediler kaleminin bütçe giderlerini karşılama oranı 2023 yılında yüzde 13,7 seviyesinde gerçekleşmiştir. 2020, 2021 ve 2022 yıllarında ise bu oranın yüzde 18,7, yüzde 17,7 ve yüzde 18,3 seviyelerinde gerçekleştiği görülmektedir. Yerel gelirlerin bütçe giderlerini karşılama oranında 2010-2019 yılları arasında olumlu bir tablo ortaya çıksa da, Covid-19 salgınının ekonomik aktivite üzerinde yarattığı etkilere bağlı olarak 2020 ve 2021 yıllarında bu tabloda bozulma meydana gelmiştir. 2022 ve 2023

yıllarında ise yerel gelirlerin bütçe giderlerini karşılama oranı yukarı yönlü bir değişim göstermiştir.

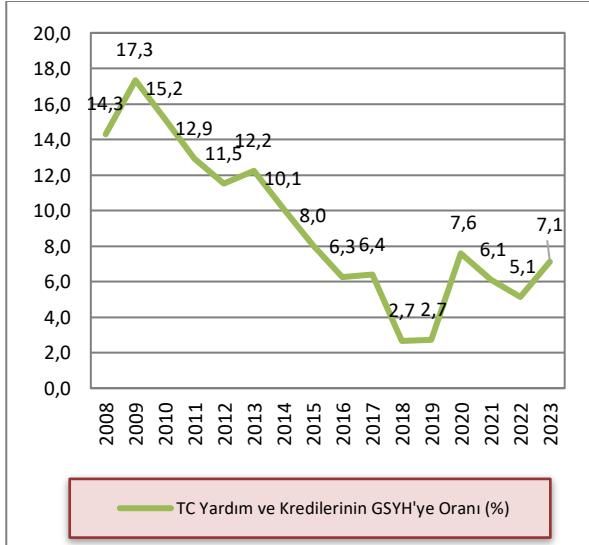
Grafik 4.5: Yıllar İtibarıyla Yerel Gelirlerin Bütçe Giderlerini Karşılama Oranı

Kaynak: KKTCMB

Bütçe açığının kapatılmasında önemli bir kalem olarak kullanılan TC yardım ve kredilerinin ülkemiz GSYH'ye oranı incelendiğinde 2020 yılına kadar, yıllar itibarıyla bir düşüş yaşandığı görülmektedir. 2010 yılında yüzde 15,2 olan Türkiye Cumhuriyeti'nden alınan bağış, yardım ve kredilerin GSYH'ye oranı, 2020 sonu itibarıyla yüzde 7,6, 2021 sonu itibarıyla ise yüzde 6,1 seviyesinde gerçekleşmiştir. 2023 bütçe gerçekleşme verileri ve 2022 yılı GSYH verisi kullanılarak, 2023 yılı için bu oranın yüzde 7,1 olduğu görülmektedir.

Grafik 4.6: TC Yardım ve Kredilerinin GSYH'ye Oranı

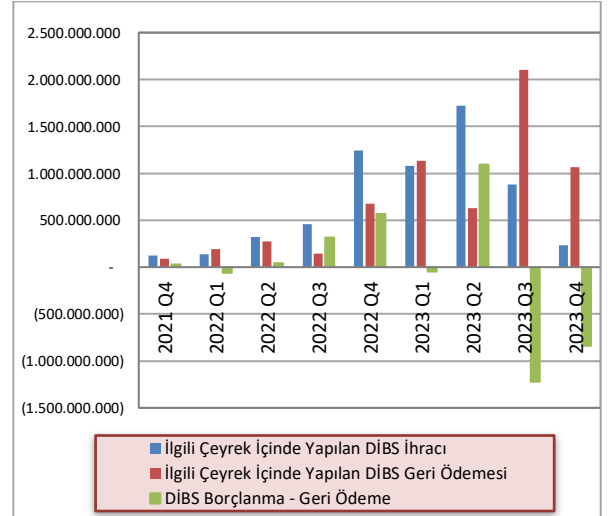
Kaynak: Maliye Bakanlığı, İstatistik Kurumu

Not: 2023 yılı için 2022 yılı GSYH rakamı kullanılmıştır.

2023 yılının dördüncü çeyreği içerisinde Devlet İç Borçlanma Senedi (DİBS) ihalesi yoluyla toplam 230,8 milyon TL borçlanılmış, 1,1 milyar TL DİBS geri ödemesi yapılmış ve böylece 836,8 milyon TL net borç geri ödemesi gerçekleştirilmiştir. 2023 yılının dördüncü çeyreğinde Merkez Bankası tarafından Maliye Bakanlığı'na kısa vadeli avans kullanılmamıştır. 2022 yılının Ağustos ayından itibaren Hazine yabancı para cinsinden borçlanmaya başlamıştır. Yabancı para cinsinden yapılan borçlanmalarda kur riski üstlenmemek amacıyla borçlanılan miktarlar SWAP işlemi ile Türk lirasına dönüştürülerek kullanılmaktadır. Bu kapsamda 2023 yılında tüm borçlanmalar yabancı para cinsinden gerçekleştirilmiştir. 2023 yılı dördüncü çeyreğinde yabancı para cinsinden gerçekleştirilen toplam DİBS ihracının 202,3 milyon TL'si Toprak Ürünleri Kurumu'nun (TÜK) ve 28,5 milyon TL'si Cypfruvex İşletmecilik Ltd.'nin kısa vadeli finansman ihtiyacının karşılanması amacıyla ikrazen ihraç edilen Özel Tertip Hazine Bonosu'dur.

İkrazen ihraç edilen hazine bonolarının bedellerinin, KKTC Maliye Bakanlığı'na aynı şartlarda geri ödenmesi için ilgili kamu kurumları ile KKTC Maliye Bakanlığı arasında ikraz sözleşmesi imzalanmaktadır. 2023 yılında gerçekleştirilen toplam DİBS ihracının 934,1 milyon TL'si Toprak Ürünleri Kurumu, 302 milyon TL'si Sosyal Sigortalar Dairesi ve 210,5 milyon TL'si Cypfruvex İşletmecilik Ltd.' için kullanılmıştır. 2023 yılı tamamında yabancı para cinsinden gerçekleştirilen toplam DİBS ihracının 2,5 milyar TL'si ise Maliye Bakanlığının bütçe ihtiyaçları için gerçekleştirilmiştir.

Grafik 4.7: İlgili Çeyrek İçinde Yapılan DİBS İhracı ve Geri Ödemesi

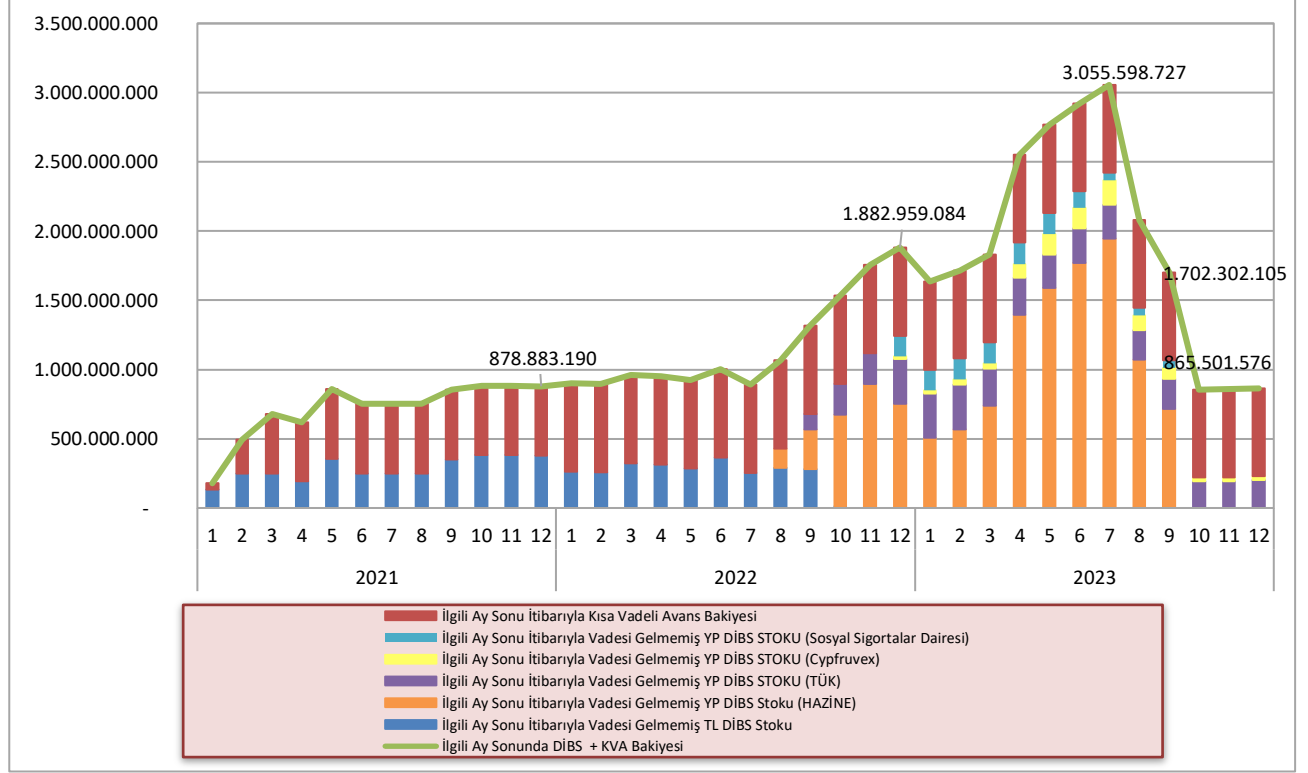

Kaynak: KKTCMB

2023 yılı sonunda DİBS ve KVA yolu ile oluşan toplam iç borç stoku 865,5 milyon TL'dir. 2022 yılsonunda DİBS ve KVA yolu ile oluşan toplam iç borç stoku 1.883 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılsonu itibarıyla DİBS stoku 230,8 milyon TL, KVA bakiyesi ise 634,7 milyon TL'dir. 2023 yılsonu itibarıyla yabancı para cinsinden

DİBS stoku 8.094.389 ABD doları olup, 7.081.923 ABD doları TÜK için ve 1.012.466 ABD doları Cypfruvex için ihraç edilmiştir. 2023 yılında DİBS ihraçları yoluyla toplamda 3.914,9 milyon TL borçlanma, 4.929 milyon TL geri ödeme yapılmış ve 1.014,1 milyon TL tutarında net borç geri ödemesi gerçekleştirilmiştir.

Grafik 4.8: Kurum Bazında DİBS Stoku ve KVA Bakiyesi

Kaynak: KKTÇMB

* Aksa için ihraç edilen özel tertip DİBS dâhil değildir.

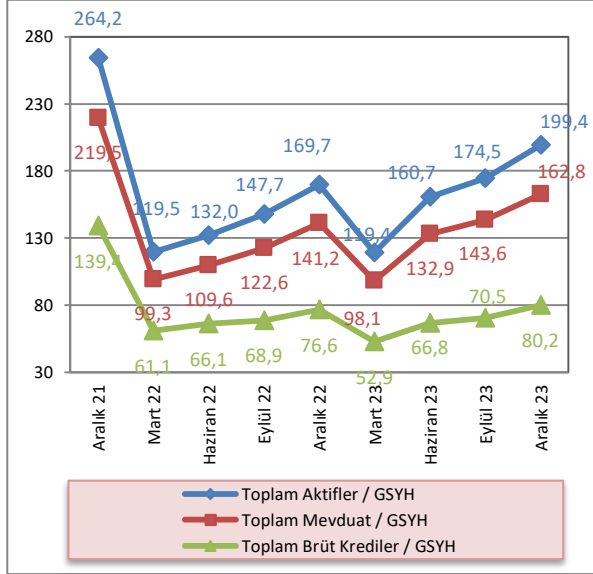
5 PARASAL VE FİNANSAL GELİŞMELER

5.1 BANKACILIK SEKTÖRÜNÜN GENEL GÖRÜNÜMÜ

5.1.1 FİNANSAL DERİNLEŞME

2023 yılı dördüncü çeyrek finansal derinleşme rakamları bir önceki çeyreğe göre artış göstermiştir. Brüt kredilerin GSYH'ye oranı yüzde 70,5'ten yüzde 80,2'ye, toplam aktiflerin GSYH'ye oranı yüzde 174,5'ten yüzde 199,4'e, toplam mevduatın GSYH'ye oranı ise yüzde 143,6'dan yüzde 162,8'e yükselmiştir.

Grafik 5.1: Finansal Derinleşme (%)

Kaynak: KKTCMB, İstatistik Kurumu, Maliye Bakanlığı

Not: 2023 yılı için Orta Vadeli Bütçe Planı Çerçevesinde yer alan GSYH tahmin rakamı kullanılmıştır.

5.1.2 BANKACILIK SEKTÖRÜNÜN PERFORMANS RASYOLARI

2023 yılı dördüncü çeyrekte, bankacılık sektörü nakit ve nakit benzeri kalemlerinin toplam aktifler içindeki payı bir önceki çeyreğe göre yüzde 32,29'dan yüzde 32,57'ye yükselmiştir. Bu oran bir önceki yılın aynı döneminde yüzde 34,02 seviyesinde gerçekleşmiştir.

2023 yılı Eylül sonu itibarıyla yüzde 17,77 olan SYSR, 2023 yılının dördüncü çeyreğinde 1,73 puan azalarak yüzde 16,04 seviyesine gerilemiştir.

TGA'nın brüt krediler içindeki payı, 2023 yılının Aralık ayı sonunda bir önceki çeyrek döneme göre yüzde 3,41'den yüzde 4,54'e yükselmiştir.

Mevduatın krediye dönüşüm oranını gösteren brüt kredilerin mevduata oranı, 2023 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki çeyrek döneme göre 0,18 puan artmış ve yüzde 49,3 seviyesinde gerçekleşmiştir.

2022 yılı Aralık ayında yüzde 45,15 seviyesinde olan brüt kredilerin aktif toplam içerisindeki payı, 2023 yılının Aralık ayında yüzde 40,24 seviyesine gerilemiştir. Bir önceki çeyrek döneme göre ise 0,18 puan azalmıştır.

Brüt kredilerde 2023 yılı dördüncü çeyrekte bir önceki çeyrek döneme göre yüzde 13,79 artış gerçekleşmiştir. Önceki yılın aynı döneminde brüt kredilerde yüzde 11,24 artış olmuştur.

2023 yılı üçüncü çeyreğinde yüzde 8,01 artan mevduat, dördüncü çeyrekte yüzde 13,37'lik artış göstermiştir.

2023 yılı Eylül ayı sonu itibarıyla 12,88 olan finansal kaldıraç oranı, 2023 yılının dördüncü çeyreğinde 12,60 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tablo 5.1: Performans Rasyoları

	2022		2023		
	Ara.	Mar.	Haz.	Eyl.	Ara.
Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler / Top. Aktifler (%)	34,02	32,76	31,44	32,29	32,57
SYSR (%)	15,33	15,41	15,11	17,77	16,04
TGA / Brüt Krediler (%)	4,66	4,49	3,62	3,41	4,54
Brüt Krediler / Top. Mevduat (%)	54,24	53,88	50,26	49,12	49,30
Brüt Krediler / Top. Aktifler (%)	45,15	44,29	41,59	40,42	40,24
Brüt Kredilerdeki Çeyrek Büyüme Hızı (%)	11,24	7,15	26,41	5,54	13,79
Mevduattaki Çeyrek Büyüme Hızı (%)	15,18	7,86	35,51	8,01	13,37
Finansal Kaldıraç¹	12,51	12,32	14,36	12,88	12,60

Kaynak: KKTCMB

Not: (1)Yabancı Kaynaklar / Toplam Özkaynaklar

5.1.3 BANKACILIK SEKTÖRÜNDE YOĞUNLAŞMA

2023 yılı dördüncü çeyrekte aktif büyüklüğü açısından en büyük beş bankanın sektör içindeki payı yüzde 54,29, ilk on bankanın payı ise yüzde 83,45'tir.

Aynı dönemde brüt krediler büyüklüğü açısından ilk beş bankanın sektör içindeki payı yüzde 55,54, ilk on bankanın payı ise yüzde 84,44 düzeyindedir.

Mevduat büyüklüğü açısından en büyük beş bankanın toplam mevduat içindeki payı yüzde 57,05, ilk on bankanın payı ise yüzde 83,49 seviyesindedir.

Bankalara borçlar kaleminin büyüklüğü açısından ilk beş bankanın sektör içindeki payı yüzde 85,8, ilk on bankanın payı ise yüzde 97,52 düzeyindedir.

Söz konusu dönemde özkaynaklar büyüklüğü açısından ilk beş bankanın toplam özkaynaklar içindeki payı yüzde 58,13, ilk on bankanın payı ise yüzde 85,34 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tablo 5.2: Bankacılık Sektöründe Yoğunlaşma (%)

İlk Beş Bankanın Sektör İçindeki Payları	2022		2023		
	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	Aralık
Aktifler	54,26	54,24	55,36	54,62	54,29
Brüt Krediler	56,71	55,60	55,51	55,27	55,54
Mevduat	55,92	56,25	57,17	56,84	57,05
Bankalara Borçlar	74,05	84,62	83,94	86,48	85,80
Özkaynaklar	59,68	58,22	57,64	57,83	58,13
İlk On Bankanın Sektör İçindeki Payları					
Aktifler	81,36	82,12	83,14	83,26	83,45
Brüt Krediler	84,17	83,36	84,28	84,67	84,44
Mevduat	82,33	82,76	83,35	83,04	83,49
Bankalara Borçlar	93,45	97,80	98,08	97,76	97,52
Özkaynaklar	86,12	86,23	86,97	86,11	85,34

Kaynak: KKTCMB

5.1.4 BANKA, ŞUBE, PERSONEL VE ATM SAYISI

Bankacılık sektöründe faaliyet gösteren banka sayısı 2023 yılı Aralık ayı sonunda 22'dir. Sektördeki 22

bankanın 2'si kamu eliyle yönetilen banka, 14'ü özel sermayeli banka ve 6'sı şube bankasıdır.

Tablo 5.3: Banka Sayısındaki Gelişmeler

	Ara.21	Mar.22	Haz.22	Eyl.22	Ara.22	Mar.23	Haz.23	Eyl.23	Ara.23
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Özel Sermayeli Bankalar	14	14	14	14	14	14	14	14	14
Şube Bankaları	5	5	5	5	5	5	5	6	6
Toplam	21	21	21	21	21	21	21	22	22

Kaynak: KKTCMB

Sektörde hizmet sunum birimi olan banka şubesi sayısı, 2023 yılının dördüncü çeyreğinde 216'dır. Şube sayılarının banka gruplarına göre dağılımına bakıldığında, toplam şube sayısının yüzde 66,67'sinin

özel sermayeli bankalara, yüzde 18,52'sinin şube bankalarına, yüzde 14,81'inin ise kamu eliyle yönetilen bankalara ait olduğu görülmektedir.

Tablo 5.4: Şube ve Personel Sayılarının Gelişimi

Şube Sayısının Gelişimi (adet)									
	Ara.21	Mar.22	Haz.22	Eyl.22	Ara.22	Mar.23	Haz.23	Eyl.23	Ara.23
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	32	32	32	32	32	32	32	32	32
Özel Sermayeli Bankalar	146	146	146	147	147	147	145	145	144
Şube Bankaları	37	37	38	38	38	38	39	40	40
Toplam	215	215	216	217	217	217	216	217	216
Personel Sayısının Gelişimi (kişi)									
	Ara.21	Mar.22	Haz.22	Eyl.22	Ara.22	Mar.23	Haz.23	Eyl.23	Ara.23
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	502	496	494	487	503	494	484	480	478
Özel Sermayeli Bankalar	2.061	2.056	2.051	2.061	2.059	2.050	2.040	2.017	2.019
Şube Bankaları	536	549	578	574	583	585	586	634	640
Toplam	3.099	3.101	3.123	3.122	3.145	3.129	3.110	3.131	3.137

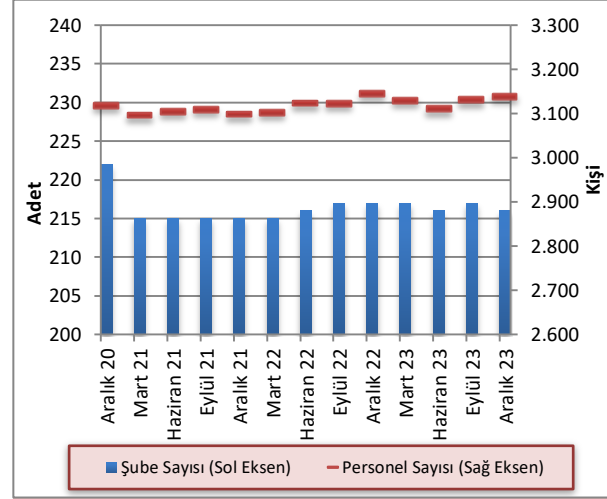
Kaynak: KKTCCMB

Sektörde istihdam edilen personel sayısı, Eylül 2023 - Aralık 2023 döneminde 6 kişi artarak 3.131'den 3.137'ye yükselmiştir. Söz konusu personelin 478'i kamu eliyle yönetilen bankalarda, 2.019'u özel sermayeli bankalarda ve 640'ı şube bankalarında çalışmaktadır. Bu dönemde, özel sermayeli bankaların personel sayısı 2.017'den 2.019'a, şube bankalarının personel sayısı 634'ten 640'a yükselmiş, kamu eliyle yönetilen bankaların personel sayısı 480'den 478'e gerilemiştir.

Aralık 2022 – Aralık 2023 arasındaki bir yıllık dönemde bankacılık sektöründe çalışan personel sayısı, 8 kişi azalarak 3.145'ten 3.137'ye gerilemiştir. Söz konusu dönemde personel sayısındaki değişim banka grupları bazında incelendiğinde, şube bankalarında çalışan personel sayısı artmış, özel sermayeli bankalar ve kamu eliyle yönetilen bankalarda çalışan personel sayısı ise azalmıştır.

2023 yılının dördüncü çeyreğinde sektörde çalışan personelin yüzde 15,24'ünün kamu eliyle yönetilen bankalara, yüzde 64,36'sinin özel sermayeli bankalara, yüzde 20,4'ünün ise şube bankalarına ait olduğu görülmektedir.

Grafik 5.2: Personel ve Şube Sayısının Gelişimi

Kaynak: KKTCCMB

Sektörde faaliyet gösteren bankalara ait ATM sayısı 2023 yılı dördüncü çeyrek itibarıyla 590'dır. ATM sayılarının banka gruplarına göre dağılımına bakıldığında 298 ATM ile şube bankaları ilk sırada yer almaktadır. Şube bankalarını 236 ATM ile özel sermayeli bankalar, 56 ATM ile kamu eliyle yönetilen bankalar takip etmektedir. Aralık 2022 - Aralık 2023 döneminde sektörde faaliyet gösteren bankalara ait ATM sayısı 572'den 590'a yükselmiştir.

Tablo 5.5: ATM Sayısındaki Gelişmeler

	Ara.22	Mar.23	Haz.23	Eyl.23	Ara.23
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	56	56	56	56	56
Özel Sermayeli Bankalar	238	235	234	239	236
Şube Bankaları	278	278	281	283	298
Toplam	572	569	571	578	590

Kaynak: KKTCCMB

5.2 BANKACILIK SEKTÖRÜ KONSOLİDE BİLANÇOSU

2023 yılı Eylül ayı sonunda 200.147,1 milyon TL seviyesinde olan bankacılık sektörünün aktif toplamı, 2023 yılının Aralık ayı sonunda yüzde 14,28 artarak 228.721,5 milyon TL'ye yükselmiştir. İlgili dönemde, nakit ve nakit benzeri kalemlerde yüzde 15,26, MDC'de yüzde 19,96, brüt kredilerde yüzde 13,79, diğer aktiflerde ise yüzde 3,13 artış görülmüştür.

Aralık 2022 – Aralık 2023 döneminde sektörün toplam aktifleri yüzde 82,49 artmıştır. Aynı dönemde nakit ve nakit benzeri kalemler yüzde 74,74, brüt krediler yüzde 62,66, MDC ise yüzde 169,82 artış göstermiştir. İlgili dönemde mevduat yüzde 78,98, özkaynaklar ise yüzde 81,27 artmıştır.

Sektörün en önemli fon kaynağı olan mevduat, Eylül 2023 - Aralık 2023 döneminde yüzde 13,37, özkaynaklar ise yüzde 16,67 artmıştır.

Tablo 5.6: Bankacılık Sektörü Konsolide Bilançosu (Milyon TL)

	2022		2023		Yüzde Değişim		
	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	Aralık	09/2023 - 12/2023	12/2022 - 12/2023
Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler	42.632,9	44.857,1	57.935,3	64.633,1	74.496,2	15,26	74,74
MDC	15.443,2	18.912,6	31.999,4	34.735,2	41.669,1	19,96	169,82
Toplam Brüt Krediler	56.587,2	60.633,0	76.645,8	80.891,6	92.047,1	13,79	62,66
Diğer Aktifler	10.668,3	12.511,1	17.715,9	19.887,2	20.509,1	3,13	92,24
Aktif/Pasif Toplamı	125.331,6	136.913,8	184.296,4	200.147,1	228.721,5	14,28	82,49
Mevduat	104.324,5	112.525,3	152.484,2	164.692,8	186.717,8	13,37	78,98
Bankalara Borçlar	6.081,6	7.198,1	10.970,2	11.394,0	13.689,6	20,15	125,10
Diğer Pasifler	5.646,6	6.914,9	8.846,2	9.643,7	11.494,7	19,19	103,57
Özkaynaklar	9.278,9	10.275,5	11.995,8	14.416,6	16.819,4	16,67	81,27

Kaynak: KKTCMB

5.2.1 AKTİF / PASİF YAPISINDAKİ GELİŞMELER

2023 yılının dördüncü çeyreğinde, sektörün aktif toplamı içerisindeki en büyük pay, yüzde 40,24 ile brüt kredilere aittir. Brüt kredileri sırasıyla yüzde 32,57'lik payla nakit ve nakit benzeri kalemler, yüzde 18,22'lik payla MDC ve yüzde 8,97'lik payla diğer aktifler kalemi takip etmektedir.

Bankacılık sektörü Aralık 2022 - Aralık 2023 dönemi aktif yapısını oluşturan kalemlerin payları yönünden değerlendirildiğinde; nakit ve nakit benzeri kalemler ve brüt kredilerin payında azalış, MDC ve diğer aktifler kalemlerinin paylarında artış olduğu görülmektedir.

Aralık 2023 itibarıyla, pasif toplamının yüzde 81,64'ünü mevduat, yüzde 7,35'ini özkaynaklar, yüzde 5,99'unu bankalara borçlar ve yüzde 5,03'ünü ise diğer pasifler oluşturmaktadır.

Aralık 2022 - Aralık 2023 döneminde bankacılık sektörünün pasif yapısını oluşturan kalemler payları yönünden değerlendirildiğinde, bankalara borçlar ve diğer pasifler kaleminin payında artış, mevduat ve özkaynaklar kalemlerinin paylarında ise azalış olduğu görülmektedir.

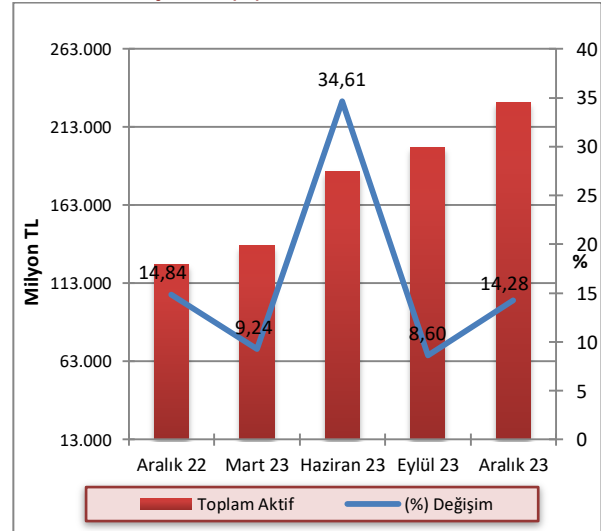
Tablo 5.7: Bankacılık Sektörü Aktif / Pasif Kalemlerinin Yüzde Dağılımı (%)

Aktif	2022		2023		
	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	Aralık
Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler	34,02	32,76	31,44	32,29	32,57
MDC	12,32	13,81	17,36	17,35	18,22
Toplam Brüt Krediler	45,15	44,29	41,59	40,42	40,24
Diğer Aktifler	8,51	9,14	9,61	9,94	8,97
Toplam	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Pasif					
Toplam Mevduat	83,24	82,19	82,74	82,29	81,64
Bankalara Borçlar	4,85	5,26	5,95	5,69	5,99
Diğer Pasifler	4,51	5,05	4,80	4,82	5,03
Özkaynaklar	7,40	7,51	6,51	7,20	7,35
Toplam	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Kaynak: KKTÇMB

Bankacılık sektörünün aktif toplamı Aralık 2023 döneminde bir önceki çeyrek döneme göre yüzde 14,28, 2022 yılının aynı döneminde ise bir önceki çeyrek döneme göre yüzde 14,84 artış göstermiştir. Aralık 2022 – Aralık 2023 döneminde bankacılık sektörü aktif toplamında 103.389,9 milyon TL artış gerçekleşmiştir.

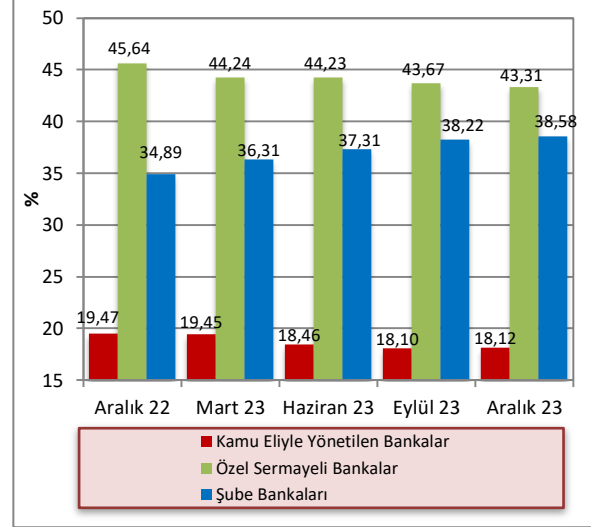
Grafik 5.3: Bankacılık Sektörünün Aktifleri ve Çeyrek Dönemlik Gelişimleri (%)

Kaynak: KKTÇMB

2023 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe kıyasla banka gruplarının aktif toplamındaki payları, özel sermayeli bankalarda yüzde 43,67'den yüzde 43,31'e gerilemiş, kamu eliyle yönetilen bankalarda yüzde 18,1'den yüzde 18,12'ye, şube bankalarında ise yüzde 38,22'den yüzde 38,58'e yükselmiştir. Aralık 2022 – Aralık 2023 döneminde ise, kamu eliyle yönetilen bankalar ve özel sermayeli bankalar grubunun payında azalış, şube bankaları grubunun payında artış görülmüştür.

Grafik 5.4: Banka Gruplarının Sektörün Aktif Toplamındaki Payları (%)

Kaynak: KKTÇMB

2023 yılının dördüncü çeyreğinde, bir önceki çeyrek döneme göre aktif toplamı kamu eliyle yönetilen bankalarda yüzde 14,38, özel sermayeli bankalarda yüzde 13,31 ve şube bankalarında yüzde 15,33 artmıştır.

Bir önceki yılın aynı dönemine göre ise, aktif toplamı kamu eliyle yönetilen bankalarda yüzde 69,81, özel sermayeli bankalarda yüzde 73,17, şube bankalarında ise yüzde 101,76 artmıştır.

Tablo 5.8: Banka Grupları Bazında Toplam Aktiflerin Gelişimi (Milyon TL)

	2022		2023		Aralık	Yüzde Değişim	
	Aralık	Mart	Haziran	Eylül		09/2023-12/2023	12/2022-12/2023
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	24.400,5	26.627,2	34.016,9	36.227,1	41.435,5	14,38	69,81
Özel Sermayeli Bankalar	57.198,4	60.571,9	81.524,5	87.414,2	99.049,3	13,31	73,17
Şube Bankaları	43.732,7	49.714,7	68.755,0	76.505,8	88.236,7	15,33	101,76
Toplam	125.331,6	136.913,8	184.296,4	200.147,1	228.721,5	14,28	82,49

Kaynak: KKTÇMB

2023 yılı Aralık ayı itibarıyla kredilerin TP ve YP dağılımına bakıldığı zaman TP kredilerin payının bir önceki çeyrek döneme göre yüzde 36,85'ten yüzde 35,59'a gerilediği, YP kredilerin payının ise yüzde 63,15'ten yüzde 64,41'e yükseldiği görülmektedir. TP

mevduatın payı Aralık 2023 itibarıyla bir önceki çeyrek döneme göre yüzde 15,26'dan yüzde 16,03'e yükselmiş, YP mevduatın payı ise yüzde 84,74'ten yüzde 83,97'ye gerilemiştir.

Tablo 5.9: Krediler ve Mevduatın TP-YP Dağılımı (%)

	2022				2023					
	Aralık		Mart		Haziran		Eylül		Aralık	
	TP	YP	TP	YP	TP	YP	TP	YP	TP	YP
Krediler	39,20	60,80	40,86	59,14	36,79	63,21	36,85	63,15	35,59	64,41
Mevduat	19,89	80,11	19,20	80,80	14,42	85,58	15,26	84,74	16,03	83,97

Kaynak: KKTÇMB

5.2.2 NAKİT VE NAKİT BENZERİ KALEMLER

Bankacılık sektörü nakit ve nakit benzeri kalemlerini oluşturan nakit değerler, merkez bankasından alacaklar, BPP işlemlerinden alacaklar ve bankalardan alacaklar kalemlerinin toplamı, 2023 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 15,26 artarak 64.633,1 milyon TL'den 74.496,2 milyon TL'ye yükselmiştir.

Bu dönemde, nakit değerler kaleminde 40,1 milyon TL azalış, merkez bankasından alacaklar kaleminde 1.939,5 milyon TL, BPP işlemlerinden alacaklar kaleminde

4.537,6 milyon TL, bankalardan alacaklar kaleminde ise 3.426,1 milyon TL artış gerçekleşmiştir.

2022 yılı Aralık ayı sonunda 42.632,9 milyon TL olan nakit ve nakit benzeri kalemler, 2023 yılı Aralık ayı sonunda 74.496,2 milyon TL seviyesine yükselmiştir. İlgili dönemde, nakit değerler 974,5 milyon TL, merkez bankasından alacaklar kalemi 6.071 milyon TL, BPP işlemlerinden alacaklar kalemi 14.549,3 milyon TL, bankalardan alacaklar kalemi ise 10.268,5 milyon TL artmıştır.

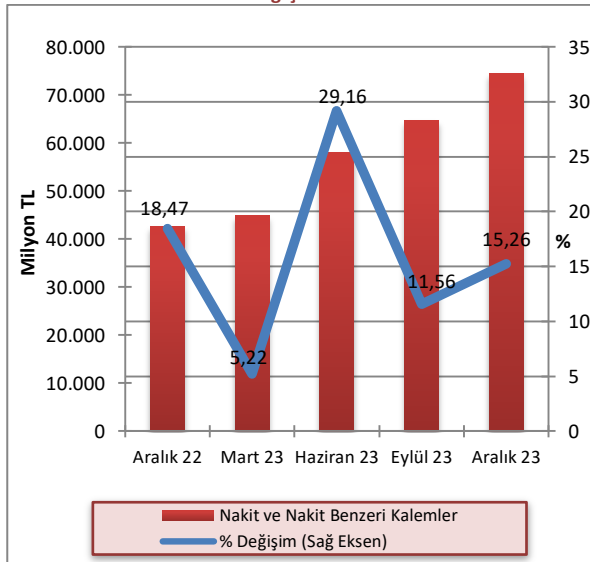
Tablo 5.10: Nakit ve Nakit Benzeri Kalemlerin Gelişimi (Milyon TL)

	2022		2023		Yüzde Değişim 09/2023 - 12/2023	
	Aralık	Mart	Haziran	Eylül		
Nakit Değerler	1.150,7	1.316,6	2.343,5	2.165,3	2.125,2	-1,85
Merkez Bankasından Alacaklar	12.703,2	13.014,5	15.656,1	16.834,7	18.774,2	11,52
BPP İşlemlerinden Alacaklar	16.659,6	16.783,6	22.825,5	26.671,3	31.208,9	17,01
Bankalardan Alacaklar	12.119,4	13.742,4	17.110,2	18.961,8	22.387,9	18,07
Toplam	42.632,9	44.857,1	57.935,3	64.633,1	74.496,2	15,26

Kaynak: KKTCMB

Nakit ve nakit benzeri kalemler toplamı 2023 yılı dördüncü çeyreği sonunda bir önceki çeyreğe göre yüzde 15,26 artış göstermiştir. Nakit ve nakit benzeri kalemlerde Aralık 2022 - Aralık 2023 döneminde 31.863,3 milyon TL artış gerçekleşmiştir.

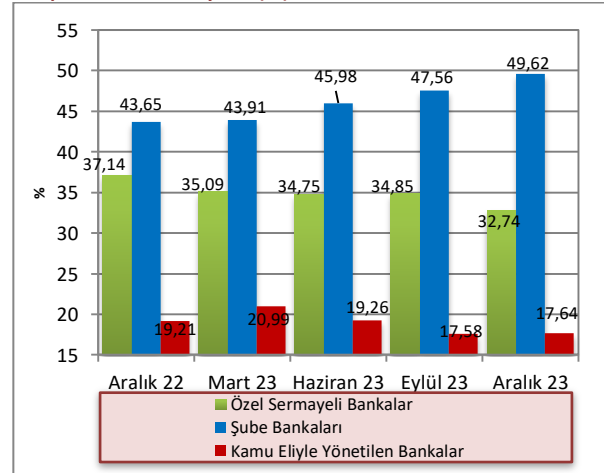
Grafik 5.5: Nakit ve Nakit Benzeri Kalemlerin Çeyrek Dönemlere Göre Yüzde Değişimi

Kaynak: KKTCMB

2023 yılının dördüncü çeyreğinde banka gruplarının nakit ve nakit benzeri kalemlerindeki paylarında bir önceki çeyreğe kıyasla, kamu eliyle yönetilen bankaların ve şube bankalarının payında artış, özel sermayeli bankaların payında ise azalış gerçekleşmiştir. Aralık 2022 - Aralık 2023 döneminde ise özel sermayeli bankalar ve kamu eliyle yönetilen bankalar grubunun payında azalış, şube bankaları grubunun payında ise artış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.6: Nakit ve Nakit Benzeri Kalemlerin Banka Gruplarına Göre Payları (%)

Kaynak: KKTCMB

5.2.3 KREDİLER

2023 yılı Aralık ayı itibarıyla 63.900,2 milyon TL olan işletme kredileri, geçmiş dönemlerde olduğu gibi krediler toplamı içinde birinci sırada yer almaktadır. Bunu, 15.768,8 milyon TL ile tüketici kredileri izlemektedir.

Aralık 2022 – Aralık 2023 döneminde işletme kredileri 40.001,4 milyon TL’den 63.900,2 milyon TL’ye, tüketici kredileri ise 9.376,5 milyon TL’den 15.768,8 milyon TL’ye yükselmiştir.

Tablo 5.11: Kredilerin Türlerine Göre Dağılımı (Milyon TL)

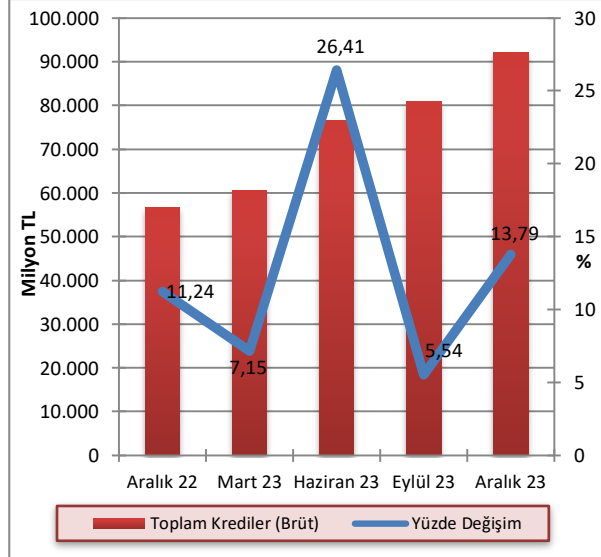
	2022		2023		
	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	Aralık
İşletme Kredileri	40.001,4	42.455,2	54.307,9	56.308,8	63.900,2
Tüketici Kredileri	9.376,5	10.617,0	13.483,3	14.519,0	15.768,8
Kredi Kartları	1.770,5	1.939,4	2.520,1	2.910,6	3.413,4
İskonto ve İştira Senetleri	1.115,8	1.172,7	1.787,2	1.854,2	2.128,0
Diğer Yatırım Kredileri	290,1	95,1	173,9	170,5	162,1
İthalat Kredileri	2,6	1,1	1,4	1,4	3,5
Fon Kaynaklı Krediler	55,7	56,9	74,6	79,9	85,0
İhtisas Kredileri	234,0	393,8	464,4	434,3	513,5
İhracat Kredileri	10,0	25,0	43,0	40,5	41,8
KKTCMB Kaynaklı Krediler	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
KKTCMB Aracılığıyla Kullanılan Krediler	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Müşteri Adına Menkul Değer Alım Kredileri	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
İhracat Garantili Yatırım Kredileri	336,5	344,9	253,3	272,0	728,0
Diğer Krediler	754,2	811,4	758,5	1.544,8	1.126,8
Toplam Krediler	53.947,4	57.912,5	73.867,6	78.136,0	87.871,1

Kaynak: KKTCMB

Not: TGA dâhil değildir.

Brüt krediler 2023 yılı dördüncü çeyrekte bir önceki çeyreğe göre yüzde 13,79 artış göstermiştir. Brüt kredilerde Aralık 2022 - Aralık 2023 döneminde 35.459,9 milyon TL artış gerçekleşmiştir.

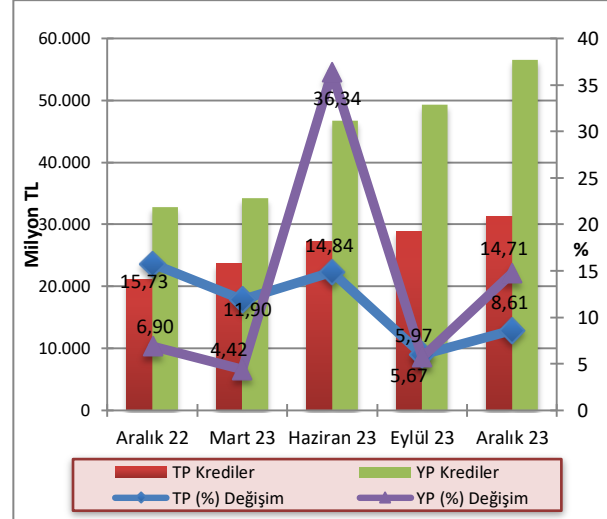
Grafik 5.7: Brüt Kredilerin Gelişimi ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim

Kaynak: KKTCMB

2023 yılının dördüncü çeyreğinde kredilerin 31.274,6 milyon TL'si TP cinsinden, 56.596,5 milyon TL'si YP cinsindedir. Söz konusu dönemde, bir önceki çeyrek döneme göre TP cinsinden kredilerde yüzde 8,61, YP cinsinden kredilerde yüzde 14,71 artış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.8: Bankacılık Sektörü Kredileri TP ve YP Ayrımı ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim

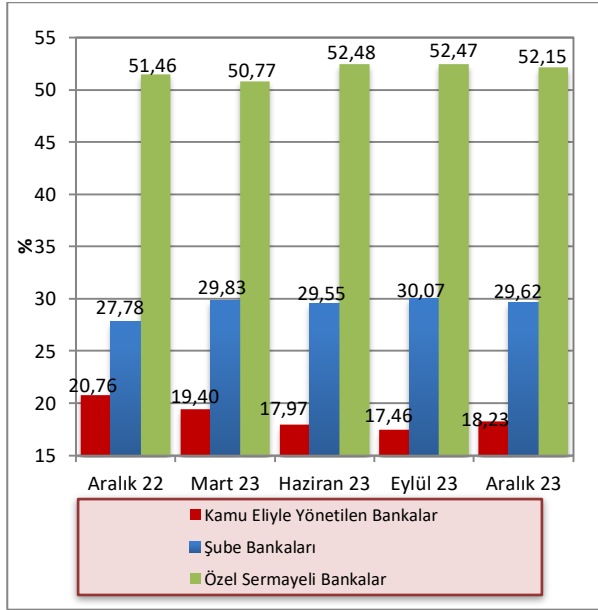

Kaynak: KKTCMB

Not: TGA dâhil değildir.

Brüt kredilerin banka gruplarına göre payları incelendiğinde, 2023 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe kıyasla kamu eliyle yönetilen bankaların payının yüzde 17,46'dan yüzde 18,23'e yükseldiği, özel sermayeli bankaların payının yüzde 52,47'den yüzde 52,15'e, şube bankalarının payının yüzde 30,07'den yüzde 29,62'ye gerilediği görülmektedir. Aralık 2022 - Aralık 2023 döneminde şube bankaları ve özel sermayeli bankaların payında artış yaşanırken, kamu eliyle yönetilen bankaların payında ise azalış gerçekleşmiştir.

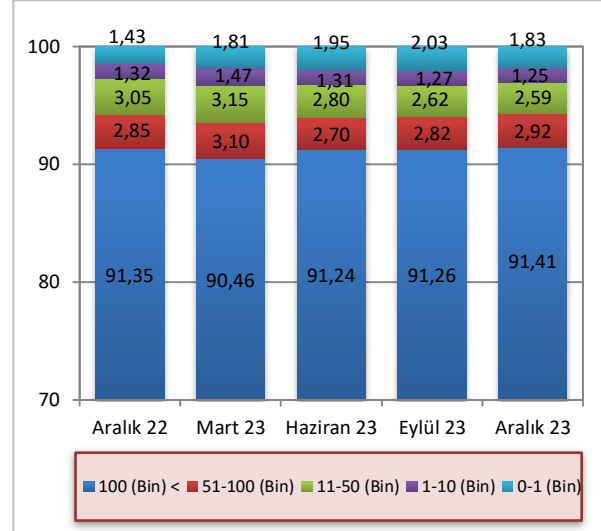
Grafik 5.9: Banka Gruplarına Göre Brüt Kredilerin Payları (%)

Kaynak: KKTCCMB

2023 yılı dördüncü çeyreği sonunda 100 bin TL'den büyük kredilerin toplam krediler içindeki payı yüzde 91,41 olmuştur. Söz konusu dönemde, kredi büyüklüklerinde ikinci sırayı yüzde 2,92'lik payla 51-100 bin TL dilimindeki krediler almaktadır. 11-50 bin TL ve 0-Bin TL tutarlarındaki krediler ise, toplam kredilerin sırasıyla yüzde 2,59 ve yüzde 1,83'ünü oluşturmaktadır. Sektördeki en düşük kredi kullanımı ise yüzde 1,25'lik payla 1-10 bin TL tutarındaki krediler diliminde gerçekleşmiştir.

Grafik 5.10: Kredi Tutarlarının Toplam Krediler İçindeki Payı (%)

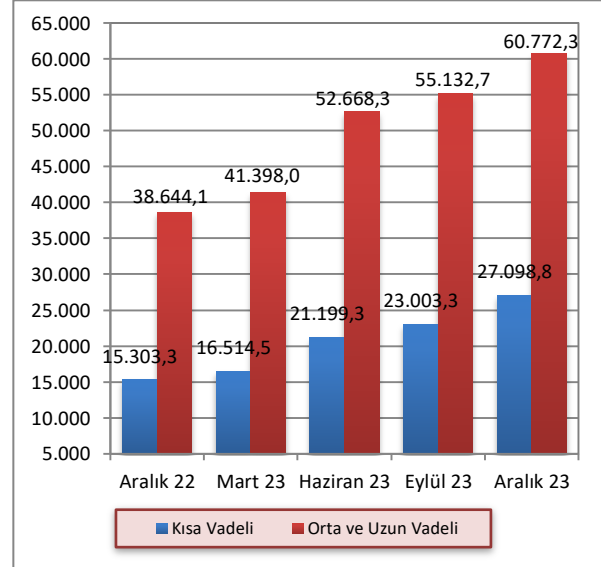

Kaynak: KKTCCMB

Not: TGA dâhil değildir.

2023 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki çeyrek döneme göre kısa vadeli krediler 23.003,3 milyon TL'den 27.098,8 milyon TL'ye, orta ve uzun vadeli krediler ise 55.132,7 milyon TL'den 60.772,3 milyon TL'ye yükselmiştir. Aralık 2022 – Aralık 2023 döneminde kısa vadeli kredilerde yüzde 77,08, orta ve uzun vadeli kredilerde ise yüzde 57,26 artış olmuştur.

Grafik 5.11: Kredilerde Vade Yapısı (Milyon TL)

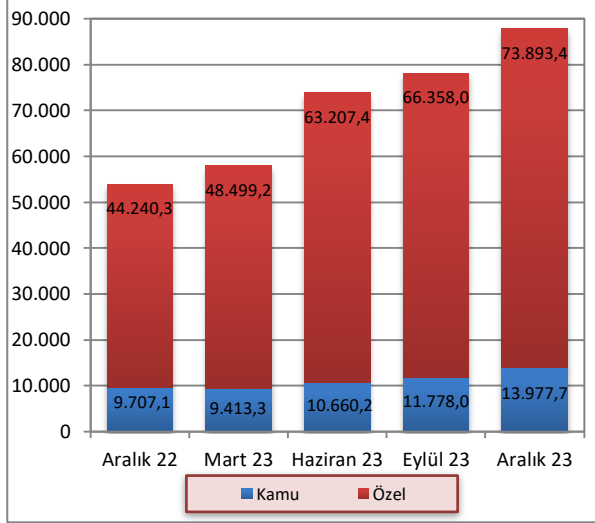
Kaynak: KKTCCMB

Not: Vadesi 1 yıla kadar olan krediler kısa vadeli olarak sınıflandırılmaktadır.

2023 yılı Aralık ayı itibarıyla bankacılık sektörü toplam kredilerinin yüzde 84,09'u özel sektöre, yüzde 15,91'i ise kamu sektörüne kullanılmıştır. Söz konusu dönemde kamu kesiminin kullandığı krediler bir önceki çeyreğe göre 11.778 milyon TL'den 13.977,7 milyon TL'ye, özel kesim kredileri ise 66.358 milyon TL'den 73.893,4 milyon TL'ye yükselmiştir.

Aralık 2022 – Aralık 2023 döneminde kamu kesimine kullanılan kredilerde yüzde 43,99 özel kesime kullanılan kredilerde ise yüzde 67,03 artış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.12: Kredilerde Kamu ve Özel Sektör Dağılımı (Milyon TL)

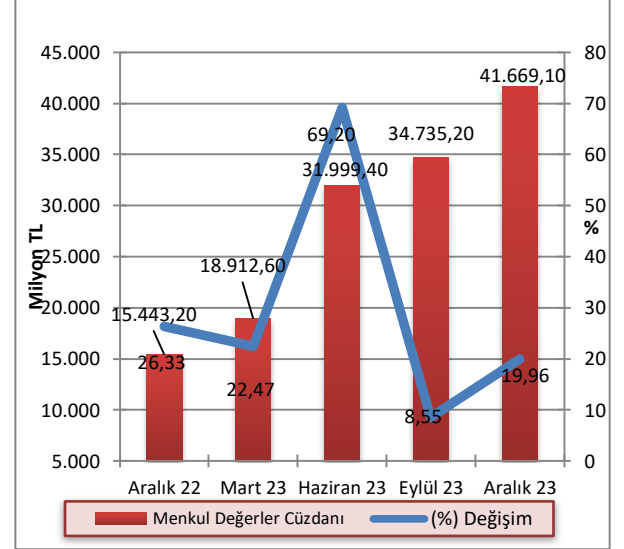

Kaynak: KKTOMB

5.2.4 MENKUL DEĞERLER CÜZDANI

MDC, 2023 yılı Aralık ayında bir önceki çeyreğe göre yüzde 19,96 artış göstermiştir. MDC kaleminde 2022 yılı Aralık ayına göre bir yıllık dönemde ise 26.225,9 milyon TL artış yaşanmıştır.

Grafik 5.13: Menkul Değerler Cüzdanı Toplamları ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim

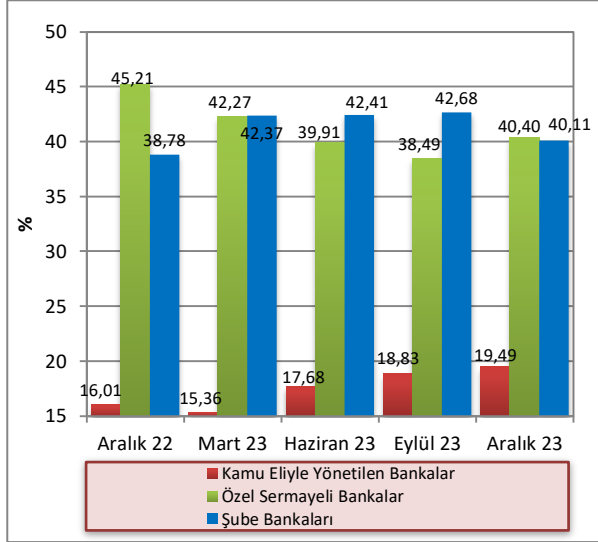

Kaynak: KKTOMB

2023 yılının dördüncü çeyreği itibarıyla bir önceki çeyreğe kıyasla kamu eliyle yönetilen bankaların toplam MDC'deki payı yüzde 18,83'ten yüzde 19,49'a, özel sermayeli bankaların payı yüzde 38,49'dan yüzde 40,4'e yükselmiş, şube bankalarının payı ise yüzde 42,68'den yüzde 40,11'e gerilemiştir. Aralık 2022 – Aralık 2023 döneminde özel sermayeli bankaların payında azalış, şube bankaları ve kamu eliyle yönetilen bankaların payında ise artış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.14: Banka Gruplarına Göre Menkul Değerler Cüzdanının Payları (%)

Kaynak: KKTCMB

5.2.5 MEVDUAT

Sektörün en önemli fon kaynağı olan mevduat, 2023 yılı dördüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 13,37 artmıştır. Mevduat bir yıllık dönemde yüzde 78,98 artış göstermiş ve 2023 yılı Aralık ayı sonunda 186.717,8 milyon TL olmuştur.

2023 yılı Aralık ayı sonu itibarıyla, geçmiş dönemlerde olduğu gibi, mevduattaki en büyük payın 129.916,3 milyon TL ile tasarruf mevduatına ait olduğu görülmektedir. Bunu sırasıyla 46.881,9 milyon TL ile ticari mevduat, 6.304,3 milyon TL ile resmi mevduat izlemektedir. Aralık 2022 – Aralık 2023 döneminde, tasarruf mevduatında yüzde 79,43, ticari mevduatta yüzde 81,09, resmi mevduatta ise yüzde 44,34 artış gerçekleşmiştir.

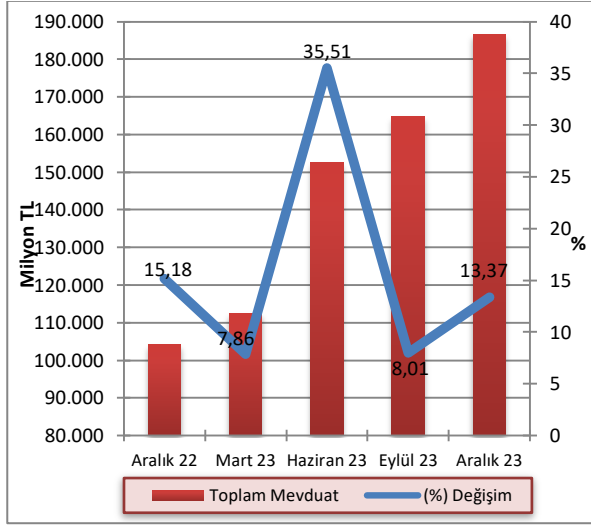
Tablo 5.12: Mevduatın Türlerine Göre Gelişimi (Milyon TL)

	2022		2023		Yüzde Değişim		
	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	Aralık	09/2023 – 12/2023	12/2022 – 12/2023
Tasarruf	72.404,4	78.635,2	106.573,2	113.374,3	129.916,3	14,59	79,43
Ticari	25.888,3	27.171,0	37.574,6	42.722,5	46.881,9	9,74	81,09
Resmi	4.367,7	4.644,7	5.626,1	5.808,0	6.304,3	8,55	44,34
Diğer	1.664,1	2.074,4	2.710,3	2.788,0	3.615,3	29,67	117,25
Toplam Mevduat	104.324,5	112.525,3	152.484,2	164.692,8	186.717,8	13,37	78,98
Bankalara Borçlar	6.081,6	7.198,1	10.970,2	11.394,0	13.689,6	20,15	125,10
Bankalara Borçlar Dâhil Toplam Mevduat	110.406,1	119.723,4	163.454,4	176.086,8	200.407,4	13,81	81,52

Kaynak: KKTCMB

Toplam mevduat 2023 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 13,37 artış göstermiştir. Aralık 2022 – Aralık 2023 döneminde mevduatta 82.393,3 milyon TL artış gerçekleşmiştir.

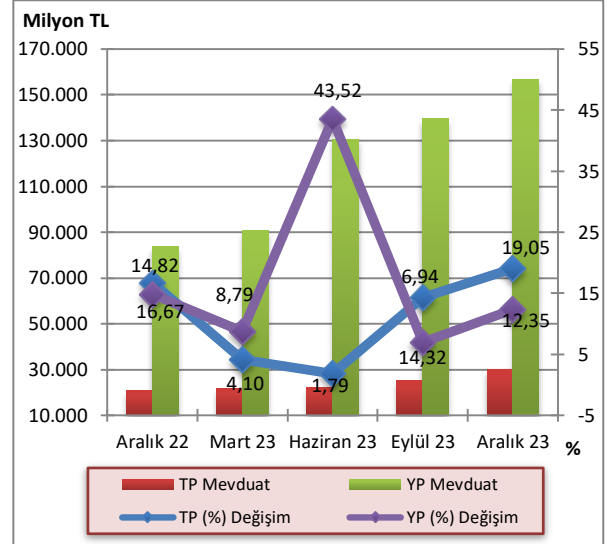
Grafik 5.15: Mevduatın Gelişimi ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişimi (%)

Kaynak: KKTCMB

2023 yılının dördüncü çeyreğinde mevduatın 29.929,8 milyon TL'sinin TP cinsinden, 156.788 milyon TL'sinin ise YP cinsinden oluştuğu gözlemlenmiştir. Söz konusu dönemde, bir önceki çeyrek döneme göre TP cinsinden mevduatta yüzde 19,05, YP cinsinden mevduatta ise yüzde 12,35 artış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.16: Mevduatın TP-YP Ayrımı ile Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişimi

Kaynak: KKTCMB

2023 yılı Aralık ayı sonunda bir önceki çeyrek döneme göre kamu eliyle yönetilen bankaların TP mevduatında yüzde 17,03, YP mevduatında yüzde 13,33, özel sermayeli bankaların TP mevduatında yüzde 13,94, YP mevduatında yüzde 12,84, şube bankalarının TP mevduatında yüzde 24,43, YP mevduatında yüzde 11,11 artış görülmüştür.

Tablo 5.13: Banka Grupları İtibarıyla Mevduatın Gelişimi (Milyon TL)

	Eylül 2023			Aralık 2023			Yüzde Değişim 09/2023 - 12/2023		
	TP	YP	Toplam	TP	YP	Toplam	TP	YP	Toplam
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	6.634,4	24.347,4	30.981,8	7.764,3	27.592,2	35.356,5	17,03	13,33	14,12
Özel Sermayeli Bankalar	8.205,3	68.812,1	77.017,4	9.349,4	77.649,7	86.999,1	13,94	12,84	12,96
Şube Bankaları	10.299,8	46.393,8	56.693,6	12.816,1	51.546,1	64.362,2	24,43	11,11	13,53
Toplam Mevduat	25.139,5	139.553,3	164.692,8	29.929,8	156.788,0	186.717,8	19,05	12,35	13,37

Kaynak: KKTCMB

Bankacılık sektörü mevduatındaki vade yoğunluğu, 2023 yılı Aralık ayı itibarıyla önceki dönemlerde olduğu gibi yüzde 41,35'lik pay ile bir ay vadeli mevduat toplamındadır. Bir ay vadeli mevduatı, yüzde 30,81'lik pay ile vadesiz, yüzde 17,85'lik pay ile 3 ay vadeli, yüzde 7,62'lik pay ile bir yıl vadeli ve yüzde 2,37'lik pay ile 6 ay vadeli mevduat izlemektedir.

Mevduatın vade payı bir önceki çeyrek dönemle kıyaslandığında, vadesiz mevduatta 0,21 puan, 3 ay vadeli mevduatta 0,9 puan artış, 1 ay vadeli mevduatta 0,31 puan, 6 ay vadeli mevduatta 0,11 puan, 1 yıl vadeli mevduatta 0,69 puan azalış gerçekleşmiştir.

Aralık 2022 - Aralık 2023 döneminde vadesiz mevduat ve 3 ay vadeli mevduatın payı sırasıyla 3,15 ve 0,69 puan artmış, 1 ay vadeli, 6 ay vadeli ve 1 yıl vadeli mevduatın payları sırasıyla 1,78, 0,33 ve 1,73 puan azalmıştır.

Tablo 5.14: Mevduatın Vade Dağılımı (%)

	2022		2023		Aralık	Değişim (Puan)	
	Aralık	Mart	Haziran	Eylül		09/2023-12/2023	12/2022-12/2023
Vadesiz	27,66	28,81	29,80	30,60	30,81	0,21	3,15
1 Ay Vadeli	43,13	43,97	42,19	41,66	41,35	-0,31	-1,78
3 Ay Vadeli	17,16	16,32	16,66	16,95	17,85	0,9	0,69
6 Ay Vadeli	2,70	2,45	2,54	2,48	2,37	-0,11	-0,33
1 Yıl Vadeli	9,35	8,45	8,82	8,31	7,62	-0,69	-1,73
Toplam	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00		

Kaynak: KTCMB

Bankacılık sektöründe mevduatın büyüklüğüne göre dağılımına bakıldığı zaman 2023 yılı Aralık ayı sonu itibarıyla 0 - 200 bin TL arası mevduat 17.610,8 milyon TL, 200 bin - 1 milyon TL arası mevduat 54.677,2 milyon TL, 1 - 10 milyon TL arası mevduat 69.126,1 milyon TL, 10 - 20 milyon TL arası mevduat 14.238,3 milyon TL, 20-50 milyon TL arası mevduat 14.147,5 milyon TL, 50

milyon TL üzeri mevduat 16.917,9 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılının dördüncü çeyreğinde, 1 - 10 milyon TL arası mevduatın toplam mevduat içindeki payı yüzde 37,02, 200 bin-1 milyon TL arası mevduatın toplam mevduat içindeki payı ise yüzde 29,28 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 5.15: Mevduatın Büyüklüğüne Göre Dağılımı (Hacim - Milyon TL, Adet - Hesap Adeti)

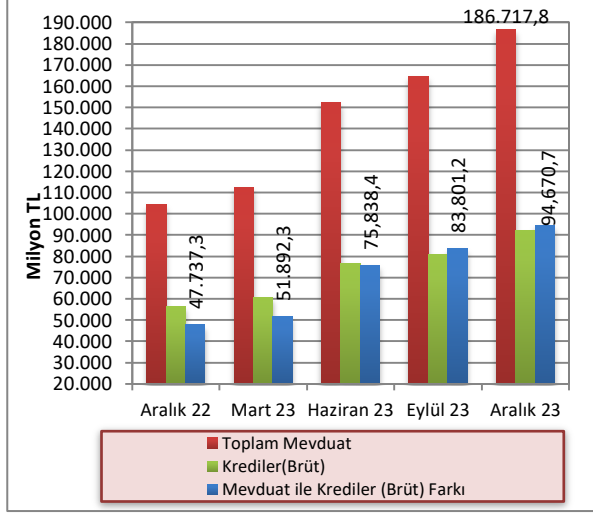
	2023			
	Eylül		Aralık	
	Hacim	Adet	Hacim	Adet
0-200 bin TL	16.720,1	1.215.424	17.610,8	1.238.930
200 bin-1 milyon TL	50.132,0	109.878	54.677,2	114.972
1-10 milyon TL	60.449,1	25.452	69.126,1	28.601
10-20 milyon TL	12.101,1	893	14.238,3	1.045
20-50 milyon TL	11.246,0	387	14.147,5	469
50 milyon TL üzeri	14.044,5	144	16.917,9	159
Toplam Mevduat	164.692,8	1.352.178	186.717,8	1.384.176

Kaynak: KTCMB

Not: Gerçek ve tüzel kişilerin verilerini içermektedir.

Toplam mevduat ile brüt krediler arasında Eylül 2023 sonunda 83.801,2 milyon TL olan fark, 2023 yılı Aralık ayı sonunda 10.869,5 milyon TL artmış ve 94.670,7 milyon TL'ye yükselmiştir.

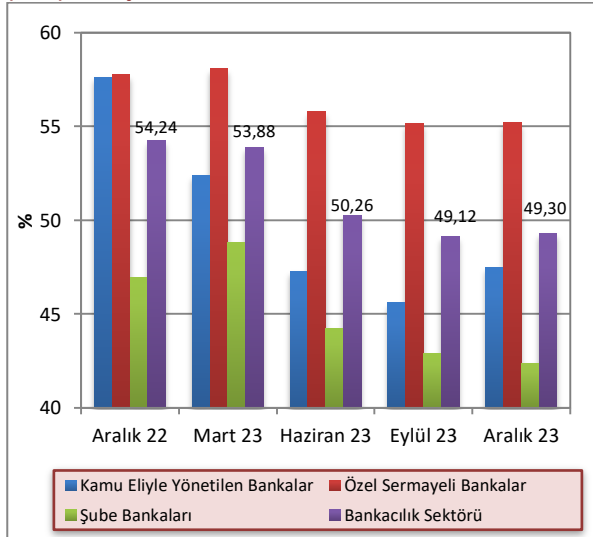
Grafik 5.17: Mevduatlar, Brüt Krediler ve Fark

Kaynak: KKTCMB

Bankacılık sektörünün derinliği ile aracılık fonksiyonunun göstergelerinden biri olan brüt kredilerin toplam mevduata oranı, 2023 yılının Eylül ayı sonunda yüzde 49,12 olarak gerçekleşmiş, 2023 yılının Aralık ayı sonunda ise yüzde 49,3 seviyesine yükselmiştir. Brüt kredilerin toplam mevduata oranı bir yıllık dönemde 4,94 puan azalmıştır. 2023 yılının Aralık ayı sonunda mevduatın kredilere dönüşüm oranı banka grupları bazında incelendiği zaman, özel sermayeli bankalar yüzde 55,19 ile ilk sırada yer almaktadır. Özel sermayeli bankaları yüzde 47,45'lik oranla kamu eliyle yönetilen bankalar takip etmektedir. Şube bankaları ise yüzde 42,36 dönüşüm oranına sahiptir.

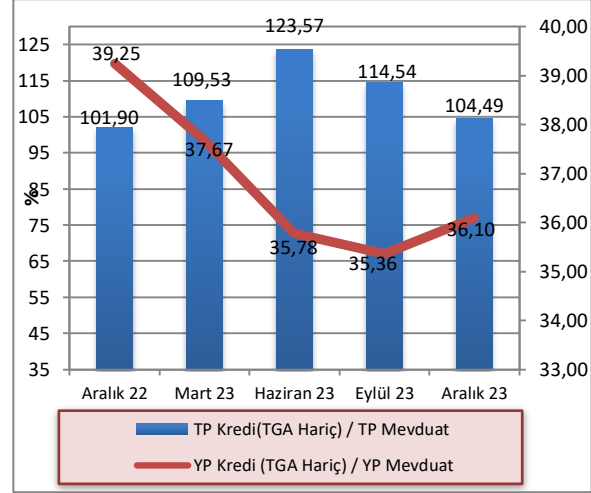
Grafik 5.18: Banka Grupları Bazında Mevduatın Kredilere (Brüt) Dönüşüm Oranı

Kaynak: KKTCMB

TP mevduatın, TGA hariç TP krediye dönüşüm oranı 2023 yılı Aralık ayı itibarıyla bir önceki çeyreğe göre yüzde 114,54'ten yüzde 104,49'a gerilemiş, YP mevduatın TGA hariç YP krediye dönüşüm oranı yüzde 35,36'dan yüzde 36,1'e yükselmiştir. TP ve YP mevduatın krediye dönüşüm oranı 2022 yılı Aralık ayında sırasıyla yüzde 101,9 ve yüzde 39,25 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 5.19: TP ve YP Mevduatın Kredilere (TGA Hariç) Dönüşüm Oranı

Kaynak: KKTCMB

5.2.6 ÖZKAYNAKLAR

Sektörün istikrarı ve sağlıklı gelişmesi açısından büyük önem taşıyan özkaynaklar, bir önceki çeyreğe göre yüzde 16,67 artarak 2023 yılının dördüncü çeyreğinde 16.819,4 milyon TL düzeyine yükselmiştir.

Özkaynaklar Aralık 2022 – Aralık 2023 döneminde ise yüzde 81,27 artış göstermiştir. Bir yıllık dönemde sektörün ödenmiş sermayesi 799,6 milyon TL, yedek akçeleri ise 2.121,6 milyon TL artmıştır.

Tablo 5.16: Özkaynakların Gelişimi (Milyon TL)

	2022		2023		
	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	Aralık
Ödenmiş Sermaye	2.316,1	2.316,5	2.627,8	2.843,7	3.115,7
Yedek Akçeler	3.693,6	4.388,3	5.930,5	5.845,1	5.815,2
Sabit Kıymet					
Yeniden	11,5	11,5	11,5	11,5	16,3
Değerleme Fonu					
Menkul Değerler	554,4	586,2	788,2	870,0	969,3
Değer Artış Fonu					
Dönem	2.703,3	1.084,9	2.637,8	4.846,3	6.902,9
Kârı (Zararı)					
Geçmiş Yıllar Kârı (Zararı)	0,0	1.888,1	0,0	0,0	0,0
Toplam	9.278,9	10.275,5	11.995,8	14.416,6	16.819,4

Kaynak: KKTCMB

Not: Geçmiş yıllar kârı yedek akçeler kaleminin içinde gösterilmeye başlanmıştır.

5.3 PARA ARZI

En dar tanımlı para arzı M1, 2023 yılının Eylül ayına göre 2023 yılı Aralık ayı sonunda yüzde 13,07 artmış, 60.041,8 milyon TL'den 67.886,8 milyon TL'ye yükselmiştir. M1 para arzında bir yıllık dönemde yüzde 97,77 artış olmuştur.

Eylül 2023 sonunda 169.304,5 milyon TL düzeyinde olan M2 tanımlı para arzı, 2023 yılının dördüncü çeyreğinde yüzde 13,25 artarak 191.745,2 milyon TL'ye yükselmiştir. M2 para arzı bir yıllık dönemde ise yüzde 81,04 artış göstermiştir.

M2 para arza resmi mevduat ve KKTC Merkez Bankası nezdindeki diğer mevduatın ilave edilmesiyle bulunan en geniş tanımlı para arzı M3, 2023 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 13,05 artarak 176.924,2 milyon TL'den 200.015,7 milyon TL seviyesine yükselmiştir. M3'te bir önceki yılın aynı dönemine göre meydana gelen artış oranı ise yüzde 79,64'tür.

Tablo 5.17: Para Arzı Verileri (Milyon TL)

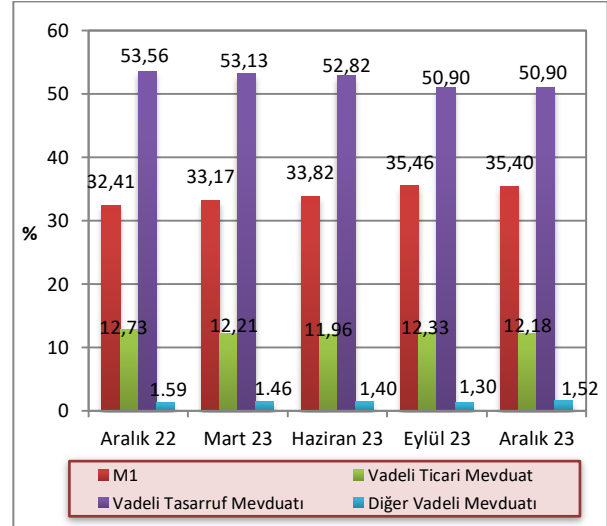
Yıllar	Dönem	M1	Yıllık Yüzde Değişim	M2	Yıllık Yüzde Değişim	M3	Yıllık Yüzde Değişim
2019	IV	7.386,0	28,97	33.164,4	23,53	35.890,4	24,32
2020	I	7.872,2	25,00	34.635,5	19,22	37.612,4	20,45
	II	8.529,4	29,59	35.839,0	19,20	38.294,3	18,23
	III	9.724,8	43,54	40.684,0	35,12	43.787,2	31,72
	IV	10.077,1	36,44	41.842,8	26,17	45.299,2	26,22
2021	I	10.491,4	33,27	45.118,5	30,27	48.624,9	29,28
	II	11.257,1	31,98	47.658,2	32,98	50.639,9	32,24
	III	12.381,7	27,32	49.727,0	22,23	52.622,7	20,18
	IV	17.349,1	72,16	67.053,5	60,25	71.395,9	57,61
2022	I	19.759,9	88,88	74.364,7	64,82	78.623,5	61,69
	II	23.814,8	111,55	82.490,8	73,09	86.691,6	71,19
	III	28.312,7	128,67	92.082,7	85,18	96.243,4	82,89
	IV	34.326,7	97,86	105.913,6	57,95	111.344,3	55,95
2023	I	40.071,5	102,79	116.406,7	56,53	121.302,0	54,28
	II	54.532,1	128,98	156.930,8	90,24	163.014,6	88,04
	III	60.041,8	112,07	169.304,5	83,86	176.924,2	83,83
	IV	67.886,8	97,77	191.745,2	81,04	200.015,7	79,64

Kaynak: KKTCCMB

Önceki dönemlerde olduğu gibi, Aralık 2023 itibarıyla M2'deki en büyük payın yüzde 50,9 ile vadeli tasarruf mevduatında olduğu görülmektedir. Bunu sırasıyla, yüzde 35,4'lük payla M1, yüzde 12,18 ile vadeli ticari mevduat ve yüzde 1,52 ile diğer vadeli mevduat izlemektedir.

M2 içinde en büyük payı oluşturan vadeli tasarruf mevduatı, Aralık 2022 - Aralık 2023 döneminde 2,66 puan azalarak yüzde 53,56'dan yüzde 50,9'a gerilemiştir. Söz konusu dönemde, M2'nin diğer alt bileşenlerinden M1, yüzde 32,41'den yüzde 35,4'e yükselmiş, vadeli ticari mevduat yüzde 12,73'ten yüzde 12,18'e, diğer vadeli mevduat yüzde 1,59'dan yüzde 1,52'ye gerilemiştir.

Grafik 5.20: M2'nin Bileşenlerinin Payları

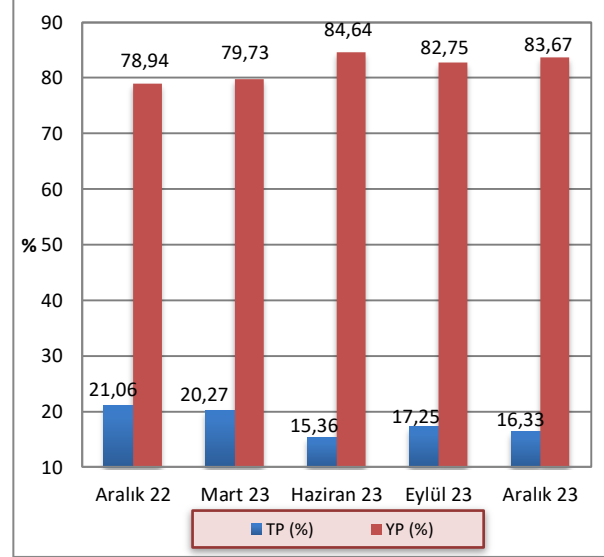
Kaynak: KKTCCMB

M3 tanımlı para arzının TP-YP yüzde dağılımı Aralık 2023 itibarıyla incelendiğinde, TP kalemlerinin M3 içindeki payının yüzde 16,33, YP kalemlerinin payının ise yüzde 83,67 olduğu görülmektedir. Bu paylar Aralık 2022 sonunda TP’de yüzde 21,06 YP’de ise yüzde 78,94 seviyesinde idi.

5.4 BANKALARARASI PARA PİYASASI GENEL GÖRÜNÜM

KKTC Merkez Bankası bünyesinde faaliyet gösteren bankalar arası para piyasasında 2023 yılı dördüncü çeyrek itibarıyla TL’de 1.111, ABD dolarında 824, avroda 518 ve sterlinde 788 adet işlem gerçekleşmiştir. Söz konusu dönemde, TP cinsinden 460.100 milyon TL, YP cinsinden, 15.738 milyon ABD doları, 12.055 milyon avro ve 14.663 milyon sterlin tutarında işlem gerçekleşmiştir.

Grafik 5.21: M3’ün TP - YP Yüzde Dağılımı

Kaynak: KKTCMB

Tablo 5.18: Gerçekleşen İşlem Hacmi (x1.000) ve Adedi

	TL		₺		€		£	
	Adet	Hacim	Adet	Hacim	Adet	Hacim	Adet	Hacim
2022-Q4	934	162.590.650	801	13.495.275	455	10.740.250	687	17.539.025
2023-Q1	993	136.866.150	745	13.546.225	474	12.455.800	679	18.128.675
2023-Q2	1.055	104.851.750	671	14.727.675	465	11.078.025	651	14.858.625
2023-Q3	1.041	236.844.900	713	14.399.750	472	12.114.550	635	14.004.700
2023-Q4	1.111	460.100.350	824	15.737.825	518	12.055.125	788	14.662.600

Kaynak: KKTCMB

2023 yılı dördüncü çeyrekte gerçekleşen BPP işlem hacimlerinin vadelerine göre yüzde dağılımlarına bakıldığında, TL'de yüzde 99,89, ABD dolarında yüzde 100, avroda ve sterlinde yüzde 99,99 oranlarında

gecelik vadede işlem gerçekleştiği görülmektedir. Aynı dönemde bir haftalık işlemlerin payı TL'de binde 1, avroda ve sterlinde on binde 1, iki haftalık işlemlerin payı ise TL'de on binde 1 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 5.19: Gerçekleşen İşlem Hacmi (x1.000)

	TL		Ş		€		£	
	Hacim	Pay (%)	Hacim	Pay (%)	Hacim	Pay (%)	Hacim	Pay (%)
2022 Q4	162.590.650		13.495.275		10.740.250		17.539.025	
G	161.817.750	99,52	13.495.275	100,00	10.740.150	100,00	17.539.025	100,00
1H	227.100	0,14						
2H	335.800	0,21						
3H	75.000	0,05						
1A	135.000	0,08			100			
3A								
2023 Q1	136.866.150		13.546.225		12.455.800		18.128.675	
G	134.845.650	98,52	13.546.225	100,00	12.455.800	100,00	18.128.675	100,00
1H	312.500	0,23						
2H	1.152.000	0,84						
3H	180.000	0,13						
1A	376.000	0,27						
2023 Q2	104.851.750		14.727.675		11.078.025		14.858.625	
G	97.728.450	93,21	14.727.675	100,00	11.078.025	100,00	14.858.625	100,00
1H	4.796.300	4,57						
2H	2.123.000	2,02						
3H								
1A	189.000	0,18						
3A	15.000	0,01						
2023 Q3	236.844.900		14.399.750		12.114.550		14.004.700	
G	235.250.000	99,33	14.399.750	100,00	12.114.050	100,00	14.004.700	100,00
1H	824.900	0,35						
2H	760.000	0,32						
3H								
1A	10.000	0,00			500.000	0,00		
3A								
2023 Q4	460.100.350		15.737.825		12.055.125		14.662.600	
G	459.599.150	99,89	15.737.825	100,00	12.053.525	99,99	14.661.250	99,99
1H	466.200	0,10			1.600	0,01	1.350	0,01
2H	35.000	0,01						
3H								
1A								
3A								

Kaynak: KKTCMB

Not: G:Gecelik

H:Haftalık

A:Aylık

2023 yılı dördüncü çeyreğinde gerçekleşen gecelik vadeli işlemlerde ortalama faiz oranları TL'de yüzde 32,90, ABD dolarında yüzde 2,21 avroda yüzde 1,60, sterlinde ise yüzde 2,08'dir. 1 haftalık işlemlerin

ortalama faiz oranları TL'de yüzde 36,33, avroda yüzde 4, sterlinde yüzde 5, 2 haftalık işlemlerin ortalama faiz oranları ise TL'de yüzde 30,75 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 5.20: Ortalama Faiz Oranları (%)

	2022		2023			
	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	
TL	G	14,32	14,93	20,40	25,81	32,90
	1H	16,69	17,52	23,57	28,78	36,33
	2H	16,39	17,03	23,04	28,25	30,75
	3H	17,00	17,96			
	1A	17,04	19,53	26,20	31,00	
	3A			25,00		
\$	G	1,24	1,50	1,83	2,00	2,21
	1H					
	2H					
	3H					
	1A					
	3A					
€	G	0,62	0,75	1,08	1,49	1,60
	1H					4,00
	2H					
	3H					
	1A	2,50			2,00	
	3A					
£	G	0,79	1,00	1,32	1,74	2,08
	1H					5,00
	2H					
	3H					
	1A					

Kaynak: KKTCMB

Not: G:Gecelik

H:Haftalık

A:Aylık

5.5 KREDİ KARTLARI AZAMI FAİZ ORANLARI

20 Kasım 2014 tarih, 232 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 58/2014 Sayılı “Banka Kartları ve Kredi Kartları Yasası”, kredi kartı işlemlerinde uygulanacak azami aylık akdi ve gecikme faiz oranlarını belirleme görev ve yetkisini KKTC Merkez Bankası’na vermiştir.

KKTC Merkez Bankası bu çerçevede kredi kartı azami aylık akdi ve gecikme faiz oranlarını ilk kez 2 Ocak 2015 tarihinde yayımlayarak yürürlüğe koymuştur.

KKTC Merkez Bankası tarafından belirlenerek yayımlanan kredi kartları azami aylık akdi ve gecikme faiz oranlarına ilişkin bilgi aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 5.21: Kredi Kartları Azami Faiz Oranları (%)

Yürürlük Tarihi	TP		YP	
	Azami Aylık Akdi	Azami Aylık Gecikme	Azami Aylık Akdi	Azami Aylık Gecikme
02/01/2019 (RG 1)	3,40	3,90	1,18	1,68
01/04/2019 (RG 45)	3,22	3,72	1,18	1,68
01/07/2019 (RG 90)	3,18	3,68	1,20	1,70
01/10/2019 (RG 714)	2,98	3,48	1,21	1,71
02/01/2020 (RG 1)	2,35	2,85	1,21	1,71
01/04/2020 (RG 56)	1,00	1,50	0,75	1,25
01/07/2020 (RG 123)	1,00	1,50	0,75	1,25
01/10/2020 (RG 188)	1,00	1,50	0,75	1,25
01/01/2021 (RG 238)	1,95	2,45	1,13	1,63
01/04/2021 (RG 73)	2,29	2,79	1,09	1,59
01/07/2021 (RG 145)	2,54	3,04	1,09	1,59
01/10/2021 (RG 219)	2,60	3,10	1,09	1,59
01/12/2021 (RG 256)	1,50	2,00	1,09	1,59
01/03/2022 (RG 34)	1,50	2,00	1,09	1,59
01/06/2022 (RG 110)	1,99	2,49	0,93	1,43
01/09/2022 (RG 200)	1,99	2,49	0,93	1,43
01/12/2022 (RG 280)	1,99	2,49	0,93	1,43
01/03/2023 (RG 48)	1,99	2,49	0,93	1,43
01/06/2023 (RG 113)	1,99	2,49	0,93	1,43
01/08/2023 (RG 157)	2,72	3,22	0,96	1,46
01/10/2023 (RG 199)	2,98	3,48	0,97	1,47
01/12/2023 (RG 246)	3,33	3,83	0,98	1,48

Kaynak: KKTCMB

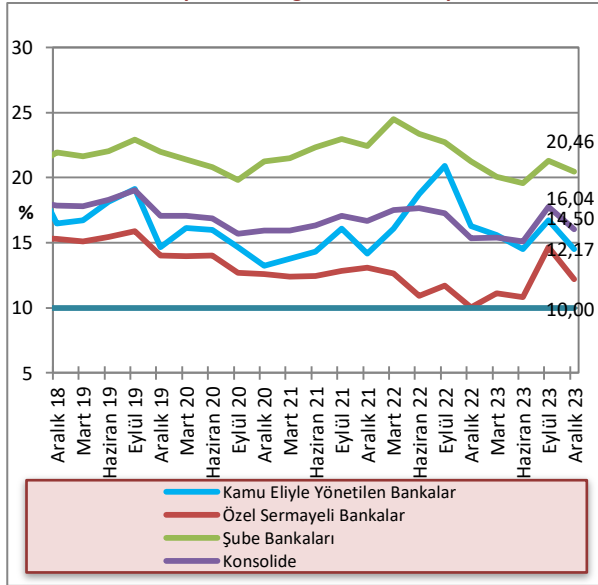
6 FİNANSAL İSTİKRAR ANALİZİ

6.1 SERMAYE YETERLİLİĞİ

2023 yılı dördüncü çeyreğinde sektörün sermaye yeterliliği standart rasyosu bir önceki çeyreğe göre 1,73 puan azalarak yüzde 10 olan yasal sınırın üzerinde, yüzde 16,04 düzeyinde gerçekleşmiştir.

2023 yılı Aralık ayı itibarıyla banka grupları bazında SYSR, kamu eliyle yönetilen bankalarda yüzde 14,5, özel sermayeli bankalarda yüzde 12,17 ve şube bankalarında yüzde 20,46 olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılı Eylül ayında bu oranlar sırasıyla yüzde 16,72, 14,65 ve 21,28 seviyesinde gerçekleşmişti. Önceki yılın aynı dönemi ile karşılaştırıldığında 2023 Aralık ayı itibarıyla SYSR, kamu eliyle yönetilen bankalarda 1,78, şube bankalarında 0,8 puan azalmış, özel sermayeli bankalarda ise 2,13 puan artmıştır.

Grafik 6.1: Sermaye Yeterliliği Standart Rasyosu

Kaynak: KKTÇMB

Sektörün risk ağırlıklı varlıkları 2023 yılı Aralık ayı sonunda 2023 yılı Eylül ayı sonuna göre kıyaslandığında, yüzde 0 risk ağırlığı taşıyan varlıkların yüzde 8,15, yüzde 20 risk ağırlığı taşıyan varlıkların yüzde 30,03, yüzde 50 risk ağırlığı taşıyan varlıkların yüzde 14,12, yüzde 100 risk ağırlığı taşıyan varlıkların yüzde 16,54 arttığı görülmektedir. İlgili dönemde piyasa riski ve operasyonel risk toplamı bir önceki döneme göre 9.224,7 milyon TL artarak 24.969,3 milyon TL'ye yükselmiştir. Sektörün piyasa riski ve operasyonel risk toplamı bir yıllık dönemde (Aralık 2022 - Aralık 2023) 12.477,8 milyon TL artmıştır.

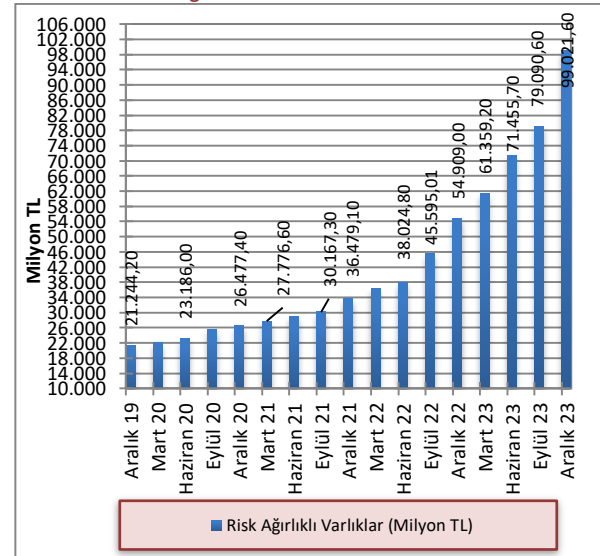
Tablo 6.1: Risk Ağırlıklı Varlıklar(Milyon TL)

	Ara.22	Mar.23	Haz.23	Eyl.23	Ara.23	Yüzde Değişim (09/23-12/23)
% 0	55.295,5	59.724,7	68.350,3	90.814,7	98.213,7	8,15
% 20	18.202,6	20.018,7	21.802,6	23.125,9	30.071,3	30,03
% 50	25.463,2	27.931,8	29.239,8	32.669,2	37.281	14,12
% 100	26.045,5	30.579,3	37.156,1	42.386,2	49.397,5	16,54
Piyasa Riski + Operasyonel Risk	12.491,5	12.810,3	15.106,2	15.744,6	24.969,3	58,59

Kaynak: KKTÇMB

2023 yılı Eylül ayı itibarıyla 79.090,6 milyon TL olan risk ağırlıklı varlıkların ağırlıklı toplamı, 2023 yılının Aralık ayı sonunda 99.021,6 milyon TL düzeyine yükselmiştir. Sektörün risk ağırlıklı varlıkları Aralık 2022 - Aralık 2023 döneminde yüzde 80,3 artmıştır.

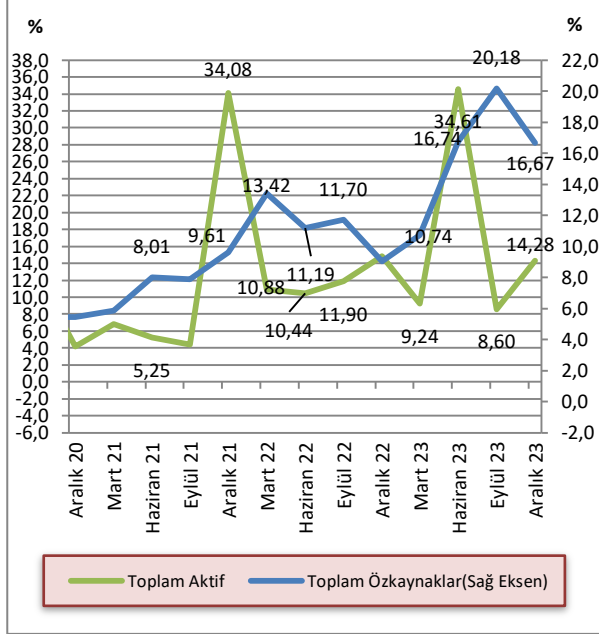
Grafik 6.2: Risk Ağırlıklı Varlıklar

Kaynak: KKTÇMB

2023 yılı Aralık ayı itibarıyla 2023 Eylül ayına göre toplam aktifler yüzde 14,28, toplam özkaynaklar ise yüzde 16,67 artmıştır. Toplam aktifler ve özkaynaklar önceki yılın aynı dönemine göre sırasıyla, yüzde 82,49 ve yüzde 81,27 artmıştır.

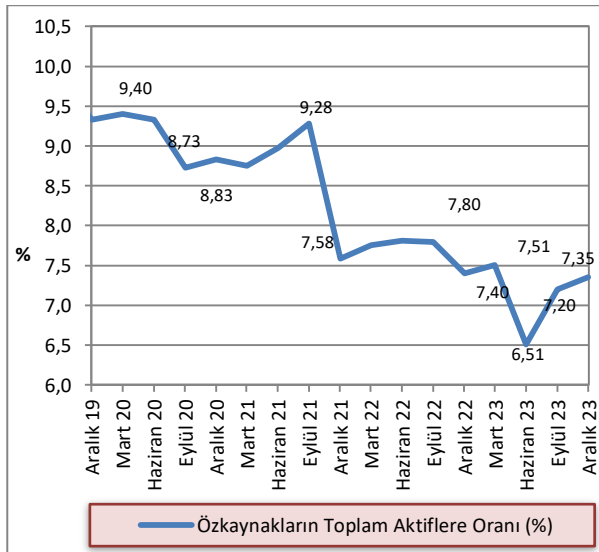
Grafik 6.3: Toplam Özkaynaklar ve Toplam Aktiflerdeki Artış Oranları (Önceki Çeyreğe Göre)

Kaynak: KKTÇMB

2022 yılı Aralık döneminde yüzde 7,4 seviyesinde gerçekleşen toplam özkaynakların toplam aktiflere oranı, 2023 yılı Haziran sonunda yüzde 6,51 seviyesine gerilemiş, 2023 yılı Eylül sonunda tekrar yükselerek yüzde 7,2 seviyesinde, 2023 yılı Aralık sonunda ise yüzde 7,35 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Grafik 6.4: Bankacılık Sektörünün Özkaynaklarının Toplam Aktiflere Oranı

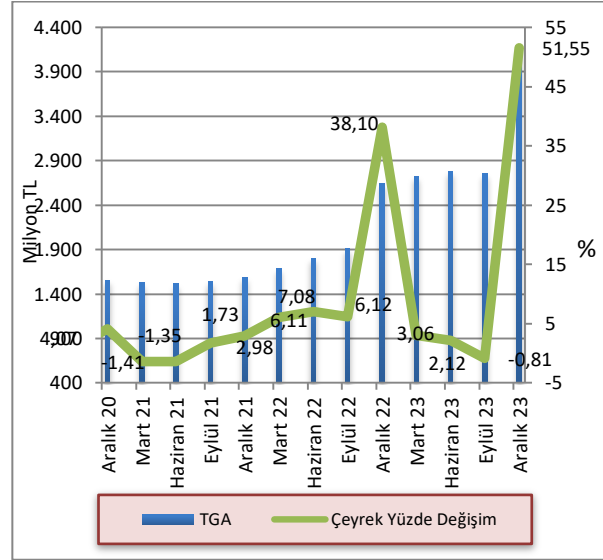

Kaynak: KKTÇMB

6.2 TAHSİLİ GECİKMiŞ ALACAKLAR

2023 yılının Eylül sonu itibarıyla 2.755,6 milyon TL olan sektörün toplam tahsili gecikmiş alacakları, 2023 Aralık ayı sonu itibarıyla yüzde 51,55 artarak 4.176,1 milyon TL'ye yükselmiştir. Tahsili gecikmiş alacaklarda bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 58,2 artış görülmüştür.

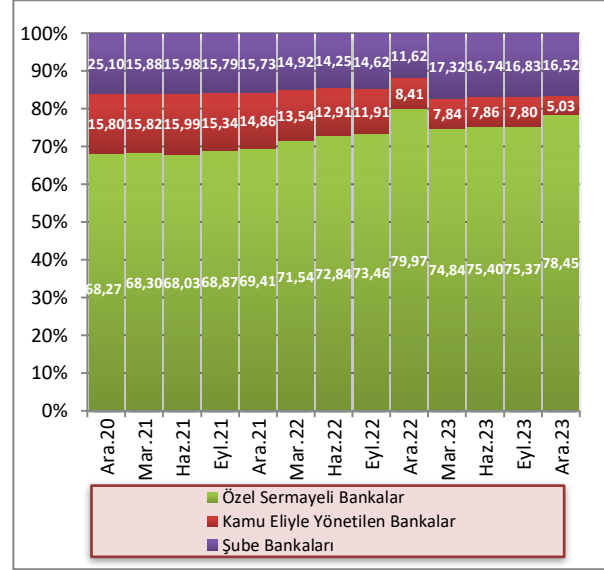
Grafik 6.5: Tahsili Gecikmiş Alacakların Gelişimi

Kaynak: KKTÇMB

2023 yılı dördüncü çeyreğinde kamu eliyle yönetilen bankaların ve şube bankaların toplam TGA içindeki payları bir önceki çeyreğe göre azalmış, özel sermayeli bankaların payı artmıştır. Buna göre, Eylül 2023 – Aralık 2023 döneminde kamu eliyle yönetilen bankaların payı yüzde 7,8'den yüzde 5,03'e, şube bankalarının payı yüzde 16,83'ten yüzde 16,52'ye gerilemiş, özel sermayeli bankaların payı ise yüzde 75,37'den, yüzde 78,45'e yükselmiştir. Aralık 2022 – Aralık 2023 döneminde kamu bankalarının toplam TGA içindeki payı yüzde 8,41'den yüzde 5,03'e, özel sermayeli bankaların toplam TGA içindeki payı yüzde 79,97'den yüzde 78,45'e gerilemiş, şube bankalarının payı yüzde 11,62'den yüzde 16,52'ye yükselmiştir.

Grafik 6.6: Banka Gruplarına Göre Takipteki Alacakların Dağılımı

Kaynak: KKTCCMB

2023 yılının dördüncü çeyreğinde, toplam aktifler 228.721,5 milyon TL, toplam brüt krediler 92.047,1 milyon TL seviyesinde gerçekleşmiş, TGA'lar 4.176,1 milyon TL, özel karşılıklar 1.965,1 milyon TL olmuştur. Banka grupları bazında incelendiğinde, 2023 yılı Aralık ayında kamu eliyle yönetilen bankalarda toplam aktifler 41.435,5 milyon TL, toplam brüt krediler 16.777,2 milyon TL, TGA'lar 210 milyon TL, özel karşılıklar ise 208,4 milyon TL seviyesindedir.

Özel sermayeli bankalarda toplam aktifler 99.049,3 milyon TL, toplam brüt krediler 48.007 milyon TL, TGA'lar 3.276,1 milyon TL, özel karşılıklar 1.487,9 milyon TL düzeyindedir. Şube bankalarında toplam aktifler 88.236,7 milyon TL, toplam brüt krediler 27.262,9 milyon TL, TGA'lar 690 milyon TL, özel karşılıklar 268,8 milyon TL seviyesindedir.

Tablo 6.2: Banka Gruplarına Göre Seçilmiş Bazı Kalemlerin Gelişimi (Milyon TL)

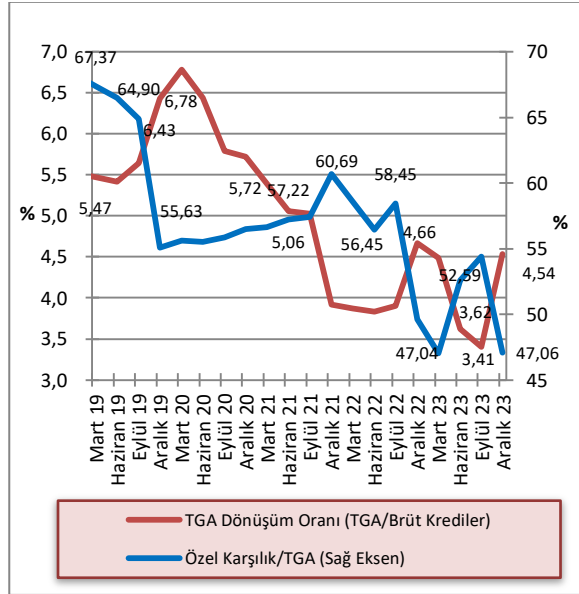
	Toplam Aktifler			Toplam Brüt Krediler			TGA			Özel Karşılıklar		
	Haz.23	Eyl.23	Ara.23	Haz.23	Eyl.23	Ara.23	Haz.23	Eyl.23	Ara.23	Haz.23	Eyl.23	Ara.23
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	34.016,9	36.227,1	41.435,5	13.774,0	14.125,9	16.777,2	218,4	214,9	210,0	216,3	213,1	208,4
Özel Sermayeli Bankalar	81.524,5	87.414,2	99.049,3	40.226,3	42.445,0	48.007	2.094,9	2.077	3.276,1	1.003,0	1.033,1	1.487,9
Şube Bankaları	68.755	76.505,8	88.236,7	22.645,5	24.320,7	27.262,9	464,9	463,7	690,0	241,7	252,3	268,8
Toplam	184.296,4	200.147,1	228.721,5	76.645,8	80.891,6	92.047,1	2.778,2	2.755,6	4.176,1	1.461,0	1.498,5	1.965,1

Kaynak: KKTCCMB

2020 yılı Mart ayından itibaren düşüş trendinde olan TGA dönüşüm oranı 2022 yılı Eylül ayından itibaren artmaya başlamış ve Aralık ayında yüzde 4,89 seviyesinde gerçekleşmiştir. 2023 yılı Mart ayında tekrar düşüş trendine giren TGA dönüşüm oranı, 2023 Mart ayında yüzde 4,49, 2023 Haziran ayında yüzde 3,62, 2023 Eylül ayında yüzde 3,41 seviyesine gerilemiş, 2023 Aralık ayında ise artarak 4,54 seviyesinde gerçekleşmiştir.

TGA için ayrılan özel karşılıkların toplam TGA'ya oranı 2023 yılı Eylül ayında yüzde 54,38 iken 2023 yılının Aralık ayında 7,32 puan azalarak yüzde 47,06 seviyesine gerilemiştir.

Grafik 6.7: TGA Dönüşüm Oranı ve Özel Karşılık/TGA(%)

Kaynak: KKTOMB

6.3 AKTİF VE ÖZKAYNAK KÂRLİLİĞİ

2023 yılı Eylül ayı sonunda yüzde 3,52 olan sektör aktif kârlılığı, 2023 yılı dördüncü çeyreğinde yüzde 3,9'a, yüzde 48,73 olan özkaynak kârlılığı yüzde 54,35'e, net faiz marjı yüzde 4,8'den yüzde 5,32'ye yükselmiştir. Aralık 2022 - Aralık 2023 döneminde sektör aktif kârlılığı yüzde 2,67'den yüzde 3,9'a, özkaynak kârlılığı yüzde 34,66'dan yüzde 54,35'e, net faiz marjı yüzde 3,85'den yüzde 5,32'ye yükselmiştir.

Tablo 6.3: Aktif ve Özkaynak Kârlılığı ile Net Faiz Geliri Rasyoları (%)

Açıklama	2022				2023
	Ara.	Mar.	Haz.	Eyl.	Ara.
Aktif Kârlılığı¹	2,67	2,87	3,10	3,52	3,90
Özkaynak Kârlılığı²	34,66	37,57	41,74	48,73	54,35
Net Faiz Marj³	3,85	4,08	4,41	4,80	5,32

Kaynak: KKTOMB

¹. Aktif Kârlılığı: Net Kâr / Toplam Aktif

². Özkaynak Kârlılığı: Net Kâr / Toplam Özkaynak

³. (Provizyon Sonrası Net Faiz Marjı + TGA Özel Provizyonu) / Toplam Aktif

Net Kâr: 12 aylık kümülatif toplam

Toplam Aktif: 12 aylık ortalama

Toplam Özkaynak: 12 aylık ortalama

Provizyon Sonrası Net Faiz Marjı + TGA Özel Provizyonu: 12 aylık kümülatif toplam

EK A. EKONOMİK KARARLAR

Tablo A.1: Ekonomik Kararlar - KKTC Merkez Bankası

Konu	Tebliğ, Genelge ve Resmi Gazete'de Yayımlanan Yönetim Kurulu Kararları		Resmi Gazete	
	Tarih	Numara	Tarih	Numara
Türk Lirası Mevduat Hesaplarına Uygulanan Faiz Oranları ile Türk Lirası Reeskont İskonto ve Avans Faiz Oranları Değişikliği	10.10.2023	1360	10.10.2023	209
Üstlenilen Risklere İlişkin (Değişiklik) Tebliği	10.10.2023	1361	13.10.2023	214
Türk Lirası ve Yabancı Para Mevduat ve Yasal Karşılık Hesaplarına Uygulanan Faiz Oranları ile Türk Lirası Reeskont İskonto ve Avans Faiz Oranları Değişikliği	27.11.2023	1370	28.11.2023	245
Kredi Kartları Azami Aylık Akdi ve Azami Aylık Gecikme Faiz Oranları Değişikliği			29.11.2023	246

Tablo A.2: Ekonomik Kararlar – Yasal Düzenlemeler

Konu	Yasa/Yasa Tasarısı/Yasa Önerisi		Resmi Gazete	
	Tarih	Numara	Tarih	Numara
Yasa Gücünde Kararnameler				
Kismen veya Tamamen Ödenmemiş Kamu Alacaklarının Tahsilatına İlişkin Yasa Gücünde Kararnamenin Değiştirilmesi Hakkında Yasa Gücünde Kararname	4.10.2023	Ü(K-I)1521-2023	4.10.2023	203
Gelir Vergisi Matrah Dilimleri ve Oranlarının Yeniden Düzenlenmesine İlişkin Yasa Gücünde Kararname	29.12.2023	Ü(K-I)2223-2023	29.12.2023	269
Yasa Tasarısı				
Uluslararası İşletme Şirketleri Yasa Tasarısı			2.10.2023	201
Para ve Kambiyo (Değişiklik) Yasa Tasarısı			2.10.2023	201
Yasa				
Kredi Kartı ve Banka Kartı ile Yapılan Perakende Mal ve Hizmet Alımlarına İade Yapılması (Değişiklik) Yasası			23.10.2023	221
Tasarruf Mevduatı Sigortası ve Finansal İstikrar Fonu (Değişiklik) Yasası			31.10.2023	228
Tüzükler				
Yerel İşgücü İstihdamının Desteklenmesi (Değişiklik No:4) Tüzüğü	16.10.2023	Ü(K-I)1 578-2023	16.10.2023	215
Gümrük Vergileri Tarife (Muafiyet) (Değişiklik) Tüzüğü	9.11.2023	Ü(K-I)1788-2023	10.11.2023	235
2023 Gümrük ve İstihsal (Harçlar ve Ücretler) (Oran ve Miktarlar) Tüzüğü	5.12.2023	Ü(K-I)1915-2023	7.12.2023	251
İhtiyat Sandığı Dairesi İştirakçi Hesaplarına Uygulanacak Faiz Oranlarına İlişkin (Değişiklik) Tüzüğü	29.12.2023	Ü(K-I)2222-2023	29.12.2023	269
Gelir Bütçesinde Yer Alan Harçların Günümüz Ekonomik Koşullarına Göre Yeniden Düzenlenmesine İlişkin (Değişiklik) Tüzüğü	29.12.2023	Ü(K-I)2223-2023	29.12.2023	269

EK B. İSTATİSTİKİ VERİLER

Tablo B.1: KKTCMB Seçilmiş Bilanço Kalemleri (TL)

Tarih	Likit Varlıklar	Krediler	Diğer Aktifler	Aktif Toplamı	Özkaynaklar	Mevduatlar	Yasal Karşılıklar	Diğer Pasifler	Pasif Toplamı
30 Eyl. 2019	12.024.932.318	188.602.841	99.806.315	12.313.341.474	574.939.219	4.069.005.293	2.134.892.647	5.534.504.315	12.313.341.474
31 Ara. 2019	12.816.365.963	50.103.991	612.537.467	13.479.007.421	589.827.556	4.568.214.697	2.350.769.024	5.970.196.144	13.479.007.421
31 Mar.2020	12.962.190.610	46.763.724	495.989.949	13.504.944.283	678.679.012	4.579.477.472	2.700.672.024	5.546.115.775	13.504.944.283
30 Haz. 2020	12.855.700.190	46.763.724	19.401.356	12.921.865.270	681.402.724	4.289.003.090	2.889.007.202	5.062.452.254	12.921.865.270
30 Eyl. 2020	15.359.430.508	52.012.879	34.655.533	15.446.098.920	682.771.674	5.397.934.136	3.183.661.686	6.181.731.424	15.446.098.920
31 Ara. 2020	16.353.005.072	51.791.967	279.486.590	16.684.283.629	719.302.337	5.468.896.150	2.930.655.027	7.565.430.115	16.684.283.629
31 Mar. 2021	16.798.728.605	248.862.975	346.890.300	17.394.481.880	805.485.172	5.526.562.169	3.175.733.887	7.886.700.652	17.394.481.880
30 Haz. 2021	17.830.514.206	503.423.458	229.660.370	18.563.598.034	809.107.488	5.967.117.859	3.375.004.675	8.412.368.012	18.563.598.034
30 Eyl. 2021	18.683.218.651	506.410.606	100.276.879	19.289.906.136	812.450.006	6.265.750.775	3.467.399.688	8.744.305.667	19.289.906.136
31 Ara. 2021	28.446.896.103	507.900.695	298.614.296	29.253.411.094	869.658.488	9.721.281.482	4.920.454.350	13.742.016.774	29.253.411.094
31 Mar. 2022	32.345.744.130	646.476.259	365.432.850	33.456.257.119	876.393.617	10.151.485.553	5.463.456.610	17.841.314.948	33.456.257.119
30 Haz. 2022	37.176.570.412	638.083.191	120.566.875	37.935.220.478	1.020.376.802	11.188.022.664	6.299.116.017	19.427.704.995	37.935.220.478
30 Eyl. 2022	42.713.142.726	638.083.191	323.850.699	43.675.076.616	1.040.506.323	10.412.683.315	6.806.071.426	25.415.815.552	43.675.076.616
31 Ara. 2022	51.065.484.220	638.083.191	1.318.718.119	53.022.285.530	1.163.375.168	13.932.982.685	7.989.843.275	29.936.084.402	53.022.285.530
31 Mar. 2023	53.835.791.941	634.742.925	1.266.244.877	55.736.779.743	1.469.952.020	13.365.446.232	8.888.212.762	32.013.168.729	55.736.779.743
30 Haz. 2023	76.347.698.476	634.742.925	2.195.775.339	79.178.216.740	1.488.234.438	16.850.986.583	12.559.020.558	48.279.975.161	79.178.216.740
30 Eyl. 2023	89.584.175.501	634.742.925	2.125.316.088	92.344.234.514	1.509.276.260	19.246.692.346	13.449.631.313	58.138.634.595	92.344.234.514
31 Ara. 2023	102.774.054.121	634.742.925	3.956.407.276	107.365.204.322	1.780.800.363	21.857.313.989	15.013.380.580	68.713.709.390	107.365.204.322

Kaynak: KKTCMB

Not: Mevduat toplamına bankalara borçlar kalemi dâhildir.

Tablo B.2: KKTCMB Likit Varlıklar (TL)

Tarih	Nakit Değerler	Altın Deposu	Bankalar Nezdindeki Mevduat (TP)	Bankalar Nezdindeki Mevduat (YP)	Yurt Dışı Bankalar	MDC	Toplam
30 Eyl. 2019	695.057.549	5.503.526	3.258.721.464	7.319.698.436	90.233.033	655.718.310	12.024.932.318
31 Ara. 2019	604.203.296	7.318.980	3.647.687.308	7.510.965.029	332.867.787	713.323.563	12.816.365.963
31 Mar. 2020	426.840.059	7.318.980	3.537.260.461	7.670.737.329	178.859.125	1.141.174.656	12.962.190.610
30 Haz. 2020	851.174.116	7.318.980	3.480.507.658	6.506.580.011	849.420	2.009.270.005	12.855.700.190
30 Eyl. 2020	1.090.478.693	7.318.980	4.181.981.541	6.350.544.980	974.190	3.728.132.124	15.359.430.508
31 Ara. 2020	1.202.513.929	11.245.022	3.875.374.944	6.892.833.367	2.774.707	4.368.263.103	16.353.005.072
31 Mar. 2021	1.367.010.884	11.245.022	3.287.712.637	7.456.678.273	1.126.369	4.674.955.420	16.798.728.605
30 Haz. 2021	1.227.874.023	11.245.022	2.901.751.435	8.723.829.175	1.805.527	4.964.009.024	17.830.514.206
30 Eyl. 2021	1.275.430.723	11.245.022	3.293.202.704	8.845.074.138	2.901.848	5.255.364.216	18.683.218.651
31 Ara. 2021	1.476.626.284	19.164.666	4.333.706.334	14.252.288.123	1.759.608	8.363.351.088	28.446.896.103
31 Mar. 2022	2.274.660.042	19.164.666	3.936.440.159	15.643.603.811	1.941.920	10.469.933.532	32.345.744.130
30 Haz. 2022	2.178.866.556	19.164.666	3.621.871.743	19.332.838.535	6.121.030	12.017.707.882	37.176.570.412
30 Eyl. 2022	2.179.117.148	19.164.666	5.071.037.194	23.448.416.690	2.024.244	11.993.382.784	42.713.142.726
31 Ara. 2022	2.387.349.833	27.466.269	6.958.152.831	22.101.658.935	2.307.907	19.588.548.445	51.065.484.220
31 Mar. 2023	2.410.529.497	27.466.269	6.649.022.203	21.269.836.769	30.022.889	23.448.914.314	53.835.791.941
30 Haz. 2023	5.266.371.892	27.466.269	8.178.841.954	26.106.201.334	3.445.563	36.765.371.463	76.347.698.476
30 Eyl. 2023	5.878.283.786	27.466.269	12.563.356.297	32.107.362.161	3.552.686	39.004.154.302	89.584.175.501
31 Ara. 2023	5.570.400.541	48.366.433	17.740.247.823	31.897.107.250	11.029.430	47.506.902.644	102.774.054.121

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.3: KKTCMB Tarafından Bankacılık Sektörüne Kullandırılan Krediler (TL)

Tarih	Tarım	Ticari	Sanayi	İhracat	Küçük Esnaf	Turizm	Eğitim	Toplam
30 Eyl. 2019							8.498.850	8.498.850
31 Ara. 2019								-
31 Mar.2020								-
30 Haz. 2020								-
30 Eyl. 2020							5.348.480	5.348.480
31 Ara. 2020							5.028.243	5.028.243
31 Mar. 2021							5.703.310	5.703.310
30 Haz. 2021								-
30 Eyl. 2021							3.050.939	3.050.939
31 Ara. 2021							4.477.238	4.477.238
31 Mar. 2022							5.052.801	5.052.801
30 Haz. 2022								-
30 Eyl. 2022								-
31 Ara. 2022								-
31 Mar. 2023								-
30 Haz. 2023								-
30 Eyl. 2023								-
31 Ara. 2023								-

Kaynak: KKTCMB

Not: Rakamlara faiz gelir reeskontları dâhil edilmiştir.

Tablo B.4: KKTCCMB Nezdindeki Mevduat ve Zorunlu Karşılık (TL)

Tarih	Kamu Mevduatı		Bankalar				Diğer		Toplam
			A-Serbest		B-Zorunlu Karşılıklar				
	TP	YP	TP	YP	TP	YP	TP	YP	
30 Eyl. 2019	355.937.954	80.590.555	352.615.354	3.112.598.004	789.935.711	1.344.956.936	1.011.763	166.251.663	6.203.897.940
31 Ara. 2019	61.510.327	60.554.852	766.047.422	3.522.339.747	853.421.489	1.497.347.535	1.737.248	156.025.101	6.918.983.721
31 Mar.2020	107.123.252	51.809.876	678.036.718	3.591.165.501	994.608.788	1.706.063.236	659.161	150.682.964	7.280.149.496
30 Haz. 2020	77.668.999	56.092.776	515.562.626	3.480.903.245	1.013.971.938	1.875.035.264	1.701.088	157.074.356	7.178.010.292
30 Eyl. 2020	608.951.094	106.926.073	444.078.224	4.005.388.538	1.035.786.158	2.147.875.528	9.859.691	222.730.516	8.581.595.822
31 Ara. 2020	163.030.306	119.763.224	531.265.922	4.415.759.693	719.232.331	2.211.422.696	1.610.324	237.466.681	8.399.551.177
31 Mar. 2021	255.979.686	127.402.881	285.791.270	4.623.867.268	771.146.280	2.404.587.607	1.089.834	232.431.230	8.702.296.056
30 Haz. 2021	261.056.741	35.972.553	394.225.884	5.059.854.514	748.207.492	2.626.797.183	980.548	215.027.619	9.342.122.534
30 Eyl. 2021	171.032.010	65.562.055	316.251.507	5.489.398.381	779.590.602	2.687.809.086	1.008.384	222.498.438	9.733.150.463
31 Ara. 2021	437.260.828	130.405.212	538.918.736	8.286.203.149	843.990.800	4.076.463.550	1.660.347	326.883.210	14.641.735.832
31 Mar. 2022	41.542.335	92.913.386	495.011.173	9.067.846.046	833.032.028	4.630.424.590	1.551.349	452.621.264	15.614.942.171
30 Haz. 2022	354.330.162	218.014.445	469.507.592	10.052.121.471	874.683.337	5.424.432.680	681.372	93.367.622	17.487.138.681
30 Eyl. 2022	136.327.273	55.563.696	724.175.129	9.369.188.294	1.099.864.495	5.706.206.931	1.612.439	125.816.464	17.218.754.741
31 Ara. 2022	431.147.142	667.502.907	1.786.187.372	10.959.023.885	1.340.550.756	6.649.292.519	2.932.326	86.189.053	21.922.825.960
31 Mar. 2023	140.413.705	110.168.929	1.973.938.545	10.674.548.696	1.594.175.884	7.294.036.878	3.469.872	462.906.484	22.253.658.994
30 Haz. 2023	297.280.376	160.434.508	1.581.177.387	13.852.674.546	1.787.827.328	10.771.193.230	2.462.475	956.957.291	29.410.007.141
30 Eyl. 2023	744.607.315	1.067.038.491	1.905.977.499	15.297.676.329	2.258.004.939	11.191.626.374	3.973.269	227.419.44	32.696.323.659
31 Ara. 2023	999.359.701	1.205.114.802	2.095.917.079	17.267.966.067	2.272.980.989	12.740.399.591	4.920.818	284.035.523	36.870.694.569

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.5: KKTCMB Döviz Kurları (Ay Sonu)

Yıllar	Aylar	ABD doları		EURO		GBP	
		Alış	Satış	Alış	Satış	Alış	Satış
2015		2,9076	2,9128	3,1776	3,1833	4,3007	4,3231
2016		3,5192	3,5255	3,7099	3,7166	4,3189	4,3414
2017		3,7719	3,7787	4,5155	4,5237	5,0803	5,1068
2018		5,2609	5,2704	6,0280	6,0388	6,6528	6,6875
2019		5,9402	5,9509	6,6506	6,6625	7,7765	7,8171
2020		7,3405	7,3537	9,0079	9,0241	9,9438	9,9957
2021		12,9775	13,0009	14,6823	14,7088	17,4530	17,5440
2022		18,6983	18,7320	19,9349	19,9708	22,4892	22,6065
2023	1	18,7876	18,8215	20,4525	20,4894	23,2356	23,3568
	2	18,8632	18,8972	19,9061	19,9419	22,5272	22,6447
	3	19,1460	19,1804	20,8021	20,8396	23,5943	23,7174
	4	19,4268	19,4618	21,3604	21,3989	24,1829	24,3089
	5	20,3104	20,3470	21,7607	21,7999	25,1280	25,2590
	6	25,8231	25,8696	28,1540	28,2048	32,8076	32,9786
	7	26,9394	26,9879	29,5700	29,6233	34,4740	34,6537
	8	26,5763	26,6242	28,7308	28,7825	33,4427	33,6170
	9	27,3767	27,4260	29,0305	29,0828	33,4816	33,6562
	10	28,2043	28,2552	29,8143	29,8681	34,1217	34,2996
	11	28,8596	28,9116	31,7037	31,7608	36,5710	36,7617
	12	29,4382	29,4913	32,5739	32,6326	37,4417	37,6369

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.6: Çapraz Kurlar

Yıllar	Aylar	Yabancı Para / ABD doları	
		£	€
2014		1,5535	1,2164
2015		1,4817	1,0929
2016		1,2293	1,0542
2017		1,3492	1,1972
2018		1,2667	1,1458
2019		1,3114	1,1196
2020		1,3570	1,2272
2021		1,3472	1,1314
2022		1,2048	1,0661
2023	1	1,2389	1,0886
	2	1,1963	1,0553
	3	1,2344	1,0865
	4	1,2469	1,0995
	5	1,2393	1,0714
	6	1,2726	1,0903
	7	1,2819	1,0977
	8	1,2605	1,0811
	9	1,2251	1,0604
	10	1,2119	1,0571
	11	1,2694	1,0986
	12	1,2740	1,1065

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.7: KKTCCMB Tarafından Türk Lirası ve Döviz Mevduatına Uygulanan Faiz Oranları (%)

Yürürlük Tarihi	Para Cinsi				Yönetim Kurulu Kararı		Resmi Gazete	
	TL	₺	€	£	Tarih	Sayı	Tarih	Sayı
	Vadesiz	Vadesiz	Vadesiz	Vadesiz				
01.03.2015	6,50	0,25	0,25	0,50	10.02.2015	900	17.02.2015	25
03.04.2017	7,00	0,40	0,25	0,50	23.03.2017	947	03.04.2017	61
05.06.2018	11,00	0,40	0,25	0,50	04.06.2018	998	11.06.2018	89
25.06.2018	11,00	0,75	0,25	0,50	21.06.2018	1001	02.07.2018	102
24.09.2018	17,25	1,00	0,25	0,50	20.09.2018	1014	26.09.2018	140
29.07.2019	13,25	1,00	0,125	0,25	26.07.2019	1046	29.07.2019	107
16.09.2019	10,00	1,00	0,125	0,25	12.09.2019	1054	16.09.2019	128
28.10.2019	8,50	1,00	0,125	0,25	25.10.2019	1059	28.10.2019	153
16.12.2019	7,25	0,75	0,05	0,125	13.12.2019	1069	16.12.2019	178
20.01.2020	6,75	0,50	0,05	0,125	17.01.2020	1076	20.01.2020	12
24.02.2020	6,50	0,50	0,05	0,125	20.02.2020	1081	24.02.2020	29
11.03.2020	6,50	0,25	0,05	0,125	10.03.2020	1087	11.03.2020	37
04.05.2020	5,00	0,25	0,05	0,125	30.04.2020	1099	04.05.2020	77
24.08.2020	6,75	0,40	0,15	0,25	20.08.2020	1125	24.08.2020	158
01.10.2020	8,25	0,60	0,25	0,30	30.09.2020	1143	01.10.2020	188
20.11.2020	11,50	0,60	0,25	0,30	19.11.2020	1158	20.11.2020	214
25.12.2020	13,75	0,60	0,25	0,30	24.12.2020	1168	25.12.2020	235
19.02.2021	13,75	0,40	0,15	0,20	17.02.2021	1178	19.02.2021	40
02.04.2021	15,25	0,40	0,15	0,20	01.04.2021	1190	02.04.2021	75
28.10.2021	12,75	0,40	0,15	0,20	27.10.2021	1233	27.10.2021	237
20.05.2022	12,75	0,50	0,25	0,30	17.05.2022	1276	20.05.2022	99
23.06.2022	13,75	1,00	0,50	0,60	22.06.2022	1280	23.06.2022	128
26.07.2023	20,25	1,50	1,00	1,25	25.07.2023	1348	26.07.2023	153
11.10.2023	26,00	1,50	1,00	1,25	10.10.2023	1360	10.10.2023	210
01.12.2023	36	2,00	1,25	2,00	27.11.2023	1370	28.11.2023	245

Kaynak: KKTCCMB

Not: Vadesiz Türk lirası ve döviz mevduatına uygulanan faiz oranları, vadeli mevduat için de geçerlidir.

Tablo B.8: KKTOMB Tarafından Yasal Karşılıklara Uygulanan Faiz Oranları (%)

Yürürlük Tarihi	Para Cinsi				Yönetim Kurulu Kararı		Resmi Gazete	
	TL	₺	€	£	Tarih	Sayı	Tarih	Sayı
01.01.2013	4,00	0,00	0,50	0,25	20.12.2012	836	21.12.2012	212
01.06.2013	3,50	0,00	0,50	0,25	09.05.2013	849	16.05.2013	85
01.03.2015	3,50	0,00	0,00	0,00	10.02.2015	899	17.02.2015	25
01.02.2018	5,00	0,20	0,125	0,25	25.01.2018	979	31.01.2018	9
05.06.2018	7,50	0,20	0,125	0,25	04.06.2018	998	11.06.2018	89
25.06.2018	7,50	0,40	0,125	0,25	21.06.2018	1001	02.07.2018	102
15.08.2018	9,00	0,40	0,125	0,25	14.08.2018	1004	31.08.2018	127
24.09.2018	13,00	0,65	0,125	0,25	20.09.2018	1014	26.09.2018	140
29.07.2019	9,00	0,65	0,00	0,125	26.07.2019	1046	29.07.2019	107
16.09.2019	5,75	0,50	0,00	0,125	12.09.2019	1054	16.09.2019	128
28.10.2019	3,25	0,50	0,00	0,125	25.10.2019	1059	28.10.2019	153
16.12.2019	2,50	0,25	0,00	0,05	13.12.2019	1069	16.12.2019	178
24.02.2020	2,25	0,25	0,00	0,05	20.02.2020	1081	24.02.2020	29
11.03.2020	2,25	0,125	0,00	0,05	10.03.2020	1087	11.03.2020	37
04.05.2020	1,00	0,125	0,00	0,05	30.04.2020	1099	04.05.2020	77
24.08.2020	2,75	0,20	0,05	0,10	20.08.2020	1125	24.08.2020	158
01.10.2020	3,50	0,25	0,10	0,15	30.09.2020	1143	01.10.2020	188
20.11.2020	6,00	0,25	0,10	0,15	19.11.2020	1158	20.11.2020	214
25.12.2020	8,00	0,25	0,10	0,15	24.12.2020	1168	25.12.2020	235
19.02.2021	8,00	0,20	0,05	0,10	17.02.2021	1178	19.02.2021	40
02.04.2021	9,00	0,20	0,05	0,10	01.04.2021	1190	02.04.2021	75
28.10.2021	6,00	0,20	0,05	0,10	27.10.2021	1233	27.10.2021	237
20.05.2022	6,00	0,25	0,10	0,15	17.05.2022	1276	20.05.2022	99
23.06.2022	6,00	0,50	0,25	0,30	22.06.2022	1280	23.06.2022	128
26.07.2023	6,00	0,75	0,50	0,65	25.07.2023	1348	26.07.2023	153
01.12.2023	15,00	1,00	0,75	1,00	27.11.2023	1370	28.11.2023	245

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.9: Reeskont Faiz Oranları (%)

Yürürlük Tarihi	Para Cinsi																
	TL					₺				€			£				
	Tic.	San. Tur. Tar. Eğt.	İhr.	Esn.	Döv. Muk. Avs	Tic.	San. Tur. Eğt.	İhr.	Döv. Muk. Avs	Tic.	San. Tur. Eğt.	İhr.	Döv. Muk. Avs	Tic.	San. Tur. Eğt.	İhr.	Döv. Muk. Avs
27.12.10	14	12	12	11	11	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
01.01.13	11	8	8	8	8	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
01.06.13	11	7	7	7	7	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
05.06.18	17,5	14,5	14,5	13,5	13,5	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
24.09.18	23,75	20,75	20,75	19,75	19,75	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
29.07.19	19,50	16,50	16,50	15,50	15,50	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
16.09.19	16,50	13,50	13,50	12,50	12,50	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
28.10.19	15,00	12,00	12,00	11,00	11,00	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
16.12.19	13,00	10,00	10,00	9,00	10,50	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
20.01.20	12,50	9,50	9,50	8,50	10,00	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
24.02.20	12,25	9,25	9,25	8,25	9,75	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
04.05.20	10,75	8,00	8,00	7,00	8,25	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
24.08.20	12,75	10,00	10,00	9,00	10,50	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
20.11.20	17,75	15,00	15,00	14,00	14,00	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
25.12.20	20,00	17,25	17,25	16,25	16,50	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
02.04.21	21,50	18,75	18,75	17,75	18,00	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
28.10.21	19,00	16,25	16,25	15,25	16,00	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
23.06.22	20,00	17,25	17,25	16,25	16,50	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
26.07.23	35,00	30,00	30,00	28,00	29,00	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
11.10.23	40,00	32,75	32,75	30,75	32,00	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
01.12.23	50,00	42,75	42,75	40,75	42,00	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.10: Yasal Karşılık Oranları (%)

Yürürlüğe Giriş Tarihi	Türk Parası Ve Yabancı Para Yükümlülüklerde					Kıymetli Maden Yükümlülüklerde	Yönetim Kurulu Kararı	
	Mevduat Hariç Diğer Yükümlülüklerde	3 Aya Kadar Vadeli Mevduatlarda (üç ay dâhil)	3 Ay-6 Ay Vadeli Mevduatlarda (altı ay dâhil)	6 Ay – 1 Yıl Vadeli Mevduatlarda (bir yıl dâhil)	Bir Yıldan Uzun Vadeli Mevduatlarda	Genel	Tarihi	Sayısı
28.02.2014	8	8	7	6	5	0	30.01.2014	872
15.08.2018	7	7	6	5	4	0	14.08.2018	1005
31.12.2019	7,25	7,25	6,25	5,25	4,25	0	27.12.2019	1072
31.01.2020	7,50	7,50	6,50	5,50	4,50	0	27.12.2019	1072
29.02.2020	7,75	7,75	6,75	5,75	4,75	0	27.12.2019	1072
31.03.2020	8	8	7	6	5	0	27.12.2019	1072

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.11: Karşılıksız Çekler

Yıllar	Aylar	Çek Kullanmaktan Men Edilenler (Kişi)	
		Aylık Toplam	Kümülatif Toplam
2013			2.910
2014			3.366
2015			3.699
2016			2.977
2017			2.469
2018			2.374
2019			2.166
2020			1.633
2021			1.356
2022			757
2023	1	54	54
	2	52	106
	3	57	163
	4	53	216
	5	53	269
	6	57	326
	7	64	390
	8	62	452
	9	63	515
	10	58	573
	11	43	616
	12	43	659

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.12: Elektronik Ödeme Sistemi İşlemleri - Ödeme Kanalına Göre (Adet)

	Para Kodu	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Şube	TRY	17.367	15.472	18.928	16.081	18.096	17.531	18.541	18.371	18.535	18.854	16.958	19.560
	USD	1.277	1.132	1.478	1.265	1.525	1.294	1.488	1.469	1.386	1.605	1.512	1.612
	EUR	1.239	1.099	1.431	1.187	1.473	1.259	1.378	1.470	1.494	1.551	1.504	1.646
	GBP	1.929	1.799	2.258	2.026	2.267	2.008	2.070	2.146	2.261	2.331	2.236	2.278
İnternet Bankacılığı	TRY	29.307	29.333	34.680	31.280	35.953	33.691	33.828	36.638	36.317	41.035	41.563	47.228
	USD	1.196	1.064	1.304	1.220	1.590	1.393	1.502	1.561	1.627	1.858	1.817	2.021
	EUR	997	903	1.155	1.113	1.402	1.272	1.459	1.427	1.465	1.682	1.663	1.890
	GBP	1.813	1.725	2.277	2.106	2.474	2.199	2.381	2.608	2.786	3.186	3.289	3.281
Diğer	TRY	1.159	1.130	1.455	1.010	1.089	1.121	996	717	762	196	0	0
	USD	24	26	40	20	19	15	15	16	14	4	0	0
	EUR	25	12	13	18	19	23	11	12	11	6	0	0
	GBP	48	58	61	44	78	54	53	36	28	10	0	0
Toplam	TRY	47.833	45.935	55.063	48.371	55.138	52.343	53.365	55.726	55.614	60.085	58.521	66.788
	USD	2.497	2.222	2.822	2.505	3.134	2.702	3.005	3.046	3.027	3.467	3.329	3.633
	EUR	2.261	2.014	2.599	2.318	2.894	2.554	2.848	2.909	2.970	3.239	3.167	3.536
	GBP	3.790	3.582	4.596	4.176	4.819	4.261	4.504	4.790	5.075	5.527	5.525	5.559

Şube: katılımcı merkezi + şube olmak üzere iki kalemden oluşmaktadır.

Diğer: ATM, telefon bankacılığı, mobil bankacılık ve diğer ödeme kanallarıyla yapılan işlemlerin toplamıdır.

Tablo B.13: Elektronik Ödeme Sistemi İşlemleri - Ödeme Kanalına Göre (Tutar)

	Para Kodu	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Şube	TRY	8.072.176.749	7.109.189.187	8.785.176.583	8.800.819.214	10.485.042.860	8.811.081.675	11.737.132.371	11.104.702.116	12.034.792.316	12.742.803.360	13.823.076.046	14.269.789.864
	USD	104.141.065	86.819.919	111.441.639	107.756.960	136.703.678	88.172.970	104.676.303	89.879.738	105.291.713	103.964.232	106.128.538	127.452.640
	EUR	70.223.877	55.140.331	99.241.938	57.674.441	81.026.280	68.166.674	67.520.565	64.409.714	82.155.363	82.082.529	76.338.387	85.428.197
	GBP	92.575.839	85.235.776	93.444.254	83.159.364	105.146.284	96.848.621	84.176.177	75.038.340	85.439.856	100.146.822	105.506.612	93.783.656
İnternet Bankacılığı	TRY	1.362.002.943	1.251.752.516	1.665.427.987	1.617.773.768	2.006.196.583	1.791.608.277	1.960.048.542	2.221.238.584	2.231.770.511	2.723.194.000	2.842.627.657	3.134.385.266
	USD	10.209.237	11.071.377	11.397.252	13.400.784	16.464.701	13.629.186	11.779.538	14.969.137	14.686.139	20.071.791	19.849.649	20.980.190
	EUR	6.764.411	6.065.447	8.494.314	9.143.068	14.065.289	10.018.187	9.986.498	10.025.914	10.303.097	13.558.905	14.946.101	16.215.374
	GBP	11.933.862	11.211.746	16.837.423	20.274.888	21.053.730	14.661.579	14.586.039	17.166.140	18.453.459	21.358.866	25.312.699	23.609.924
Diğer	TRY	16.649.884	18.961.525	21.325.249	13.953.705	15.902.148	16.340.748	16.378.173	10.635.266	12.137.215	2.500.414	0	0
	USD	84.594	72.562	141.885	40.919	24.034	15.570	19.783	24.196	17.262	2.806	0	0
	EUR	46.269	8.673	111.717	18.644	17.844	33.589	8.146	6.311	13.790	640	0	0
	GBP	120.526	130.963	132.511	56.557	127.676	63.133	58.415	28.858	26.373	11.515	0	0
Toplam	TRY	9.450.829.575	8.379.903.228	10.471.929.818	10.432.546.687	12.507.141.591	10.619.030.700	13.713.559.086	13.336.575.967	14.278.700.042	15.468.497.775	16.665.703.703	17.404.175.130
	USD	114.434.896	97.963.858	122.980.776	121.198.662	153.192.413	101.817.726	116.475.624	104.873.071	119.995.114	124.038.829	125.978.187	148.432.829
	EUR	77.034.557	61.214.451	107.847.969	66.836.153	95.109.412	78.218.450	77.515.209	74.441.939	92.472.250	95.642.074	91.284.487	101.643.571
	GBP	104.630.227	96.578.485	110.414.188	103.490.809	126.327.690	111.573.333	98.820.631	92.233.337	103.919.688	121.517.203	130.819.311	117.393.580

Şube: katılımcı merkezi + şube olmak üzere iki kalemden oluşmaktadır.

Diğer: ATM, telefon bankacılığı, mobil bankacılık ve diğer ödeme kanallarıyla yapılan işlemlerin toplamıdır.

Tablo B.14: KKTC Takas Odası Aracılığıyla İbraz Edilen Çekler (Adet)

Para Kodu	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
TRY	112.788	98.095	111.018	93.341	118.657	94.416	113.473	106.288	97.368	116.953	105.339	102.687
USD	3.769	3.343	3.828	3.197	4.169	3.405	4.244	4.008	3.661	4.617	4.265	3.960
EUR	2.061	1.796	1.958	1.657	2.248	1.897	2.144	2.219	1.988	2.692	2.315	2.165
GBP	2.699	2.535	2.992	2.437	2.948	2.415	2.982	2.831	2.735	3.327	2.831	2.818

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.15: KKTC Takas Odası Aracılığıyla İbraz Edilen Çekler (Tutar)

Para Kodu	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
TRY	4.640.622.221	4.178.186.118	4.927.133.410	4.384.977.206	5.533.511.357	5.103.838.902	6.002.634.185	6.141.343.018	6.400.759.333	7.386.940.459	7.430.242.520	7.317.146.216
USD	30.941.462	25.196.176	34.308.467	25.804.613	36.028.467	28.831.778	35.832.821	40.485.328	31.903.768	35.444.607	40.538.246	31.453.070
EUR	18.422.163	15.388.317	23.022.290	14.281.158	19.351.992	17.248.358	17.260.037	16.555.566	18.826.919	20.632.695	18.867.510	23.903.784
GBP	81.344.822	64.834.213	104.541.825	75.627.575	74.626.694	71.309.608	74.204.072	66.587.966	79.030.342	82.240.727	78.840.200	75.533.991

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.16: KKTC Takas Odası Aracılığıyla İade Edilen Çekler (Adet)

Para Kodu	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
TRY	962	805	1.011	797	943	752	1.065	788	636	993	753	839
USD	70	52	56	35	83	52	73	97	56	70	42	55
EUR	22	14	29	18	22	19	24	18	19	34	25	27
GBP	62	52	59	44	92	78	103	100	99	103	71	86

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.17: KKTC Takas Odası Aracılığıyla İade Edilen Çekler (Tutar)

Para Kodu	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
TRY	107.102.796	84.704.794	89.389.198	64.705.361	123.637.858	61.455.221	140.787.579	114.550.241	101.249.127	183.177.583	201.283.581	130.551.132
USD	821.651	551.467	805.999	257.315	868.571	956.738	992.644	1.529.047	1.578.223	1.174.075	4.894.662	1.135.211
EUR	638.013	289.913	415.140	271.362	419.430	335.976	684.819	419.355	534.790	927.006	1.529.231	733.530
GBP	909.791	1.197.730	808.610	620.662	2.110.914	3.060.803	1.914.361	2.456.395	2.378.354	1.693.173	1.477.146	4.733.035

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.18: Ay Sonları İtibarıyla Karşılıksız Çekler (Adet)

	Para Kodu	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Tüzel Kişi Çek Adedi		15.416	15.422	15.438	15.466	15.469	15.485	15.529	15.560	15.547	15.568	15.601	15.559
Gerçek Kişi Çek Adedi	TRY	15.009	15.011	15.012	15.073	15.096	15.147	15.159	15.176	15.232	15.227	15.226	15.233
Toplam Çek Adedi		30.425	30.433	30.450	30.539	30.565	30.632	30.688	30.736	30.779	30.795	30.827	30.792
Tüzel Kişi Çek Adedi		1.183	1.187	1.196	1.198	1.205	1.206	1.207	1.218	1.229	1.230	1.232	1.235
Gerçek Kişi Çek Adedi	USD	238	238	236	232	232	232	232	238	238	239	239	240
Toplam Çek Adedi		1.421	1.425	1.432	1.430	1.437	1.438	1.439	1.456	1.467	1.469	1.471	1.475
Tüzel Kişi Çek Adedi		943	943	944	946	936	925	920	916	916	916	916	914
Gerçek Kişi Çek Adedi	EUR	202	203	203	203	204	204	204	204	204	205	205	205
Toplam Çek Adedi		1.145	1.146	1.147	1.149	1.140	1.129	1.124	1.120	1.120	1.121	1.121	1.119
Tüzel Kişi Çek Adedi		1.637	1.639	1.634	1.640	1.612	1.615	1.624	1.640	1.657	1.664	1.666	1.641
Gerçek Kişi Çek Adedi	GBP	737	739	740	741	743	745	747	748	754	754	758	759
Toplam Çek Adedi		2.374	2.378	2.374	2.381	2.355	2.360	2.371	2.388	2.411	2.418	2.424	2.400

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.19: Ay Sonları İtibarıyla Karşılıksız Çekler (Tutar)

	Para Kodu	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Tüzel Kişi Çek Tutarı		403.350.986	405.924.512	409.046.830	409.481.683	410.910.611	413.613.898	413.636.981	413.730.780	414.148.552	415.205.533	417.767.864	419.890.971
Gerçek Kişi Çek Tutarı	TRY	332.583.198	333.782.023	334.749.393	337.250.341	338.720.698	342.946.903	343.577.566	346.314.395	351.663.701	352.824.856	353.684.568	354.275.223
Toplam Çek Tutarı		753.352.445	755.999.191	757.571.978	762.350.736	764.208.913	769.228.133	773.150.980	777.914.243	778.020.580	783.175.364	791.389.663	789.139.300
Tüzel Kişi Çek Tutarı		25.487.265	25.502.625	25.603.778	25.614.778	25.702.989	25.720.489	25.735.489	25.868.009	26.052.179	26.068.979	26.132.499	26.200.499
Gerçek Kişi Çek Tutarı	USD	2.622.664	2.622.664	2.615.314	2.598.426	2.598.426	2.604.202	2.604.202	2.635.312	2.635.312	2.636.312	2.636.312	2.637.912
Toplam Çek Tutarı		28.109.929	28.125.289	28.219.092	28.213.204	28.301.415	28.324.691	28.339.691	28.503.321	28.687.491	28.705.291	28.768.811	28.838.411
Tüzel Kişi Çek Tutarı		17.609.363	17.609.363	17.616.363	17.640.363	17.529.198	17.524.248	16.032.248	15.132.248	15.132.248	15.132.248	15.132.248	15.164.573
Gerçek Kişi Çek Tutarı	EUR	1.290.740	1.320.740	1.320.740	1.320.740	1.344.740	1.344.740	1.344.740	1.344.740	1.344.740	1.346.740	1.346.740	1.346.740
Toplam Çek Tutarı		18.900.103	18.930.103	18.937.103	18.961.103	18.873.938	18.868.988	17.376.988	16.476.988	16.476.988	16.478.988	16.478.988	16.511.313
Tüzel Kişi Çek Tutarı		34.319.573	34.439.573	34.214.673	34.250.273	32.924.483	32.962.758	33.012.348	33.113.165	33.614.325	33.964.425	33.974.525	33.792.829
Gerçek Kişi Çek Tutarı	GBP	10.861.332	10.931.332	10.909.635	10.934.635	10.965.635	10.977.835	10.989.235	10.990.875	12.200.875	12.200.875	12.256.540	12.263.040
Toplam Çek Tutarı		45.180.905	45.370.905	45.124.308	45.184.908	43.890.117	43.940.592	44.001.582	44.104.039	45.815.199	46.165.299	46.231.064	46.055.868

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.20: Bankacılık Sektörü Aktif / Pasif Özetleri (Milyon TL)

Tarih	Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler	Menkul Değerler Cüzdanı	Mevduat Munzam Karşılıkları	Brüt Krediler	Ayrılan Karşılıklar	Diğer	Aktif Toplamı	Mevduat	Diğer	Özkaynak	Pasif Toplamı
31 Mar. 2020	12.455,7	2.503,8	2.755,9	23.475,6	-829,5	1.639,7	42.001,2	34.244,8	3.947,9	3.808,5	42.001,2
30 Haz. 2020	11.800,6	3.078,5	2.871,9	24.487,2	-821,6	1.674,2	43.090,8	35.247,1	4.018,5	3.825,2	43.090,8
30 Eyl. 2020	13.556,6	3.498,0	3.215,1	27.305,2	-835,4	1.817,2	48.556,7	40.117,0	4.237,1	4.202,6	48.556,7
31 Ara. 2020	14.761,7	3.546,4	2.953,0	28.758,3	-879,0	1.460,9	50.601,3	41.787,6	4.467,4	4.346,3	50.601,3
31 Mar. 2021	15.794,1	3.960,0	3.261,0	29.969,3	-869,0	1.936,6	54.052,0	44.774,9	4.547,8	4.729,3	54.052,0
30 Haz. 2021	16.290,4	4.385,5	3.356,2	31.432,4	-865,8	2.293,6	56.892,3	46.859,3	4.925,0	5.108,0	56.892,3
30 Eyl. 2021	17.307,8	4.631,1	3.492,7	32.151,5	-883,6	2.700,1	59.399,6	48.804,6	5.083,8	5.511,2	59.399,6
31 Ara. 2021	24.213,2	6.838,7	4.955,2	42.006,0	-962,0	2.591,9	79.643,0	66.179,1	7.423,0	6.040,9	79.643,0
31 Mar. 2022	27.036,1	8.405,2	5.439,3	45.161,9	-985,2	3.248,4	88.305,7	73.368,1	4.547,8	8.086,3	88.305,7
30 Haz. 2022	30.404,8	9.786,2	6.038,5	48.836,3	-1.016,9	3.477,8	97.526,7	80.962,9	8.945,9	7.617,9	97.526,7
30 Eyl. 2022	35.986,0	12.224,6	6.870,7	50.868,3	-1.117,3	4.301,9	109.134,2	90.576,0	10.049,0	8.509,2	109.134,2
31 Ara. 2022	42.632,9	15.443,2	7.975,1	56.587,2	-1.309,5	4.002,7	125.331,6	104.324,5	11.728,2	9.278,9	125.331,6
31 Mar. 2023	44.857,1	18.912,6	8.887,9	60.633,0	-1.279,6	4.902,8	136.913,8	112.525,3	14.113,0	10.275,5	136.913,8
30 Haz. 2023	57.935,3	31.999,4	12.516,3	76.645,8	-1.460,9	6.650,5	184.296,4	152.484,2	19.816,3	11.995,9	184.296,4
30 Eyl. 2023	64.633,1	34.735,3	13.446,5	80.891,6	-1.498,5	7.939,1	200.147,1	164.692,8	21.037,7	14.416,6	200.147,1
31 Ara. 2023	74.496,2	41.669,1	14.936,9	92.047,1	-1.965,1	7.537,3	228.721,5	186.717,8	25.184,3	16.819,4	228.721,5

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.21: Krediler (Toplam) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	İskonto ve İştirak Senetleri	İhracat Kredileri	İthalat Kredileri	İhracat Garantili Yatırım Kredileri	Diğer Yatırım Kredileri	İşletme Kredileri	İhtisas Kredileri	Fon Kaynaklı Krediler	Tüketici Kredileri	Kredi Kartları	Müşteri Adına Menkul Değer Alımı Kredileri	KKTCMB Kaynaklı Krediler	KKTCMB Aracılığıyla Kullanılan Krediler	Diğer Krediler	Toplam
31 Mar. 2020	293,9	1,3	4,5	0,0	126,5	14.145,7	43,3	23,1	5.353,7	508,8	0,0	0,0	0,0	1.483,8	21.984,6
30 Haz. 2020	183,2	0,7	4,7	0,0	131,2	14.815,7	64,8	23,7	5.629,1	576,5	0,0	0,0	0,0	1.577,1	23.006,7
30 Eyl. 2020	217,1	0,3	5,2	0,0	173,2	16.623,8	73,5	26,0	6.288,5	639,6	0,0	5,4	0,0	1.757,7	25.810,2
31 Ara 2020	263,3	0,0	5,4	73,4	208,6	18.868,7	87,2	24,8	6.329,0	703,4	0,0	5,0	0,0	633,6	27.202,4
31 Mar. 2021	296,3	0,0	5,6	81,8	216,4	19.929,9	94,2	27,3	6.512,4	687,2	0,2	5,7	0,0	578,4	28.435,4
30 Haz. 2021	335,1	0,0	5,7	86,2	221,9	20.909,0	98,8	28,4	6.757,2	837,6	0,0	0,0	0,0	639,3	29.919,2
30 Eyl. 2021	381,9	0,0	5,7	87,8	214,9	21.525,5	92,8	28,9	6.650,9	909,4	0,0	3,1	0,0	711,2	30.612,1
31 Ara. 2021	564,5	0,0	0,7	130,4	293,7	30.433,5	95,2	38,9	7.472,4	1.004,6	0,0	4,5	0,0	382,4	40.420,8
31 Mar. 2021	673,3	0,0	0,8	145,3	312,5	32.764,9	109,1	45	7.727,5	1.049,3	0,1	5,1	0,0	647,2	43.479,8
30 Haz. 2022	796,0	0,0	0,8	297,4	275,3	35.361,6	102,9	50,3	8.175,0	1.320,1	0,1	0,0	0,0	655,6	47.035,1
30 Eyl. 2022	901,9	13,0	0,9	329,9	286,9	36.259,2	113,4	55,3	8.606,6	1.504,1	0,1	0,0	0,0	885,6	48.956,9
31 Ara. 2022	1.115,8	10,0	2,6	336,6	290,1	40.001,4	234,0	55,7	9.376,5	1.770,5	0,1	0,0	0,0	754,1	53.947,4
31 Mar. 2023	1.172,7	25,0	1,1	344,9	95,1	42.455,2	393,8	56,9	10.617,0	1.939,4	0,0	0,0	0,0	811,4	57.912,5
30 Haz. 2023	1.787,2	43,0	1,4	253,3	173,9	54.307,9	464,4	74,6	13.483,3	2.520,1	0,0	0,0	0,0	758,5	73.867,6
30 Eyl. 2023	1.854,2	40,5	1,4	272,0	170,5	56.308,8	434,3	79,9	14.519,1	2.910,6	0,0	0,0	0,0	1.544,7	78.136,0
31 Ara. 2023	2.128,0	41,8	3,6	728,0	162,1	63.900,2	513,5	85,0	15.768,8	3.413,3	0,0	0,0	0,0	1.126,8	87.871,1

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.22: Krediler (TP) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	İskonto ve İştirak Senetleri	İhracat Kredileri	İthalat Kredileri	İhracat Garantili Yatırım Kredileri	Diğer Yatırım Kredileri	İşletme Kredileri	İhtisas Kredileri	Fon Kaynaklı Krediler	Tüketici Kredileri	Kredi Kartları	Müşteri Adına Menkul Değer Alımı Kredileri	KKTCMB Kaynaklı Krediler	KKTCMB Aracılığıyla Kullanılan Krediler	Diğer Krediler	Toplam
31 Mar. 2020	182,0	1,3	0,1	0,0	42,6	5.537,4	43,3	4,5	3.156,0	506,1	0,0	0,0	0,0	766,5	10.239,8
30 Haz. 2020	96,6	0,8	0,1	0,0	40,9	5.738,4	64,8	4,3	3.326,6	574,8	0,0	0,0	0,0	874,6	10.721,9
30 Eyl. 2020	121,9	0,3	0,1	0,0	36,9	6.332,7	73,5	4,0	3.702,6	637,1	0,0	0,0	0,0	991,5	11.900,6
31 Ara. 2020	156,8	0,0	0,0	0,0	32,2	8.155,9	87,2	4,0	3.808,2	701,4	0,0	0,0	0,0	394,9	13.340,6
31 Mar. 2021	166,6	0,0	0,0	0,0	28,6	7.999,3	94,2	3,8	3.762,6	685,1	0,2	0,0	0,0	308,9	13.049,3
30 Haz. 2021	192,2	0,0	0,0	0,0	26,3	7.978,6	98,8	3,8	3.830,0	834,4	0,0	0,0	0,0	323,3	13.287,4
30 Eyl. 2021	239,5	0,0	0,0	0,0	22,8	8.181,4	92,8	3,7	3.884,7	904,9	0,0	0,0	0,0	379,0	13.708,8
31 Ara. 2021	296,4	0,0	0,0	0,0	22,4	9.568,8	95,2	3,7	3.987,3	1.000,1	0,0	0,0	0,0	256,4	15.230,3
31 Mar. 2022	360,5	0,0	0,0	0,0	18,7	9.813,4	109,1	3,4	4.067,8	1.043,4	0,0	0,0	0,0	439,4	15.855,6
30 Haz. 2022	452,5	0,0	0,0	0,0	16,9	10.410,4	102,9	3,3	4.389,6	1.311,8	0,1	0,0	0,0	419,8	17.107,3
30 Eyl. 2022	550,6	13,0	0,0	0,0	12,8	10.670,5	113,4	2,8	4.864,1	1.491,3	0,1	0,0	0,0	554,0	18.272,6
31 Ara. 2022	685,1	10,0	0,0	0,0	10,1	12.493,6	234,0	2,6	5.488,6	1.758,2	0,1	0,0	0,0	464,8	21.147,1
31 Mar. 2023	705,4	25,0	0,6	0,0	7,3	13.416,2	393,8	2,5	6.619,8	1.925,4	0,0	0,0	0,0	566,8	23.662,8
30 Haz. 2023	1.009,2	43,0	0,0	0,0	61,0	14.582,3	464,4	2,4	8.204,3	2.491,4	0,0	0,0	0,0	315,1	27.173,1
30 Eyl. 2023	1.050,7	40,5	0,0	0,0	59,1	14.150,4	434,3	2,3	9.133,5	2.879,4	0,0	0,0	0,0	1.045,0	28.795,2
31 Ara. 2023	1.142,0	41,8	0,0	0,0	57,0	15.663,2	513,5	2,3	9.565,9	3.373,9	0,0	0,0	0,0	915,0	31.274,6

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.23: Krediler (YP) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	İskonto ve İştirak Senetleri	İhracat Kredileri	İthalat Kredileri	İhracat Garantili Yatırım Kredileri	Diğer Yatırım Kredileri	İşletme Kredileri	İhtisas Kredileri	Fon Kaynaklı Krediler	Tüketici Kredileri	Kredi Kartları	Müşteri Adına Menkul Değer Alımı Kredileri	KKTCMB Kaynaklı Krediler	KKTCMB Aracılığıyla Kullanılan Krediler	Diğer Krediler	Toplam
31 Mar. 2020	111,9	0,0	4,4	0,0	83,9	8.608,4	0,0	18,6	2.197,7	2,7	0,0	0,0	0,0	717,2	11.744,8
30 Haz. 2020	86,6	0,0	4,6	0,0	90,2	9.077,3	0,0	19,4	2.302,5	1,7	0,0	0,0	0,0	702,5	12.284,8
30 Eyl. 2020	95,2	0,0	5,2	0,0	136,3	10.291,1	0,0	22,0	2.585,9	2,5	0,0	5,3	0,0	766,1	13.909,6
31 Ara. 2020	106,5	0,0	5,3	73,4	176,4	10.712,7	0,0	20,9	2.520,8	2,0	0,0	5,0	0,0	238,7	13.861,7
31 Mar. 2021	129,7	0,0	5,6	81,8	187,8	11.930,6	0,0	23,5	2.749,8	2,1	0,0	5,7	0,0	269,5	15.386,1
30 Haz. 2021	142,9	0,0	5,7	86,2	195,6	12.930,4	0,0	24,6	2.927,2	3,2	0,0	0,0	0,0	316,0	16.631,8
30 Eyl. 2021	142,5	0,0	5,6	87,8	192,0	13.344,1	0,0	25,2	2.766,3	4,5	0,0	3,1	0,0	332,2	16.903,3
31 Ara. 2021	268,1	0,0	0,6	130,4	271,2	20.864,7	0,0	35,2	3.485,1	4,6	0,0	4,5	0,0	126,1	25.190,5
31 Mar. 2022	312,8	0,0	0,8	145,3	293,8	22.951,5	0,0	41,5	3.659,7	5,9	0,0	5,1	0,0	207,7	27.624,2
30 Haz. 2022	343,5	0,0	0,9	297,4	258,3	24.951,2	0,0	47,0	3.785,4	8,2	0,0	0,0	0,0	235,9	29.927,8
30 Eyl. 2022	351,4	0,0	0,9	329,9	274,1	25.588,6	0,0	52,5	3.742,5	12,8	0,0	0,0	0,0	331,6	30.684,3
31 Ara. 2022	430,7	0,0	2,6	336,6	280,0	27.507,8	0,0	53,1	3.887,9	12,3	0,0	0,0	0,0	289,3	32.800,3
31 Mar. 2023	467,3	0,0	0,5	344,9	87,8	29.039,0	0,0	54,4	3.997,2	13,9	0,0	0,0	0,0	244,6	34.249,6
30 Haz. 2023	778,0	0,0	1,4	253,3	112,9	39.725,6	0,0	72,2	5.279,0	28,7	0,0	0,0	0,0	443,4	46.694,5
30 Eyl. 2023	803,5	0,0	1,4	272,0	111,4	42.158,5	0,0	77,6	5.385,5	31,2	0,0	0,0	0,0	499,7	49.340,8
31 Ara. 2023	985,9	0,0	3,6	728,0	105,1	48.237,0	0,0	82,7	6.202,9	39,5	0,0	0,0	0,0	211,8	56.596,5

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.24: Krediler - Vadelere Göre (Milyon TL)

Tarih	Kısa Vadeli Krediler	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim	Orta ve Uzun Vadeli Krediler	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim	Toplam	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim
31 Mar. 2020	6.074,6	1,75	15.910,0	5,10	21.984,6	4,15
30 Haz. 2020	5.888,5	-3,06	17.118,2	7,59	23.006,7	4,65
30 Eyl. 2020	6.172,6	4,82	19.637,6	14,72	25.810,2	12,19
31 Ara. 2020	6.357,0	2,99	20.845,4	6,15	27.202,4	5,39
31 Mar. 2021	6.726,7	5,82	21.708,7	4,14	28.435,4	4,53
30 Haz. 2021	7.099,1	5,54	22.820,1	5,12	29.919,2	5,22
30 Eyl. 2021	7.474,2	5,28	23.137,9	1,39	30.612,1	2,32
31 Ara. 2021	10.454,8	39,88	29.966,0	29,51	40.420,8	32,04
31 Mar. 2022	11.644,9	11,38	31.834,9	6,24	43.479,8	7,57
30 Haz. 2022	12.920,7	10,96	34.114,4	7,16	47.035,1	8,18
30 Eyl. 2022	13.433,2	3,97	35.523,7	4,13	48.956,9	4,09
31 Ara. 2022	15.303,2	13,92	38.644,2	8,78	53.947,4	10,19
31 Mar.2023	16.514,5	7,91	41.398,0	7,13	57.912,5	7,35
30 Haz. 2023	21.199,3	28,37	52.668,3	27,22	73.867,6	27,55
30 Eyl. 2023	23.003,3	8,51	55.132,7	4,68	78.136,0	5,78
31 Ara. 2023	27.098,8	17,80	60.772,3	10,23	87.871,1	12,46

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.25: Krediler - Kamu Özel Ayrımı (Milyon TL)

Tarih	Kamu Kredileri	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim	Özel Krediler	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim	Toplam	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim
31 Mar. 2020	4.905,1	1,13	17.079,5	5,06	21.984,6	4,15
30 Haz. 2020	4.750,8	-3,15	18.255,9	6,89	23.006,7	4,65
30 Eyl. 2020	5.063,4	6,58	20.746,8	13,64	25.810,2	12,19
31 Ara. 2020	5.494,7	8,52	21.707,7	4,63	27.202,4	5,39
31 Mar. 2021	5.542,6	0,87	22.892,8	5,46	28.435,4	4,53
30 Haz. 2021	5.504,3	-0,69	24.414,9	6,65	29.919,2	5,22
30 Eyl. 2021	5.696,7	3,50	24.915,4	2,05	30.612,1	2,32
31 Ara. 2021	7.510,6	31,84	32.910,2	32,09	40.420,8	32,04
31 Mar. 2022	8.078,4	7,56	35.401,4	7,57	43.479,8	7,57
30 Haz. 2022	8.503,2	5,26	38.531,9	8,84	47.035,1	8,18
30 Eyl. 2022	8.860,0	4,20	40.096,9	4,06	48.956,9	4,09
31 Ara. 2022	9.707,1	9,56	44.240,3	10,33	53.947,4	10,19
31 Mar. 2023	9.413,3	-3,03	48.499,1	9,63	57.912,5	7,35
30 Haz. 2023	10.660,2	13,25	63.207,4	30,33	73.867,6	27,55
30 Eyl. 2023	11.778,0	10,48	66.358,1	4,98	78.136,0	5,78
31 Ara. 2023	13.977,7	18,68	73.8963,4	11,36	87.871,1	12,46

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.26: Büyüklüklerine Göre Toplam Kredilerin Dağılımı (Milyon TL)

Tarih	100 Bin TL'den Büyük Krediler	51-100 Bin TL Arasındaki Krediler	11-50 Bin TL Arasındaki Krediler	1 - 10 Bin TL Arasındaki Krediler	Bin TL'den Küçük Krediler	Genel Toplam
31 Mar. 2020	19.072,6	759,7	1.283,8	597,1	271,4	21.984,6
30 Haz. 2020	19.988,8	934,7	1.343,2	434,5	305,5	23.006,7
30 Eyl. 2020	22.650,8	1.026,7	1.328,8	464,1	339,8	25.810,2
31 Ara. 2020	24.007,0	1.044,9	1.341,5	466,4	342,6	27.202,4
31 Mar. 2021	25.257,5	1.052,7	1.321,6	463,4	340,2	28.435,4
30 Haz. 2021	26.408,3	1.143,1	1.443,2	563,1	361,5	29.919,2
30 Eyl. 2021	27.071,5	1.172,0	1.481,9	528,0	358,7	30.612,1
31 Ara. 2021	36.866,2	1.284,9	1.414,9	506,8	348,0	40.420,8
31 Mar. 2022	39.797,7	1.325,5	1.438,7	549,8	368,1	43.479,8
30 Haz. 2022	42.949,4	1.526,3	1.515,3	602,3	441,8	47.035,1
30 Eyl. 2022	44.614,6	1.548,1	1.538,7	653,7	601,8	48.956,9
31 Ara. 2022	49.280,6	1.536,3	1.646,5	711,6	772,5	53.947,5
31 Mar. 2023	52.386,0	1.797,2	1.826,6	852,4	1.050,3	57.912,5
30 Haz. 2023	67.393,8	1.991,5	2.071,3	965,1	1.445,9	73.867,6
30 Eyl. 2023	71.307,9	2.206,3	2.042,9	993,3	1.585,6	78.136,0
31 Ara. 2023	80.321,7	2.566,8	2.273,0	1.094,2	1.615,2	87.871,1

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.27: Özkaynakların Gelişimi (Milyon TL)

Tarih	Ödenmiş Sermaye	Yedek Akçeler	Sabit Kıymet Yeniden Değ. Fonu	Menkul Değerler Değer Artışı Fonu	Dönem Kârı (Zarar)	Geçmiş yıl Kârı (Zararı)	Toplam
31 Mar. 2020	1.332,7	1.088,4	3,0	173,8	183,5	1.166,5	3.947,9
30 Haz. 2020	1.398,9	1.207,3	3,0	181,0	329,2	899,1	4.018,5
30 Eyl. 2020	1.401,4	1.366,6	3,6	215,0	513,0	737,5	4.237,1
31 Ara. 2020	1.470,7	1.369,1	10,4	220,2	671,1	725,9	4.467,4
31 Mar. 2021	1.492,6	1.693,2	10,4	256,9	301,7	974,5	4.729,3
30 Haz. 2021	1.506,1	1.842,6	10,4	262,5	639,7	846,7	5.108,0
30 Eyl. 2021	1.515,8	1.846,6	10,4	261,6	1.038,7	838,1	5.511,2
31 Ara. 2021	1.542,4	2.672,2	11,5	378,5	1.436,3	0,00	6.040,9
31 Mar. 2022	1.989,1	3.246,3	11,5	479,8	532,9	591,7	6.851,3
30 Haz. 2022	2.019,3	3.714,7	11,5	498,4	1.311,7	62,3	7.617,9
30 Eyl. 2022	2.028,1	3.766,2	11,5	510,8	2.192,6	0,0	8.509,2
31 Ara. 2022	2.316,1	3.693,6	11,5	554,4	2.703,3	0,0	9.278,9
31 Mar. 2023	2.316,5	4.388,3	11,5	586,2	1.084,9	1.888,1	10.275,5
30 Haz. 2023	2.627,8	5.930,6	11,5	788,2	2.637,8	-	11.995,9
30 Eyl. 2023	2.843,7	5.845,2	11,5	869,9	4.846,3	-	14.416,6
31 Ara. 2023	3.115,7	5.815,2	16,3	969,3	6.902,9	-	16.819,4

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.28: Sermaye Yeterliliği Rasyosu (%)

Tarih	Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	Özel Sermayeli Bankalar	Şube Bankaları	Bankacılık Sektörü	Yasal Sınır
31 Mar. 2020	16,13	13,58	21,41	16,90	10,00
30 Haz. 2020	15,97	14,13	20,81	16,92	10,00
30 Eyl. 2020	14,65	12,67	19,81	15,69	10,00
31 Ara. 2020	13,25	12,58	21,25	15,91	10,00
31 Mar. 2021	13,76	12,4	21,50	15,93	10,00
30 Haz. 2021	14,33	12,42	22,32	16,31	10,00
30 Eyl. 2021	16,07	12,82	22,97	17,05	10,00
31 Ara. 2021	14,14	13,10	22,42	16,66	10,00
31 Mar. 2022	16,1	12,64	24,48	17,5	10,00
30 Haz. 2022	18,74	10,92	23,36	17,67	10,00
30 Eyl. 2022	20,90	11,69	22,72	17,26	10,00
31 Ara. 2022	16,28	10,04	21,26	15,33	10,00
31 Mar. 2023	15,58	11,12	20,04	15,41	10,00
30 Haz. 2023	14,51	10,84	19,57	15,11	10,00
30 Eyl. 2023	16,72	14,65	21,28	17,77	10,00
31 Ara. 2023	14,50	12,17	20,46	16,04	10,00

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.29: Bankacılık Sektörü Kâr / Zarar Tablosu (Milyon TL)

Tarih	Faiz Gelirleri	Faiz Giderleri	Faiz Dışı Gelirler	Faiz Dışı Giderler	Dönem Net Kâr / Zararı
31 Mar. 2020	800,2	449,8	153,9	278,2	183,4
30 Haz. 2020	1.534,2	822,1	280,1	557,7	329,2
30 Eyl. 2020	2.364,0	1.227,2	445,7	826,3	513,0
31 Ara. 2020	3.303,4	1.715,8	636,8	1.154,5	671,2
31 Mar. 2021	1.143,6	626,0	156,4	295,6	301,7
30 Haz. 2021	2.398,6	1.327,8	350,3	618,0	639,7
30 Eyl. 2021	3.707,8	2.052,4	599,0	960,5	1.038,7
31 Ara. 2021	5.271,7	2.864,1	894,0	1.411,5	1.436,3
31 Mar. 2022	1.562,1	801,9	343,0	484,1	532,9
30 Haz. 2022	3.343,7	1.652,7	744,4	1.051,1	1.311,7
30 Eyl. 2022	5.364,7	2.576,7	1.236,8	2.432,3	2.192,6
31 Ara. 2022	7.738,2	3.632,4	1.923,1	3.425,6	2.703,3
31 Mar. 2023	2.648,1	1.134,2	864,6	1.367,4	1.084,9
30 Haz. 2023	6.171,5	2.520,8	1.675,9	3.115,4	2.637,8
30 Eyl. 2023	10.825,1	4.453,5	2.808,9	5.680,3	4.846,4
31 Ara. 2023	16.913,7	7.054,5	4.685,0	8.517,2	6.902,9

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.30: Mevduat (Toplam) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)

Tarih	Vadesiz	1 Ay Vadeli	3 Ay Vadeli	6 Ay Vadeli	1 Yıl Vadeli	Toplam
31 Mar. 2020	5.137,6	17.532,5	6.497,2	1.455,7	3.621,8	34.244,8
30 Haz. 2020	5.941,1	17.907,7	6.401,0	1.404,7	3.592,6	35.247,1
30 Eyl. 2020	6.915,4	19.916,4	7.380,5	1.630,5	4.274,2	40.117,0
31 Ara. 2020	7.760,1	20.730,7	7.533,1	1.478,6	4.285,1	41.787,6
31 Mar. 2021	7.393,7	23.427,2	8.068,0	1.486,6	4.399,4	44.774,9
30 Haz. 2021	7.894,5	24.161,5	8.521,6	1.576,9	4.704,8	46.859,3
30 Eyl. 2021	8.914,9	25.099,8	8.467,0	1.481,6	4.841,3	48.804,6
31 Ara. 2021	12.946,1	32.873,1	10.756,5	1.998,1	7.605,3	66.179,1
31 Mar. 2022	14.893,2	36.390,0	11.440,2	2.622,5	8.022,3	73.368,1
30 Haz. 2022	18.722,7	38.786,8	12.282,8	2.862,0	8.308,6	80.962,9
30 Eyl. 2022	23.227,1	40.888,7	14.883,1	2.828,3	8.748,8	90.576,0
31 Ara. 2022	28.850,6	44.991,4	17.907,2	2.816,9	9.758,4	104.324,5
31 Mar. 2023	32.423,5	49.476,1	18.362,7	2.756,6	9.506,4	112.525,3
30 Haz. 2023	45.433,9	64.326,9	25.406,1	3.871,6	13.445,7	152.484,2
30 Eyl. 2023	50.390,3	68.615,3	27.920,5	4.088,9	13.677,8	164.692,8
31 Ara. 2023	57.535,0	77.200,2	33.324,2	4.432,6	14.225,8	186.717,8

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.31: Mevduat (TP) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)

Tarih	Vadesiz	1 Ay Vadeli	3 Ay Vadeli	6 Ay Vadeli	1 Yıl Vadeli	Toplam
31 Mar. 2020	1.851,9	7.453,7	2.959,1	406,0	433,9	13.104,6
30 Haz. 2020	2.234,8	7.703,7	2.804,3	381,3	297,5	13.421,6
30 Eyl. 2020	2.330,6	7.876,7	3.235,2	260,3	371,6	14.074,4
31 Ara. 2020	2.855,1	8.032,8	3.111,7	188,3	329,7	14.517,6
31 Mar. 2021	2.331,7	9.052,9	3.127,0	211,8	191,8	14.915,2
30 Haz. 2021	2.322,3	9.098,3	3.374,6	251,3	220,2	15.266,7
30 Eyl. 2021	2.442,9	9.362,6	3.387,2	343,2	234,1	15.770,0
31 Ara. 2021	2.532,0	9.273,2	2.916,9	335,0	251,8	15.308,9
31 Mar. 2022	2.962,5	9.752,7	3.024,2	282,7	223,0	16.245,1
30 Haz. 2022	3.490,3	9.374,7	3.106,6	282,5	199,9	16.454,0
30 Eyl. 2022	4.329,8	9.538,8	3.587,9	125,2	205,6	17.787,3
31 Ara. 2022	5.717,7	10.409,4	4.151,8	144,2	328,8	20.751,9
31 Mar. 2023	6.389,4	10.739,5	4.126,3	134,9	213,6	21.603,6
30 Haz. 2023	7.296,1	10.472,9	3.885,7	145,8	189,2	21.989,7
30 Eyl. 2023	8.138,3	12.040,4	4.585,4	179,9	195,5	25.139,5
31 Ara. 2023	9.653,4	13.300,3	6.561,1	218,2	196,8	29.929,8

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.32: Mevduat (YP) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)

Tarih	Vadesiz	1 Ay Vadeli	3 Ay Vadeli	6 Ay Vadeli	1 Yıl Vadeli	Toplam
31 Mar. 2020	3.285,7	10.078,8	3.538,1	1.049,7	3.187,9	21.140,2
30 Haz. 2020	3.706,3	10.203,9	3.596,8	1.023,4	3.295,1	21.825,5
30 Eyl. 2020	4.584,9	12.039,7	4.145,3	1.370,2	3.902,5	26.042,6
31 Ara. 2020	4.905,0	12.698,0	4.421,3	1.290,3	3.955,4	27.270,0
31 Mar. 2021	5.062,0	14.374,3	4.941,0	1.274,8	4.207,6	29.859,7
30 Haz. 2021	5.572,3	15.063,2	5.147,0	1.325,5	4.484,6	31.592,6
30 Eyl. 2021	6.472,1	15.737,1	5.079,8	1.138,3	4.607,3	33.034,6
31 Ara. 2021	10.414,2	23.599,9	7.839,6	1.663,0	7.353,5	50.870,2
31 Mar. 2022	11.930,7	26.637,2	8.416,0	2.340,0	7.799,3	57.123,1
30 Haz. 2022	15.232,4	29.412,1	9.176,2	2.579,6	8.107,6	64.508,9
30 Eyl. 2022	18.897,3	31.349,9	11.295,2	2.703,1	8.543,2	72.788,7
31 Ara. 2022	23.132,9	34.582,0	13.755,4	2.672,7	9.429,6	83.572,6
31 Mar. 2023	26.034,1	38.736,6	14.236,3	2.621,8	9.292,8	90.921,6
30 Haz. 2023	38.137,8	53.854,0	21.520,4	3.725,7	13.256,6	130.494,5
30 Eyl. 2023	42.252,1	56.574,9	23.335,1	3.908,9	13.482,3	139.553,3
31 Ara. 2023	47.881,6	63.899,9	26.763,1	4.214,4	14.029,0	156.788,0

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.33: Mevduat (Toplam) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	Resmi	Ticari	Tasarruf	Diğer	Bankalar	Toplam
31 Mar. 2020	2.686,8	6.658,6	24.349,3	550,2	2.218,6	36.463,5
30 Haz. 2020	2.327,0	6.933,8	25.385,3	601,0	2.209,9	37.457,0
30 Eyl. 2020	2.612,3	7.913,7	28.910,3	680,7	2.517,5	42.634,5
31 Ara. 2020	3.184,6	8.630,3	29.453,4	519,3	2.531,0	44.318,6
31 Mar. 2021	3.162,6	8.752,3	32.055,9	804,1	2.786,7	47.561,4
30 Haz. 2021	2.917,8	9.092,3	33.980,6	868,5	2.894,9	49.754,1
30 Eyl. 2021	2.821,0	10.051,6	34.919,8	1.012,2	2.785,5	51.590,1
31 Ara. 2021	3.797,4	13.675,2	47.406,0	1.300,5	4.253,6	70.432,7
31 Mar. 2022	4.124,3	15.220,0	52.713,4	1.310,4	4.217,5	77.585,6
30 Haz. 2022	3.850,7	17.873,1	57.828,7	1.410,4	4.652,3	85.615,2
30 Eyl. 2022	3.968,9	21.453,9	63.594,9	1.558,3	5.148,6	95.724,6
31 Ara. 2022	4.367,7	25.888,3	72.404,4	1.664,1	6.081,6	110.406,1
31 Mar. 2023	4.644,7	27.171,0	78.635,2	2.074,3	7.198,3	119.723,3
30 Haz. 2023	5.626,1	37.574,6	106.573,2	2.710,3	10.970,2	163.454,5
30 Eyl. 2023	5.808,0	42.722,5	113.374,3	2.788,0	11.394,0	176.086,8
31 Ara. 2023	6.304,3	46.881,9	129.916,3	3.615,4	13.689,5	200.407,4

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.34: Mevduat (TP) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	Resmi	Ticari	Tasarruf	Diğer	Bankalar	Toplam
31 Mar. 2020	2.037,2	2.199,8	8.710,8	156,8	244,7	13.349,3
30 Haz. 2020	1.635,3	2.404,5	9.110,0	271,8	243,5	13.665,1
30 Eyl. 2020	1.806,1	2.651,4	9.299,9	317,0	322,2	14.396,6
31 Ara. 2020	2.400,8	2.603,7	9.203,5	309,6	345,2	14.862,8
31 Mar. 2021	2.292,6	2.474,6	9.801,4	346,5	340,0	15.255,1
30 Haz. 2021	2.004,8	2.673,4	10.208,5	380,0	122,6	15.389,3
30 Eyl. 2021	1.858,3	3.002,1	10.405,1	504,5	193,0	15.963,0
31 Ara. 2021	2.440,1	2.665,2	9.645,0	558,7	739,4	16.048,4
31 Mar. 2022	2.433,9	3.056,1	10.259,0	496,1	418,9	16.664,0
30 Haz. 2022	2.019,2	3.359,2	10.547,0	528,6	655,7	17.109,7
30 Eyl. 2022	2.313,7	3.848,2	11.007,4	618,0	1.071,5	18.858,8
31 Ara. 2022	2.445,3	5.180,1	12.530,3	596,2	1.963,1	22.715,0
31 Mar. 2023	2.527,3	5.251,5	12.927,0	897,8	3.010,3	24.613,9
30 Haz. 2023	2.503,8	5.395,2	13.023,2	1.067,6	4.968,0	26.957,8
30 Eyl. 2023	2.743,7	6.752,0	14.391,9	1.251,9	5.523,5	30.663,0
31 Ara. 2023	3.268,6	7.506,5	17.260,4	1.894,4	6.609,4	36.539,3

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.35: Mevduat (YP) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	Resmi	Ticari	Tasarruf	Diğer	Bankalar	Toplam
31 Mar. 2020	649,6	4.458,8	15.638,5	393,4	1.973,9	23.114,2
30 Haz. 2020	691,7	4.529,3	16.275,3	329,1	1.966,4	23.791,8
30 Eyl. 2020	806,2	5.262,2	19.610,4	363,7	2.195,3	28.237,8
31 Ara. 2020	783,9	6.026,6	20.249,9	209,7	2.185,7	29.455,8
31 Mar. 2021	870,0	6.277,7	22.254,5	457,6	2.446,7	32.306,5
30 Haz. 2021	913,0	6.419,0	23.772,0	488,6	2.772,2	34.364,8
30 Eyl. 2021	962,6	7.049,6	24.514,7	507,7	2.592,5	35.627,1
31 Ara. 2021	1.357,3	11.010,0	37.761,0	741,9	3.514,1	54.384,3
31 Mar. 2022	1.690,5	12.163,9	42.454,4	814,2	3.798,6	60.921,6
30 Haz. 2022	1.831,5	14.513,9	47.281,7	881,8	3.996,6	68.505,5
30 Eyl. 2022	1.655,2	17.605,7	52.587,5	940,3	4.077,1	76.865,8
31 Ara. 2022	1.922,4	20.708,2	59.874,1	1.067,9	4.118,5	87.691,1
31 Mar. 2023	2.117,4	21.919,4	65.708,2	1.176,6	4.187,8	95.109,4
30 Haz. 2023	3.122,3	32.179,4	93.550,0	1.642,8	6.002,2	136.496,7
30 Eyl. 2023	3.064,3	35.970,5	98.982,4	1.536,1	5.870,5	145.423,8
31 Ara. 2023	3.035,7	39.375,4	112.655,9	1.720,9	7.080,2	163.868,1

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.36: Para Arzı (Milyon TL)

Yıl	Çeyrek	M1	Önceki Yılın Aynı Çeyreğine Göre Yüzde Değişim	M2	Önceki Yılın Aynı Çeyreğine Göre Yüzde Değişim	M3	Önceki Yılın Aynı Çeyreğine Göre Yüzde Değişim
2019	I	6.297,8	30,49	29.051,7	27,17	31.226,9	27,50
	II	6.581,7	23,20	30.066,1	22,77	32.390,9	22,97
	III	6.775,1	8,49	30.109,1	5,40	33.243,7	8,29
	IV	7.386,0	28,97	33.164,4	23,53	35.890,4	24,32
2020	I	7.872,2	25,00	34.635,5	19,22	37.612,4	20,45
	II	8.529,4	29,59	35.839,0	19,20	38.294,3	18,23
	III	9.724,8	43,54	40.684,0	35,12	43.787,2	31,72
	IV	10.077,1	36,44	41.842,8	26,17	45.299,2	26,22
2021	I	10.461,4	32,89	45.118,5	30,27	48.624,9	29,28
	II	11.257,1	31,98	47.658,2	32,98	50.639,9	32,24
	III	12.381,7	27,32	49.727,0	22,23	52.622,7	20,18
	IV	17.349,1	72,16	67.053,5	60,25	71.396,0	57,61
2022	I	19.759,9	88,88	74.364,7	64,82	78.623,5	61,69
	II	23.814,8	111,55	82.490,8	73,09	86.691,6	71,19
	III	28.312,8	128,67	92.082,7	85,18	96.243,4	82,89
	IV	34.326,7	97,86	105.913,6	57,95	111.344,3	55,95
2023	I	40.071,5	102,79	116.406,7	56,53	121.302,0	54,28
	II	54.532,1	128,98	156.930,8	90,24	163.014,6	88,04
	III	60.041,8	112,07	169.304,5	83,86	176.924,2	83,83
	IV	67.886,8	97,77	191.745,2	81,04	200.015,7	79,64

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.37: Bankacılık Yasası Altında Faaliyet Gösteren Lisanslı Bankalar

1	KIBRIS VAKIFLAR BANKASI LTD.
2	AKFİNANS BANK LTD.
3	CREDITWEST BANK LTD.
4	NOVA BANK LTD.
5	ASBANK LTD.
6	KIBRIS İKTİSAT BANKASI LTD.
7	KIBRIS TÜRK KOOPERATİF MERKEZ BANKASI LTD.
8	LİMASOL TÜRK KOOPERATİF BANKASI LTD.
9	ŞEKERBANK (KIBRIS) LTD.
10	TÜRK BANKASI LTD.
11	UNIVERSAL BANK LTD.
12	BANKMARE LTD.
13	YAKINDOĞU BANK LTD.
14	KIBRIS KAPİTAL BANK LTD.
15	HIGHRISE BANK LTD.
16	T. GARANTİ BANKASI A.Ş.
17	T. HALK BANKASI A.Ş.
18	T. İŞ BANKASI A.Ş.
19	TC ZİRAAT BANKASI A.Ş.
20	ALBANK LTD.
21	TÜRK EKONOMİ BANKASI A.Ş.
22	DENİZBANK A.Ş.

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.38: Temel Ekonomik ve Sosyal Göstergeler

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
GSYH (Cari Fiyatlarla Milyon TL)	10.222,4	11.601,2	14.544,8	18.324,2	21.395,4	21.407,5	30.143,7	73.932,8	n.a
GSYH (Milyon ABD doları)	3.749,0	3.837,9	3.983,8	3.790,8	3.766,8	3.048,6	3.385,8	4.450,3	n.a
Fert Başına GSMH (Cari Fiyatlarla TL)	37.413	42.022	51.799	64.178	71.851,4	70.606,2	99.080,5	242.957,6	n.a
Fert Başına GSMH (ABD doları) (1)	13.721	13.902	14.187	13.277	12.649	10.055	11.129	14.636	n.a
Enflasyon Oranı (%)	7,8	10,2	14,7	29,9	11,6	15,0	46,1	94,5	83,63
İhracat (Milyon ABD doları) (2)	118,1	105,5	105,6	100,9	82,5	101,1	128,6	125,6	175,6
İthalat (Milyon ABD doları)	1.500,6	1.557,2	1.778,4	1.816,4	1.587,9	1.319,6	1.572,1	2.258,9	2.795,2
Dış Ticaret Dengesi (Milyon ABD doları)	-1.382,5	-1.415,2	-1.672,8	-1.715,5	-1.505,4	-1.218,5	-1.443,5	-2.133,3	-2.619,6
İhracat / İthalat (%)	7,9	6,9	5,9	5,6	5,2	7,7	8,2	5,6	6,3
Gelen Turist Sayısı	1.483.244	1.577.073	1.734.330	1.759.625	1.749.979	388.837	552.312	1.415.066	1.854.490
a) Türkiye	1.110.795	1.218.232	1.324.248	1.359.420	1.358.465	307.717	438.700	1.117.675	1.522.931
b) Diğer	372.449	358.841	410.082	400.205	391.514	81.120	113.612	297.391	331.559
Net Turizm Geliri (Milyon ABD doları)	697,7	739,4	864,9	912,4	1.004,3	178,1	340,3	909,3 ^(T)	n.a
İstihdam	112.811	118.387	120.999	132.411	138.438	132.883	125.739	138.609	148.211
İşsiz Sayısı	9.043	8.075	7.452	9.872	9.317	14.950	10.646	9.340	7.988
İşsizlik Oranı (%)	7,4	6,4	5,8	6,9	6,3	10,1	7,8	6,3	5,1
Kurumsal Olmayan Sivil Nüfus (3)	299.514	307.255	314.169	347.340	357.216	359.108	365.474	373.754	380.917
Nüfus (Projeksiyon) (4)	331.432	339.478	351.965	372.486	382.230	382.836	390.745	n.a	n.a
Yıllık Nüfus Artışı (%)	3,9	2,4	3,7	5,8	2,6	0,2	2,1	n.a	n.a

Kaynak: DPÖ, KKTMB, İstatistik Kurumu, Ticaret Dairesi, Turizm Planlama Dairesi

^(T)Tahmin

1) Fert Başına GSMH hesaplamasında DPÖ ortalama Amerikan doları (USD) kuru baz alınmıştır.

2) Güney Kıbrıs'a yapılan ihracat dâhil değildir.

3) Kurumsal Olmayan Sivil Nüfus: Hane halkı İş Gücü Anketi yoluyla elde edilen, okul, yurt, otel, çocuk yuvası, huzurevi, özel nitelikteki hastane, hapisane, kışla ya da orduvinde ikamet edenler dışında kalan nüfustur.

4) Nüfus (Projeksiyon) 2011 yılında yapılan nüfus sayımı verileri kullanılarak yapılan 2012-2021 projeksiyon verileridir. Fert Başına GSMH hesaplamasında bu nüfus sayıları kullanılmaz. Fert Başına GSMH hesaplamasında kullanılan nüfus: (yıl ortası nüfus) + (yurtdışında okuyan KKTC'li öğrenciler) – (KKTC'de okuyan TC uyruklu öğrenciler + diğer ülke vatandaşları öğrenciler)

Tablo B.39: Gayrisafi Yurt İçi Hasıladaki Sektörel Gelişmeler (Cari Fiyatlarla, Milyon TL)

Sektörler	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
1. Tarım	366,4	386,5	405,0	489,3	552,5	647,6	658,8	1.139,4	1.171,2	1.279,8	2.525,8	4.895,0
2. Sanayi	558,5	587,1	636,6	779,7	937,7	1.064,7	1.413,3	1.537,9	1.675,7	2.064,4	2.273,9	3.964,8
3. İnşaat	408,5	335,8	370,7	370,2	480,5	511,6	836,4	1.081,4	1.235,1	2.054,6	2.247,8	4.281,2
4. Ticaret - Turizm	1.216,8	1.385,3	1.527,9	1.829,1	2.012,9	2.280,6	2.921,8	3.814,5	4.746,7	2.746,6	4.153,8	22.624,0
5. Ulaştırma - Haberleşme	553,1	642,9	711,4	788,0	896,6	965,3	1.156,6	1.339,0	1.564,7	1.370,7	2.764,2	6.899,8
6. Mali Müesseseler	472,6	506,0	579,7	637,4	719,4	887,6	1.007,7	1.486,4	1.717,3	1.685,6	2.678,8	5.271,4
7. Konut Gelirleri	274,4	305,8	358,2	398,9	456,2	535,3	655,6	896,3	1.102,4	1.356,9	2.206,5	3.685,6
8. Serbest Meslek ve Hizmetler	727,5	801,8	891,6	1.026,1	1.422,6	1.679,9	2.289,8	2.889,9	2.819,4	2.755,2	4.272,0	7.632,8
9. Kamu Hizmetleri	1.294,3	1.294,9	1.349,9	1.603,6	1.715,2	1.850,1	2.193	2.461,1	3.441,7	4.146,0	4.670,8	8.512,3
10. İthalat Vergileri	637,0	709,1	775,9	936,4	971,8	1.178,3	1.411,5	1.678,1	1.921,2	1.947,7	2.350,1	6.107,8
11. GSYH	6.509,0	6.955,1	7.606,9	8.858,6	10.222,5	11.601,2	14.544,8	18.324,1	21.395,4	21.407,5	30.143,7	73.874,7
12. Net Dış Âlem Faktör Gelirleri	50,2	-39,3	-27,5	-18,2	-11,7	4,2	6,9	10,6	13,7	17,1	45,1	154,3
GSMH	6.559,2	6.915,8	7.579,4	8.840,4	10.210,7	11.605,5	14.551,8	18.334,8	21.409,1	21.424,6	30.188,9	74.029,0

Kaynak: DPÖ, İstatistik Kurumu

Tablo B.40: Gayrisafi Yurt İçi Hasılanın Yüzde Dağılımı

Sektörler	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
1. Tarım	5,6	5,6	5,3	5,5	6,0	5,6	4,5	6,2	5,5	6,0	8,3	6,6
2. Sanayi	8,6	8,4	8,4	8,8	9,2	9,2	9,7	8,4	7,8	9,6	7,5	5,4
2.1. Taş Ocakçılığı	0,7	0,6	0,6	0,5	0,7	0,7	0,9	1,0	0,9	1,3	2,2	1,2
2.2. İmalat Sanayi	2,5	2,8	2,9	3,1	3,7	3,7	3,3	3,0	2,8	2,5	2,2	2,3
2.3. Elektrik-Su	5,3	5,1	4,8	5,1	4,8	4,8	5,5	4,4	4,1	5,8	3,1	1,8
3. İnşaat	6,3	4,8	4,9	4,2	4,7	4,4	5,8	5,9	5,8	9,6	7,5	5,8
4. Ticaret - Turizm	18,7	19,9	20,1	20,6	19,7	19,7	20,1	20,8	22,2	12,8	13,8	30,7
4.1. Toptan ve Perakende Ticaret	11,1	11,4	11,2	12,3	10,7	11,0	11,1	11,2	10,5	10,3	10,4	11,0
4.2. Otelcilik ve Lokantacılık	7,6	8,5	8,9	8,3	9,0	8,7	9,0	9,6	11,7	2,5	3,4	19,7
5. Ulaştırma - Haberleşme	8,5	9,3	9,4	8,9	8,8	8,3	8,0	7,3	7,3	6,4	9,2	9,3
6. Mali Müesseseler	7,2	7,3	7,6	7,2	7,0	7,6	6,9	8,1	8,0	7,9	8,9	7,1
7. Konut Sahipliği	4,2	4,4	4,7	4,5	4,4	4,6	4,5	4,9	5,2	6,3	7,3	5,0
8. Serbest Meslek ve Hizmetler	11,2	11,5	11,7	11,6	13,9	14,5	15,7	15,8	13,2	12,9	14,2	10,3
9. Kamu Hizmetleri	19,9	18,6	17,7	18,1	16,8	15,9	15,1	13,4	16,1	19,4	15,5	11,5
10. İthalat Vergileri	9,8	10,2	10,2	10,6	9,5	10,2	9,7	9,2	9,0	9,1	7,8	8,3
GSYH	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Kaynak: DPÖ, İstatistik Kurumu

Tablo B.41: Ekonominin Genel Dengesi (Cari Fiyatlarla, Milyon TL)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021 ^(H)	2022 ^(H)
1. Toplam Kaynaklar	6.849,7	7.141,1	7.664,8	8.866,0	9.470,2	10.499,0	13.476,9	17.697,2	20.152,0	24.088,1	25.081,4	29.701,5
2. Toplam Yatırımlar	1.266,5	1.175,5	1.147,8	1.276,7	1.598,5	1.791,2	2.836,0	2.844,8	4.102,7	4.979,0	4.451,1	5.087,0
3. Toplam Tüketim	5.583,1	5.965,6	6.516,9	7.589,3	7.871,7	8.707,8	10.640,9	14.852,4	16.332,9	19.109,1	20.630,2	24.614,5
4. Kamu Harcanabilir Geliri	1.059,2	1.491,8	1.341,3	1.688,9	2.123,1	2.317,2	3.451,1	4.332,4	5.791,0	4.390,5	5.957,8	6.636,5
5. Özel Harcanabilir Gelir	5.449,9	5.424,0	6.238,1	7.151,5	8.087,7	8.962,7	11.100,7	14.002,4	15.618,1	17.034,1	22.831,5	26.614,8
6. Özel Tasarruf Oranı (%)	28,0	20,8	25,0	23,3	29,8	29,4	29,0	17,0	29,8	20,7	30,1	27,5
7. Toplam Yurt İçi Tasarruflar	976,1	950,3	1.062,5	1.251,0	2.339,0	2.572,1	3.910,9	3.482,4	5.076,2	2.315,5	8.159,0	8.636,7

Kaynak: DPÖ

^(H) Hedef**Tablo B.42: Sektörel Katma Değerlerin Reel Büyüme Hızları (%)**

Sektörler	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
1. Tarım	10,8	3,7	-1,6	4,8	14,5	-7,3	4,9	2,6	2,7	1,8	-1,5	-5,3
2. Sanayi	3,4	-0,7	1,7	8,5	19,5	7,3	4,4	-12,4	-14,7	-15	16,8	7,0
3. İnşaat	3,3	-16,0	-0,3	-4,5	6,5	5,7	10,6	7,6	3,9	-25,6	23,0	0,6
4. Ticaret-Turizm	6,0	6,1	1,4	8,5	-0,8	4,8	9,0	0,4	-2,7	-35,6	5,4	40,9
5. Ulaştırma-Haberleşme	-4,3	5,7	2,0	3,2	5,7	1,8	6,9	3,5	0,2	2,3	32,8	25,9
6. Mali Müesseseler	1,4	8,1	7,5	0,8	1,6	2,0	3,1	2,7	1,2	0,5	-2,0	-0,6
7. Konut Sahipliği	3,9	3,7	3,2	2,6	3,0	3,5	3,8	4,6	5,0	3,6	3,8	4,3
8. Serbest Meslek ve Hizmetler	4,3	1,5	2,3	8,8	9,5	3,6	7,7	5,3	1,3	-16,0	3,1	6,4
9. Kamu Hizmetleri	2,8	1,9	1,4	-0,1	0,1	-0,2	-0,8	1,3	3,7	-1,5	-5,5	1,0
10. İthalat Vergileri	3,9	8,9	-2,1	7,9	-9,6	9,0	0,5	2,4	3,6	-16,4	-26,1	34,8
11. GSYH	3,9	1,8	1,1	4,8	4,0	3,6	5,4	1,3	0,2	-16,2	3,9	13,3
12. Net Dış Âlem Faktör Gelirleri	27,1	-174,5	35,3	40,5	41,9	133,0	-38,4	23,3	10,9	4,4	94,4	58,1
GSMH	4,0	0,5	1,3	4,9	4,1	3,8	5,5	1,3	0,2	-16,2	4,0	13,4

Kaynak: DPÖ, İstatistik Kurumu

Tablo B.43: Ödemeler Dengesi (Milyon ABD doları)

	2019	2020	2021	2022
1. Cari İşlemler Dengesi	436,17	-296,41	-82,78	102,93
2. Sermaye Hareketleri Dengesi	0,00	-6,79	-15,90	-0,29
3. Finans Hesabı Dengesi	-187,88	-424,71	-233,00	-343,01
4. Net Hata ve Noksan	-462,26	-51,30	-170,08	93,35
5. Rezerv Varlıklar	161,79	70,21	-35,76	539,01

Kaynak: DPÖ, İstatistik Kurumu, KKTC Merkez Bankası

Tablo B.44: Bir Önceki Yılın Aralık Ayına Göre Tüketici Fiyatları Endeksi Yüzde Değişim

Aylar	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ocak	1,3	1,6	-0,1	-0,27	1,39	-0,70	1,00	2,09	-0,88	0,47	2,56	-0,22	0,53	1,70	0,48	5,48	2,62
Şubat	2,0	2,2	0,1	-0,31	2,10	-0,95	0,46	4,43	-2,14	0,31	4,00	1,39	0,37	2,33	0,46	12,98	7,39
Mart	3,5	3,8	1,1	0,00	3,88	-0,03	0,66	5,02	-0,41	0,09	4,61	2,26	1,71	2,80	1,86	27,73	9,65
Nisan	4,2	6,3	1,2	0,71	4,85	1,83	1,51	5,38	1,09	1,09	6,54	5,07	5,72	2,57	3,84	34,20	15,46
Mayıs	4,3	7,9	2,5	0,29	6,46	1,69	1,80	4,56	2,73	1,86	6,95	8,91	6,22	3,34	5,52	43,10	19,64
Haziran	3,4	9,8	3,2	0,31	5,95	0,73	3,30	4,89	3,18	2,33	7,68	12,11	7,57	4,38	8,83	56,76	33,32
Temmuz	3,6	11,5	0,8	0,92	7,02	-0,28	3,21	5,15	1,90	3,23	9,29	14,64	8,72	6,44	11,26	64,93	46,53
Ağustos	5,9	11,3	2,6	1,92	9,49	0,84	4,17	5,77	2,72	4,00	9,75	24,29	9,12	8,87	14,09	70,38	58,46
Eylül	7,7	14,3	3,3	2,58	10,39	2,57	6,30	5,84	5,78	4,63	10,31	31,99	11,18	10,7	16,46	75,64	63,64
Ekim	9,3	15,6	4,9	3,61	11,90	3,52	7,89	7,69	7,39	5,85	11,32	34,08	10,71	11,86	20,23	81,64	66,78
Kasım	9,0	16,4	6,0	3,54	13,91	3,61	8,29	6,97	6,38	7,36	12,78	31,93	10,20	14,55	26,86	86,14	74,16
Aralık	9,4	14,5	5,7	3,27	14,72	3,60	10,22	6,49	7,78	10,19	14,68	29,96	11,66	15,03	46,09	94,51	83,63

Kaynak: DPÖ, İstatistik Kurumu

Tablo B.45: KKTC ve TC Enflasyon Oranları

Yıllar	KKTC	TC	Yıllar	KKTC	TC	Yıllar	KKTC	TC
1984	70,7	49,7	1998	66,5	69,7	2012	3,60	6,16
1985	43,0	44,2	1999	55,3	68,8	2013	10,22	7,40
1986	48,1	30,7	2000	53,2	39,0	2014	6,49	8,17
1987	43,0	55,1	2001	76,8	68,5	2015	7,78	8,81
1988	62,6	77,1	2002	24,5	29,8	2016	10,19	8,53
1989	51,8	64,3	2003	12,6	18,4	2017	14,68	11,92
1990	69,4	60,4	2004	11,6	9,3	2018	29,96	20,30
1991	46,3	71,1	2005	2,7	7,7	2019	11,66	11,84
1992	63,4	66,0	2006	19,2	9,7	2020	15,03	14,60
1993	61,2	71,1	2007	9,4	8,4	2021	46,09	36,08
1994	215,0	125,5	2008	14,5	10,1	2022	94,51	64,27
1995	72,2	76,1	2009	5,7	6,5	2023	83,63	64,77
1996	87,5	79,8	2010	3,2	6,4			
1997	81,7	99,1	2011	14,7	10,4			

Kaynak: DPÖ, TCMB, İstatistik Kurumu

Tablo B.46: Tüketici Fiyatları Endeksi (2015 = 100)

Ana Gruplar	Ana Mal ve Hizmet Gruplarının Bir Önceki Aya Göre Değişim Oranları											
	2023											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. Gıda ve Alkolsüz İçecekler	2,89	6,88	3,30	5,55	1,49	-0,56	6,28	10,12	4,52	3,30	1,45	5,94
2. Alkollü İçecekler ve Tütün	5,51	5,92	1,18	0,55	1,23	11,04	8,80	0,96	9,86	0,86	8,67	0,12
3. Giyim ve Ayakkabı	1,32	-1,03	2,35	5,23	7,47	4,19	2,66	-1,15	3,27	16,86	10,43	4,35
4. Konut, Su, Elekt., Gaz ve Diğer Yakıtlar	0,56	4,09	0,93	2,15	3,50	6,89	15,69	11,53	3,79	1,05	6,41	10,18
5. Mobilya, Ev Aletleri ve Ev Bakım Hizmetleri	9,76	8,31	2,88	2,87	0,21	3,06	9,79	6,44	4,72	2,02	11,87	1,59
6. Sağlık	6,55	5,92	4,86	0,83	0,85	4,38	16,33	12,50	1,35	0,82	1,67	14,82
7. Ulaştırma	2,33	3,27	0,52	6,47	3,81	13,44	15,20	9,82	3,75	2,23	1,49	1,03
8. Haberleşme	1,97	35,80	0,08	0,41	4,35	2,46	10,44	4,82	-1,05	2,39	13,03	7,45
9. Eğlence ve Kültür	1,57	0,76	0,74	8,03	10,89	18,25	8,88	7,04	-6,58	1,17	4,91	2,14
10. Eğitim	0,45	0,21	0,14	1,67	1,99	63,10	4,01	0,71	17,89	0,57	0,91	1,41
11. Lokanta ve Oteller	-3,43	2,44	5,20	13,75	4,45	17,98	8,52	9,34	1,54	-1,68	6,55	15,10
12. Çeşitli Mal ve Hizmetler	12,19	4,31	3,15	2,78	1,76	8,31	7,61	6,32	2,55	2,31	6,11	3,75
Genel	2,62	4,65	2,10	5,30	3,62	11,44	9,90	8,14	3,27	1,92	4,42	5,44

Kaynak: DPÖ, İstatistik Kurumu

Tablo B.47: Asgari Ücret Gelişmeleri

Yıllar	Asgari Ücret (TL)	Uygulama Tarihi
1997	33.800.000	01.09.1997
1998	50.250.000	01.01.1998
1998	67.000.000	01.09.1998
1999	85.000.000	01.01.1999
1999	103.000.000	01.01.1999
2000	137.000.000	01.01.2000
2000	160.000.000	01.07.2000
2001	200.000.000	01.01.2001
2001	240.000.000	01.08.2001
2002	320.000.000	01.01.2002
2002	380.000.000	01.10.2002
2003	440.000.000	01.01.2003
2003	500.000.000	01.08.2003
2004	550.000.000	01.03.2004
2004	627.000.000	01.07.2004
2005	720	01.06.2005
2006	780	01.01.2006
2006	860	01.08.2006
2007	960	01.02.2007
2008	1.060	01.01.2008
2008	1.190	01.09.2008
2009	1.237	01.10.2009
2011	1.300	01.01.2011
2013	1.415	01.01.2013
2014	1.560	01.01.2014
2014	1.675	01.11.2014
2015	1.730	01.09.2015
2016	1.834	01.07.2016
2017	2.020	01.02.2017
2017	2.175	01.07.2017
2018	2.365	01.03.2018
2018	2.620	01.09.2018
2019	3.150	01.02.2019
2019	3.400	01.08.2019
2020	3.820	01.02.2020
2021	4.400	01.02.2021
2021	4.970	01.09.2021
2022	7.000	01.01.2022
2022	9.885	01.07.2022
2023	13.563	01.01.2023
2023	18.103,0	01.07.2023

Not: 2005 yılından itibaren TL'den 6 sıfır atılmıştır.

Tablo B.48: Akaryakıt Perakende Satış Fiyatları

Tarih	Kurşunsuz Benzin		Euro Dizel	Gazyağı
	95 Oktan	98 Oktan		
23.03.2022	18,57	18,82	20,88	20,12
15.04.2022	18,14	18,38	19,78	18,44
27.05.2022	23,54	23,81	22,19	21,58
09.06.2022	26,00	26,08	27,00	25,50
02.07.2022	24,86	25,14	25,73	24,45
08.07.2022	23,81	24,10	24,86	23,23
16.07.2022	22,52	22,82	24,86	23,23
23.07.2022	21,29	21,59	23,86	23,23
29.07.2022	22,26	22,57	25,47	25,00
03.08.2022	21,16	21,47	23,47	23,84
06.08.2022	19,64	19,95	23,47	23,84
10.08.2022	19,64	19,95	22,26	22,33
13.08.2022	20,75	21,06	23,99	23,70
23.08.2022	20,75	21,06	25,70	25,43
03.09.2022	18,42	18,73	24,70	25,43
07.09.2022	20,42	20,73	25,70	25,43
08.09.2022	20,42	20,73	24,44	25,43
10.09.2022	19,54	19,85	23,94	24,32
17.09.2022	20,29	20,60	23,69	24,16
24.09.2022	19,91	20,22	22,68	22,92
08.10.2022	20,90	21,21	24,92	23,82
15.10.2022	21,35	21,66	26,94	25,85
22.10.2022	20,87	21,18	26,10	25,10
29.10.2022	21,72	22,03	25,46	24,22
05.11.2022	22,80	23,11	25,46	24,22
19.11.2022	21,80	22,11	24,03	23,22
26.11.2022	20,50	20,81	22,73	22,60
03.12.2022	20,50	20,81	21,73	21,65
09.12.2022	18,50	18,81	20,43	20,35
16.12.2022	18,00	18,31	19,93	19,85
30.12.2022	18,57	18,88	20,54	20,27
20.01.2023	20,16	20,47	21,96	21,96
27.01.2023	21,00	21,31	22,71	23,28
03.02.2023	20,06	20,92	21,27	22,09
10.02.2023	20,26	20,57	19,68	19,39
17.03.2023	19,70	20,01	18,75	18,04
14.04.2023	21,40	21,72	19,46	19,04
21.04.2023	20,55	20,87	19,02	18,57
09.06.2023	21,97	22,32	20,64	20,64
16.06.2023	22,89	23,38	20,64	20,64
27.06.2023	24,25	24,78	22,14	22,14
07.07.2023	25,50	26,05	23,14	23,14
14.07.2023	26,50	26,60	24,11	24,11
20.07.2023	27,26	27,87	24,85	24,77
28.07.2023	28,79	29,35	27,44	26,85
04.08.2023	29,81	30,37	28,94	28,94
11.08.2023	29,23	29,79	29,65	29,65
18.08.2023	31,21	31,77	29,65	29,65
15.09.2023	32,21	32,77	31,65	31,65
14.12.2023	31,21	31,77	30,65	30,65

Kaynak: Ekonomi ve Enerji Bakanlığı

Tablo B.49: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İhracatı (ABD doları)

Yıllar	Türkiye	Avrupa Birliği Ülkeleri	Diğer Avrupa Ülkeleri	Orta Doğu Ülkeleri	Diğer Ülkeler	Toplam İhracat
2009	38.482.808	13.156.210	1.206.347	13.833.521	4.384.880	71.063.766
2010	44.741.216	11.816.654	3.475.821	31.104.188	5.282.030	96.419.909
2011	61.333.755	9.515.772	1.514.866	36.886.525	10.645.168	119.896.086
2012	58.878.076	8.678.585	1.014.857	39.821.898	9.873.712	116.267.128
2013	62.969.817	9.145.514	2.733.4847	38.472.891	7.359.533	120.681.239
2014	78.446.382	8.304.840	835.323	40.583.800	5.814.745	133.985.090
2015	66.228.637	6.195.715	3.811.828	35.611.170	5.885.294	117.732.644
2016	65.926.162	10.664.066	893.816	23.981.854	4.022.010	105.487.908
2017	63.818.406	8.362.779	1.681.343	22.247.673	9.505.787	105.615.988
2018	52.127.770	10.376.400	2.536.815	26.110.465	9.700.495	100.851.945
2019	43.130.122	2.129.943	2.236.897	30.490.266	4.448.151	82.465.379
2020	49.500.656	2.041.116	10.440.836	31.554.011	7.568.755	101.105.374
2021	63.422.518	1.906.144	6.064.178	33.436.993	23.816.180	128.646.013
2022	67.398.927	2.430.405	1.142.239	36.013.419	18.609.722	125.594.712
2023						175.640.624

Kaynak: Ticaret Dairesi

Tablo B.50: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İthalatı (ABD doları)

Yıllar	Türkiye	Avrupa Birliği Ülkeleri	Uzak Doğu Ülkeleri	Diğer Avrupa Ülkeleri	Orta Doğu Ülkeleri	Diğer Ülkeler	Toplam İthalat
2009	923.438.219	205.604.209	87.720.997	30.311.431	52.507.371	26.582.965	1.326.165.192
2010	1.137.378.970	251.285.189	90.266.660	29.873.873	69.000.395	26.375.578	1.604.180.665
2011	1.165.712.306	286.204.302	82.493.886	42.982.735	87.880.256	34.654.478	1.699.927.963
2012	1.234.214.030	247.749.409	81.109.808	28.245.460	81.484.144	31.111.112	1.703.913.963
2013	1.155.334.547	257.018.820	113.400.316	59.110.065	86.239.017	28.323.666	1.699.426.431
2014	995.563.199	238.330.438	125.280.677	70.915.525	75.481.630	33.204.743	1.538.776.212
2015	967.563.226	271.360.515	115.042.857	45.084.868	70.781.057	30.744.861	1.500.577.384
2016	940.845.300	326.806.415	133.943.157	51.872.616	69.557.193	34.165.573	1.557.190.254
2017	1.043.002.512	387.506.424	150.130.828	61.166.015	87.668.520	48.929.706	1.778.404.005
2018	1.068.509.898	356.271.158	149.333.076	90.732.549	100.527.838	50.989.832	1.816.364.351
2019	927.163.386	287.971.697	152.984.913	85.855.064	95.200.820	38.744.575	1.587.920.455
2020	796.336.209	224.715.672	159.347.833	41.763.482	58.582.973	38.888.790	1.319.634.959
2021	988.219.834	235.949.063	140.221.802	58.668.671	102.825.979	46.204.460	1.572.089.809
2022	1.518.645.961	286.977.084	137.906.223	102.250.749	162.949.505	50.189.699	2.258.919.221
2023							2.795.182.664

Kaynak: Ticaret Dairesi

Tablo B.51: KKTC'ye Giriş Yapan Yolcuların Limanlara Göre Dağılımı

Yıllar	Ercan	Girne	Gazimağusa	Karpaz	Toplam
2016	1.785.746	57.513	19.004	295	1.862.558
2017	1.794.483	71.619	21.668	283	1.888.053
2018	1.968.345	84.974	26.260	382	2.079.961
2019	1.973.844	70.097	24.575	476	2.068.992
2020	426.545	35.766	5.312	24	467.647
2021	575.044	51.815	11.189	103	638.151
2022	1.461.733	138.384	34.140	303	1.634.560
2023	1.943.554	144.053	34.233	433	2.122.273

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

Tablo B.52: 2022 - 2023 Yıllarında Kara Kapılarından Yapılan Toplam Girişler (Kişi Sayısı)

Uyruk	KKTC		Güney Kıbrıs		Diğer Ülkeler		Toplam	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Ocak	96.086	171.463	173.327	237.551	68.131	126.373	337.544	535.387
Şubat	122.830	185.400	176.744	204.371	74.437	123.354	374.011	513.125
Mart	125.519	198.626	204.509	232.786	107.582	153.623	437.610	585.035
Nisan	135.403	207.264	231.192	259.644	149.582	190.717	516.177	657.625
Mayıs	170.668	216.498	248.181	245.851	167.434	191.743	586.283	654.092
Haziran	161.979	220.276	264.064	261.418	177.737	200.782	603.780	682.476
Temmuz	178.805	216.259	272.994	286.660	196.884	220.769	648.683	723.688
Ağustos	168.164	204.394	311.463	315.274	223.088	241.810	702.715	761.478
Eylül	188.155	220.224	248.213	268.529	188.820	206.317	625.188	695.070
Ekim	181.580	209.316	242.822	259.651	197.577	202.086	621.979	671.053
Kasım	176.829	205.102	215.055	240.215	148.633	152.023	540.517	597.340
Aralık	200.786	230.748	246.932	251.458	136.725	138.972	584.443	621.178
Toplam	1.906.804	2.485.570	2.835.496	3.053.389	1.836.630	2.158.588	6.578.930	7.697.547

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

Tablo B.53: Turistik Konaklama Tesislerinde Konaklayan Kişi Sayısı

Ülkeler	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Türkiye	621.819	710.889	776.428	773.936	154.686	265.911	707.284	869.133
KKTC	53.224	55.613	49.344	50.560	42.410	64.329	71.812	64.548
Diğer	249.079	348.471	317.434	336.184	68.229	71.276	251.362	306.751
Genel Toplam	924.122	1.114.973	1.143.206	1.160.680	265.325	401.516	1.030.458	1.240.432

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

EK C. NOTLAR

Para Arzı

En geniş anlamıyla 'Para Arzı' bir ekonomide belirli bir anda dolanımda bulunan ve para olarak kullanılan araçların toplamını ifade etmektedir. Ülkeden ülkeye

veya zaman içerisinde farklılık gösterse de 'para arzı' likidite derecelerine göre M1 (Dar Para Arzı), M2 (Ara Para Arzı) ve M3 (Geniş Para Arzı) şeklinde tanımlanmakta ve aşağıdaki şekilde hesaplanmaktadır.

M1= Dolaşımdaki Para + Bankalardaki Vadesiz Mevduat + KKTCCMB'deki Mevduat

M2= M1 + Bankalardaki Vadeli Mevduat

M3= M2 + Bankalardaki Resmi Mevduat + KKTCCMB'deki Diğer Mevduat

Mevduat ve Kredi

Bülten'de yer alan mevduat ve kredi kalemi toplamları 'KKTCC Bankalar Tek Düzen Hesap Planı'ndaki tanımlara göre hazırlanmıştır.

takvim ayının son günü itibarıyla hazırlanmakta ve bankaların o gün itibarıyla bilanço durumlarını göstermektedir. Ancak, Merkez Bankası yapacağı incelemeler neticesinde, bu bilançoların bazı kalemlerinde düzeltmeler talep edebileceğinden dolayı bu bilançolar 'Geçici' olarak kabul edilmektedir.

Banka

Şirketler Yasası ve 'KKTCC Bankacılık Yasası' altında kurulan bankalar ile yabancı bankaların Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde açılan şubelerini anlatır. Halen KKTCC'de faaliyet gösteren toplam 21 mevduat bankası bulunmaktadır.

Bültenle İlgili Diğer Hususlar

Bülten'de bankacılıkla ilgili veriler, genellikle aylık, üç aylık ve yıllık bazda düzenlenmiştir. Bankacılık sektörü ile ilgili söz konusu aylık veriler, aynı zamanda Bankamızın resmi internet sitesinde (www.kktccmerkezbankasi.org) yayınlanmaktadır.

Bankacılık Sektörü

Yukarıda tanımlanan bankalardan oluşan sektörü ifade etmektedir. Tanıma uygun 21 bankanın haricindeki her türlü finansal kuruluş sektörün dışında tutulmuştur.

Bankacılık verileri geçici bilançolardan derlendiğinden dolayı, Bankamız söz konusu mali verilerin doğruluğunu garanti etmemekte ve tamamen bilgi amaçlı yayınlanan bu verilerle ilgili hiçbir sorumluluk üstlenmemektedir. Ayrıca Bankamız, söz konusu verilerde önceden haber vermeden kısmen veya tamamen değişiklik/düzeltilme yapma hakkını saklı tutmaktadır. Bu nedenle, Bülten'de yer alan dönemsel bir bilgi, önceki veya sonraki bültenlerde çeşitli sebeplerle meydana gelecek güncellemeler sonucunda değişikliğe uğrayabilir.

Bankacılık Sektörü Parasal Verileri

Sektöre ait parasal büyüklükler, bankaların KKTCC Merkez Bankası'na göndermiş oldukları geçici bilançolardan derlenmiştir. Söz konusu bilançolar her

KKTC Merkez Bankası

Bülten 2023 / IV

Bilgi ve Önerileriniz için: <http://www.kktcmerkezbankasi.org>